

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

9 maart 2004

ONTWERP VAN DECREET

houdende de subsidiëring van kunstenorganisaties, kunstenaars, organisaties voor kunsteducatie en organisaties voor sociaal-artistieke werking, internationale initiatieven, publicaties en steunpunten

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
uitgebracht door de heer Dany Vandenbossche**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jo Vermeulen.

Vaste leden :

de heren Carl Decaluwe, Bart De Smet, mevrouw Ilse Van Eetvelde, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Karlos Callens, Frans De Cock, Peter Gysbrechts, Bob Verstraete ;

de heer Wilfried Aers, mevrouw Niki De Gryze, mevrouw Hilde De Lobel ;

de heren Chokri Mahassine, Dany Vandenbossche ;

de heer Jo Vermeulen ;

de heer Herman Lauwers.

Plaatsvervangers :

mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever, de heer Luc Martens, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen, de heer Gilbert Vanleenhove ;

de heren Jozef Browaeys, André Denys, Jacques Devolder, Paul Wille ;

de heren Julien Librecht, Felix Strackx, Frans Wymeersch ;

de heren Peter De Ridder, André Van Nieuwkerke ;

de heer Jos Stassen ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

2019 (2003-2004)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

	Blz.
Deel I. Hoorzitting van 5 februari 2004	5
I.1. Uiteenzetting door de heer Johan Thielemans, voorzitter van de Raad voor de Kunsten...	5
I.2. Vragen van de commissieleden en antwoord van de spreker	7
I.3. Uiteenzetting door de heer Michel Uytterhoeven, directeur Vlaams Theater Instituut	9
I.4. Uiteenzetting door de heer Stef Coninx, directeur Muziekcentrum Vlaanderen	11
I.5. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	12
I.6. Uiteenzetting door de heer Johan Vansteenkiste, coördinator Initiatief Beeldende Kunsten	16
I.7. Uiteenzetting door de heer Walter Provo, coördinator Initiatief Beeldende Kunsten.....	18
I.8. Uiteenzetting door mevrouw Katrien Vandermarliere, Vlaams Architectuurinstituut	20
I.9. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	21
Deel II. Hoorzitting van 12 februari 2004	23
II.1. Uiteenzetting door professor Gust De Meyer.....	24
II.2. Uiteenzetting door mevrouw Laurette Muylaert, ACOD-cultuur	26
II.3. Uiteenzetting door de heer Jean-Paul Vandervorst, ACV-cultuur	26
II.4. Uiteenzetting door de heer Paul Sergier, Vereniging Vlaamse Cultuurcentra (VCC).....	28
II.5. Uiteenzetting door de heer Jan Briers, Federatie van Festivals	29
II.6. Uiteenzetting door mevrouw Majo de Saedeleer, Steunpunt Stichting Lezen	30
II.7. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	31
II.8. Uiteenzetting door de heer Jerry Aerts, deSingel	33
II.9. Uiteenzetting door de heer Bart De Baere, MUHKA.....	34
II.10. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	35
II.11. Uiteenzetting door de heer Ivo Janssens, Kunst en Democratie.....	37
II.12. Uiteenzetting door de heer Tjil Bossuyt, vertegenwoordiger van De Veerman	38
II.13. Uiteenzetting door de heer Herman Mariën, Jeugd en Muziek Vlaanderen	39
II.14. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	40
II.15. Uiteenzetting door de heer Luc Tuymans, beeldend kunstenaar	41
II.16. Vragen van de commissieleden en antwoord van de spreker	42
II.17. Uiteenzetting door de heer Stefaan De Ruyck, vertegenwoordiger van de Vlaamse Direc- ties voor Podiumkunsten (VDP).....	43
II.18. Uiteenzetting door de heren Dirk Rombaut en Jan Jaspers, voorzitter en secretaris van de Muziekraad voor Vlaanderen	45
II.19. Uiteenzetting door de heer Peter Missotten, Vereniging voor Mediakunstenaars	47
II.20. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	48
II.21. Uiteenzetting door de heer Stefan Siffer, NICC.....	51
II.22. Uiteenzetting door de heer Kris Motmans, Vereenigde Organisaties Beeldende Kunst (VOBK), en de heer Luc Delue, lid van de Raad van Bestuur VOBK	53
II.23. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	55

Deel III : Hoorzitting van 4 maart 2004 betreffende de toepassing van artikel 10 van voorliggend ontwerp van decreet, met VVSG, VVP en stadstheaters	55
III.1. Standpunt van de VVSG, zoals schriftelijk werd meegedeeld.....	55
III.2. Standpunt van de vertegenwoordigers van de stadstheaters.....	56
III.3. Standpunt van de VVP.....	58
III.4. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers en de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken	58

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Media en Sport organiseerde op 5 en 12 februari en op 4 maart 2004 hoorzittingen betreffende het 'Kunstendecreet'.

De opdeling in verschillende hoorzittingen drong zich op wegens de wens van de Commissie om een zeer brede toetsing van voorliggend ontwerp van decreet te organiseren.

In voorliggend verslag zijn de verschillende hoorzittingen in drie aparte delen opgenomen.

Deel I. Hoorzitting van 5 februari 2004

I.1. Uiteenzetting door de heer Johan Thielemans, voorzitter van de Raad voor de Kunsten

De heer Johan Thielemans, Raad voor de Kunsten : Het kunstendecreet dat vandaag voorligt, heeft de sector met grote tevredenheid ontvangen. De podiumkunsten hebben een belangrijke stap gezet met het decreet van 1993. De andere sectoren bleven toen op decretaal vlak achter. Met dit kunstendecreet worden de verworvenheden van dat podiumkunstendecreet uitgebreid tot de hele sector. De Raad voor de Kunsten verheugt zich daarover. De tekst van het decreet organiseert het hele veld, en omvat alle disciplines. Op decretaal vlak begint er voor de beeldende kunsten een nieuw tijdperk.

Het belangrijkste nieuw element is het evenwicht tussen continuïteit en vernieuwing. Zo wordt de vierjarige periode voor subsidietoekenning voor elke discipline ingevoerd. Deze regel werd vroeger ervaren als niet soepel genoeg. Er bestond slechts één ander instrument : de projecten. Tussen project en structurele subsidie was er een te grote stap, om niet te zeggen een kloof. Daarom is nu de mogelijkheid geschapen om voor een periode van twee jaar ook een structurele subsidie toe te kennen. Het doel hiervan is tweeledig. Initiatiefnemers van nieuwe, stevige projecten kunnen vroeger een beroep op het systeem doen. Initiatieven die in de vierjarige periode niet voldoen, kunnen op die manier ook in een uitdovend scenario worden ondergebracht. De praktijk zal uitwijzen in hoeverre deze soepelheid het adviseren gemakkelijker en efficiënter maakt.

Tot nu toe ging het in de decreten vooral over steun aan organisaties, terwijl soms de nood werd gevoeld om kunstenaars als individu te steunen.

Ook deze mogelijkheid wordt nu geschapen. In het recente verleden zagen we ook het ontstaan van vormen die niet meer onder één hoedje te vangen waren. De regelgeving kon met deze transversale initiatieven moeilijk overweg. Er zijn nu een paar antwoorden op dit probleem gegeven. Naast de beoordelingscommissies die daadwerkelijk adviseren over dossiers die tot één discipline behoren, wordt er ook een adviescommissie opgericht die een controlerende rol heeft. Ze zal transversale dossiers op de gepaste wijze laten behandelen, of een ad-hoc-commissie oprichten waarin de verschillende disciplines zijn vertegenwoordigd, of het dossier toewijzen aan verschillende commissies, om zo tot een gefundeerd en gecombineerd oordeel te komen.

Festivals zijn dikwijls transversale projecten. Daarom is een commissie voor festivals opgericht. De Raad voor de Kunsten heeft hier enkele bedenkingen bij. Zijn er wel veel transversale festivals ? Verder mag de indruk niet worden gewekt dat 'transversaal' gelijkstaat met 'interessanter'. De festivals rond één discipline – theater, muziek, film – zijn zeker even belangrijk. De Raad maant daarom tot voorzichtigheid aan, en wenst dat een festival rond één discipline door de commissie van die discipline wordt beoordeeld. Dat verzekert de degelijkheid van het advies, en zorgt er ook voor dat een duidelijke beleidslijn kan worden aangehouden. De taak van de nieuwe commissie voor festivals zou zo fel worden ingeperkt, want ze zou zich alleen moeten uitspreken als het duidelijk om een transversaal initiatief gaat.

Ik wil even op de voornoemde adviescommissie terugkomen. Dat is een nieuwe instelling in het mechanisme. Haar taak is sterk administratief. Ze moet ook controlerend optreden. In het verleden was het zo dat de verschillende commissies elk op zich werkten. De manier van adviseren, van het verwoorden van de adviezen, de gevolgde methode en de verhouding tot de administratie liepen vaak sterk uiteen. Er was, met andere woorden, geen of weinig controle op de interne werking van die commissies. Het enige platform waar zulke problemen aan het licht kwamen en werden besproken, was de Raad voor Kunsten. Maar in het nieuwe decreet verdwijnt die raad. Het is nu de opdracht van de adviesraad om hierop toe te zien. De beoordelingscommissies worden zelf doorgelicht. Dit kan de eenvormigheid van de werkwijze alleen maar ten goede komen.

In dit decreet worden ook nieuwe terreinen opgenomen, ook al hebben ze niet strikt met de kunsten te maken : het gaat dan om de sociaal-artistische projecten en de kunsteducatieve projecten. Dat bij

de sociaal-artistische projecten de definitie en het onderscheid met en de verhouding tot de amateurkunsten moeilijk en vaag is, blijkt vooral bij de verdere uitwerking in de uitvoeringsbesluiten.

Een andere nieuwigheid in het decreet zijn de werkplaatsen. Dat is ook een nieuw instrument, waarvan de nood in het veld sterk wordt gevoeld. Dat neemt niet weg dat de taken van een werkplaats ook door een kunstencentrum worden waargenomen. Hier blijft er dus een grijze zone bestaan. Dit komt wellicht omdat de kunstencentra in de loop der jaren hun functie anders zijn gaan invullen. In beide gevallen gaat het over het begeleiden van het creatieve maakproces. Daarnaast wordt er van werkplaatsen verwacht dat ze zich bewegen op het terrein van de verkoop en de distributie. Het belangrijkste onderscheid met de kunstencentra bestaat erin dat een kunstencentrum ook een publieksfunctie heeft.

Het is zeker één van de doelstellingen van dit decreet om een grotere soepelheid te verzekeren, zodat zonder al te veel moeilijkheden kan worden ingespeeld op een toestand die voortdurend verandert. Laten we een voorbeeld nemen. Bij de commissie muziek rijst het probleem dat de term 'muziek' nu ver buiten de klassieke canon gaat. Dat juichen we natuurlijk toe, maar binnen de commissie is dat wel een probleem qua deskundigheid. Daarom vreest de commissie dat er subcommissies nodig zullen zijn. De commissie vindt dat zulke subcommissies niet over de uiteenlopende genres moeten gaan. De commissie ziet veeleer gemeenschappelijke problemen bij de verschillende organisatievormen, waarbij het onderscheid in genres – klassiek, jazz, pop enzovoort – niet speelt. Daarom zou ze later subcommissies willen oprichten voor ensembles, organisatoren, clubs. Dat zou geen enkel decretaal probleem vormen, want niets in de voorliggende tekst staat een dergelijke evolutie in de weg.

Bij het uittekenen van de weg die de subsidiedossiers moeten volgen, mist de raad een belangrijke stap. De afstand tussen minister en raadgever blijkt plots vrij groot. Als aan het einde van de rit de minister zijn beslissing neemt, die in de regel wat afwijkt van het uitgebrachte advies, zou het nuttig zijn dat er in een formeel moment wordt voorzien waarbij er een contact is tussen de minister en zijn adviseurs, om rechtstreeks te communiceren over de genomen maatregel. Een dergelijke stap kan de verdere vruchtbare samenwerking tussen de adviesraad en de uitvoerende macht slechts bevorderen. Dergelijke momenten laat de raad niet graag over aan het persoonlijke initiatief of aan het ge-

zond verstand. Een formeel moment lijkt een betere oplossing.

Al onderstrepen we in deze korte uiteenzetting een aantal belangrijke nieuwe punten, toch blijft het zo dat de nieuwe mogelijkheden niet meteen een volledig ander landschap tekenen. Wat het veld betreft, moet dan ook op een dosis realiteitszin worden gehoopt. De traditionele kanalen, die, wat de dossiers betreft, zo goed als intact blijven, blijven ook de hoofdmoot. Zo willen we erop wijzen dat bijvoorbeeld de nieuwe term 'transversaal' alleen een mogelijkheid opent, maar zeker niet fungeert als een kwaliteitsmerk. De waarde binnen één discipline blijft even belangrijk als voorheen. Zo blijft het belang van de commissie theater even groot als in het verleden.

Ik wil met betrekking tot dit laatste even wijzen op een punt dat eigenlijk aan de orde komt bij de uitvoeringsbesluiten waarin de verschillende commissies worden opgesomd. Deze commissie, die tot nu toe 'commissie voor Nederlandstalig toneel' heette, vraagt om van deze onhandige terminologie te worden verlost. Ze zou dit graag vervangen zien door de naam 'commissie theater'. Dat begrijpt iedereen meteen en is ook gemakkelijker te onthouden.

De raad heeft ook vernomen dat het kabinet nog twee amendementen wil indienen op de huidige tekst van het ontwerp van kunstendecreet. Een eerste amendement heeft betrekking op een meer flexibele reservevorming. Dat is een pijnpunt in de manier waarop de diverse organisaties omgaan of moeten omgaan met hun subsidies. Men zou 10 percent reserve per jaar kunnen opbouwen over het geheel van de 4-jaarlijkse periode. Dit geeft aan organisaties meer armslag en laat hun ook toe een soepeler beleid te voeren binnen de financiële enveloppe.

Het tweede amendement voorziet in het afsluiten van een convenant betreffende de stadstheaters. In de voorliggende tekst zat men nog met een vroegere situatie in het achterhoofd. Het kerntakendebat dat woedt, dwingt ons echter iets aan deze tekst te doen. Dit convenant zou er komen zodat de bijdragen van de steden en provincies niet kunnen worden verminderd. Dat is immers een van de mogelijke kwalijke aspecten van dat kerntakendebat. Men wil voorkomen dat steden in het kader van het kerntakendecreet hun bijdrage voor bepaalde cultuurinitiatieven verlagen, wat bijvoorbeeld gebeurde voor de Vlaamse Opera. De raad sluit zich graag aan bij deze amendementen.

Deze decreettekst past in het ruimere kader van de bestuurlijke hervorming. Hierbij wordt wel de nadruk gelegd op de scheiding tussen het niveau van de strategie en de reflectie en het niveau van de behandeling van concrete dossiers. Er wordt gezegd dat deze atomaire opsplitsing een grotere verbetering zal inhouden. Uit ervaring weten de leden van de raad dat er bij de behandeling van de concrete dossiers vanzelf en onvermijdelijk informatie aan de oppervlakte komt die erg belangrijk is voor het uittekenen van het algemene beleid. Daarom wenst de raad te onderstrepen dat de informatiekanaalen tussen deze twee niveaus nauwkeurig moeten worden beschreven. De weg vanuit het concrete naar het algemene zal in de toekomst van kapitaal belang blijken te zijn. We vragen dan ook uitdrukkelijk dat de wetgever bij het verdere uitschrijven van decreten rekening zou willen houden met deze bekommernis. Dat is niet het onderwerp van vandaag, maar dit komt er wel aan.

De culturele wereld is in volle beweging. Er woedt nu een discussie over de rol die de overheid kan spelen tegenover de oprukkende cultuurindustrieën. De voorliggende tekst gaat nog altijd uit van het principe dat de overheid tussenbeide komt om iets van waarde, met een geringe of onbestaande marktwarde, te vrijwaren. Daarom wordt overal de nadruk gelegd op de VZW-structuur. Slechts bij één element ontbreekt dit : het gaat dan over de projecten. Daar zou de commerciële sector een aanknopingspunt kunnen vinden.

Wil deze opmerking zeggen dat dit ontwerp van decreet nu al voorbijgestreefd is ? De raad meent van niet. Integendeel, de culturele sector moet wel heel waakzaam zijn met betrekking tot belangrijke evoluties. De nieuwe situatie wordt nu reeds aanvoeld als een nieuwe uitdaging en de vraag rijst elke dag meer hoe de overheid bij deze nieuwe toestand een gunstige en significante invloed kan hebben op het beleid en de activiteiten in het veld. Het is op dit ogenblik een vraag, want er is terzake nood aan reflectie, discussie en politiek inzicht.

Een antwoord heeft de raad op dit ogenblik niet, maar hij vond het wel belangrijk om deze problematiek reeds aan te stippen. Maar deze laatste opmerking verwijst naar de toekomst. Vandaag hebben we het over een nieuw decreet. Vandaag hopen zowel de sector als de adviesraden, dat we na het in werking treden van deze nieuwe wettekst een periode van windstille mogen kennen op het vlak van de decreten. Laten we vooral in de praktijk uitzoeken wat er met deze teksten realiseerbaar is. Zoiets heeft tijd nodig.

Ten slotte willen we wijzen op een belangrijke implicatie van deze decreettekst. Hij schept nieuwe mogelijkheden voor belangrijke disciplines. Het staat vast dat de sector van de beeldende kunsten veel verwacht, en hoopt op een inhaalbeweging. Dat hoeft niemand te verbazen, want in het verleden heeft deze sector op te weinig steun kunnen rekenen. Dat moet nu anders worden. Nieuwe mogelijkheden, zoals de werkplaatsen, doen al evenzeer naar de nieuwe decreettekst uitkijken. Maar in al deze gevallen is er een prijs aan verbonden. Het is duidelijk dat nieuwe mogelijkheden ook nieuwe middelen vereisen. De signalen terzake vanwege de overheid zijn vandaag niet bemoedigend. Veeleer dan een uitbreiding van de financiële middelen, spreekt men van een status-quo, in het beste geval.

Dat zou bij de nieuwe subsidieronde neerkomen op een verschuiving van de middelen. De ontgoocheling en de frustratie binnen de sector zouden in dat geval zeer groot zijn. Daar het concept 'schotten' in deze teksten is weggevallen, creëert dit een situatie van onzekerheid en bijkomende spanningen.

De zaak heeft twee kanten : een grondig onderzoek naar het efficiënt gebruik van de bestede gelden is altijd nuttig en zelfs aangewezen. Maar de andere kant van het probleem is dat een interne strijd tussen de verschillende disciplines het slechtste is wat de culturele sector kan overkomen. De cultuur is daarom te belangrijk, zowel vanuit intellectueel, sociaal als maatschappelijk oogpunt. Cultuur is geen ommuurd terrein en ook geen speeltje van een beperkte groep mensen. Ze is een belangrijke waarde op zichzelf en een barometer van de gezondheidstoestand van de hele maatschappij. Maar ze is ook een speler op een gecompliceerd veld waar zowel toerisme, economie en werkgelegenheid met een toegevoegde waarde belangrijke actoren zijn. Daarom doet de raad een oproep aan de politiek, namelijk om dit ontwerp van kunsten-decreet goed te keuren, maar ook om er later de vanzelfsprekende consequenties van te dragen.

I.2. Vragen van de commissieleden en antwoord van de spreker

De heer Jan Loones : Ik wil erop wijzen dat dit ontwerp ook bij de parlementsleden die niet meteen met cultuur bezig zijn, wordt beschouwd als een afronding van deze periode, en een bekroning. Mij valt het op dat we, in tegenstelling tot andere decreetteksten in andere beleidsdomeinen, eigenlijk geen adviesprocedure voor het parlement heb-

ben bij deze cultuurdecreten. Bij Binnenlandse Aangelegenheden is er meteen een advies van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur. In Leefmilieu zijn er de adviezen van de MiNa-Raad en andere instanties. Ik vind het dus gepast dat we voor deze decreettekst de sector horen en dat dit wordt opgenomen in de parlementaire documenten. Dat brengt wel met zich mee dat we ons niet vooraf hebben kunnen verdiepen in deze adviezen. Er zal ongetwijfeld wel het nodige overleg hebben plaatsgevonden met het kabinet, maar dit ontgaat het parlement enigszins. Dat vind ik jammer.

De voorzitter : Dat is uiteraard ook de reden van deze hoorzittingen.

De heer Jan Loones : Ik vind het jammer dat we niet het resultaat hebben van die voorafgaande bemiddeling. Dat bemoeilijkt het parlementaire werk enigszins, zeker voor iemand die niet volledig thuis is in deze sector. We zijn hier aangewezen op de opmerkingen van de Raad van State. Ik merk dat die zijn geschreven door een zekere Thielemans, maar ik veronderstel dat u dat niet bent.

De heer Johan Thielemans : Er zijn nog minstens drie Thielemansen in de raden en geen van die mensen is familie van mij.

De heer Jan Loones : Ik behoor tot de oppositie, maar sta wel zeer positief tegenover dit ontwerp van decreet. Ik wil peilen naar een zekere onvrede die ik heb ervaren toen ik een vraag stelde over de voorwaarden voor het bekomen van subsidies in het kader van muziektheater en muziek in het algemeen. De minister zei toen dat er een kader werd geschetst voor het aanvragen van subsidies, maar dat men er zich ook goed van bewust moest zijn dat dit geen rechten verschaft. Het verkrijgen van een subsidie is een mogelijkheid, maar blijft altijd een gunst. Dit relateert natuurlijk een beetje de waarde van dit ontwerp. U riep daarnet op dit ontwerp goed te keuren, maar zei dat we ons dan ook zouden moeten houden aan de gevolgen. Wat is uw houding terzake ?

U riep daarnet ook op tot een windstilte. Is het ook in uw sector dan zo dat men door de bomen het bos niet meer ziet ? In tegenstelling tot de andere leden ben ik geen expert op het vlak van cultuur. Pleit men ook in de cultuursector voor minder decreetgevend werk ? U verklaarde gelukkig te zijn dat er een kader komt en men niet alles overlaat aan het gezond verstand. Wij schrikken soms van de hoeveelheid aan commissies en van de discussies die er ontstaan tussen experts. Ook daar wordt

de kwestie van het gezond verstand wel eens aan bod gebracht.

De voorzitter : Mijnheer Thielemans, we zullen eerst een aantal vragen verzamelen, waarna u ze samen kunt beantwoorden.

De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Dany Vandenbossche : Ik heb een tweetal vragen. Ik vind dat sommige dingen nogal cryptisch worden omschreven. Er wordt verwezen naar de bestuurlijke hervorming en u hebt het over het Beter Bestuurlijk Beleid en de gevolgen daarvan voor het departement Cultuur en alles wat daaraan vasthangt. Er staat eigenlijk – of zo lees ik het toch – dat de informatiekkanalen beter zouden moeten worden omschreven. Misschien zou het nuttig zijn indien u eens beter zou omschrijven wat daarmee wordt bedoeld.

Verder wordt verwezen naar het feit dat de VZW-structuur inderdaad altijd een van de vereisten is geweest, behalve voor één onderdeel. Hoe kijkt de raad dan eigenlijk aan tegen die commerciële sector ? Daarbij wil ik geen discussie openen over wat ‘de commerciële sector’ net inhoudt.

De voorzitter : Ik wil hier zelf nog een vraag aan toevoegen, waarbij ik een beetje een beroep doe op uw ervaring in raden en commissies. In hoeverre biedt de nieuwe organisatie garanties op een diversiteit in het landschap ? Ik verwijs dan naar een paar zaken. U hebt bijvoorbeeld zelf gezegd dat transversaliteit niet noodzakelijk interessant is. In verschillende sectoren zou dat kunnen worden vertaald als ‘Vernieuwing is niet noodzakelijk interessant of goed’.

Een paar jaar geleden kwam dikwijls het mode-woord ‘smaakverharding’ op de proppen om te verwijzen naar het feit dat men in bepaalde segmenten nogal gemakkelijk vastliep. Geeft de organisatie van de beoordelingscommissies en de coördinatie ervan daaromtrent meer garanties, of bent u van mening dat dit eigenlijk alleen afhangt van wie die commissies bevolkt ?

Aansluitend bij de discussie over de rol van het commerciële aspect, had ik graag geweten in hoeverre het een tweedelig landschap is of moet blijven en of het dan ook echt de ene tegen de andere is.

De heer Johan Thielemans : De eerste vraag ging over de consequenties van het decreet. Wat ik daarbij niet graag hoorde, was dat het gaat om een

gunst. Ik ga ervan uit dat subsidies en steun investeringen zijn en dat de overheid net zoals in andere gebieden investeert in bepaalde activiteiten die ze noodzakelijk vindt. Ik kan niet aanvaarden dat men blijft denken in termen van subsidies als gunst.

De heer Jan Loones : Ik wil wel opmerken dat dit niet mijn woorden waren.

De heer Johan Thielemans : Ik kan ze niettemin niet aanvaarden.

Een tweede vraag ging over de windstilte voor het decreet. Er is heel veel werk gestoken in dit decreet. Dat wil niet zeggen dat het daarom moet stilvallen als zich problemen voordoen, maar er leeft nu de opvatting dat het eerst toch maar eens goed moet werken. Het decreet heeft ook wel zijn tijd nodig om zijn kwaliteiten en desnoods ook zijn zwakheden te laten zien. We moeten alleszins niet te vlug opnieuw beginnen aan alweer een nieuw decreet. Die windstilte is een beetje ingegeven door de adviesraden, die toch nog wel met andere dingen bezig willen zijn. We denken ook dat hiermee een belangrijke stap is gezet voor de hele sector en dat het de moeite waard is om de kwaliteiten van deze nieuwe tekst af te tasten. Dan zal blijken uit de praktijk of het inderdaad heel goed gaat of dat er moet worden bijgestuurd.

Het kabinet heeft ervoor gekozen om een kort decreet op tafel te leggen met daarnaast zeer uitgebreide uitvoeringsbesluiten, net om soepel te kunnen werken. Op die manier kan het decreet heel lang meegaan terwijl er met die uitvoeringsbesluiten makkelijker kan worden tussengekomen, zolang men dat decreet natuurlijk niet verkracht met die uitvoeringsbesluiten. Op die manier probeert men ook een langere houdbaarheidsdatum te verlenen aan deze decreettekst, en dat vinden we toch wel een goede manier van werken.

De voorzitter : De heer Vandenbossche had een vraag over de informatiekkanalen.

De heer Johan Thielemans : Ik vind het moeilijk dat er twee domeinen zijn die als het ware geen contact hebben met elkaar. Voor mij kan het domein van de strategie, van de reflectie, van de voorstellen heel veel nuttige informatie halen uit dat andere domein. Daar is een streep tussen getrokken. De nuttige informatie zou vanzelf naar boven komen, dat heet dan bottom-up.

Als dit niet formeel en georganiseerd gebeurt, gaat er volgens mij informatie verloren. De beoorde-

lingscommissies behandelen dossiers en daarmee zou hun taak afgerond zijn. Dat klopt volgens mij niet. De dossiers stromen door naar de adviescommissie die daarboven staat. Die commissie moet toch een regelmatig en vruchtbaar contact hebben met de op te richten strategische raad. Als dat niet formeel wordt vastgelegd, krijgen we twee gescheiden werelden.

De VZW-structuur en de commerciële evolutie ervan zien we in verscheidene domeinen oprukken. De Beursschouwburg richt zich tegen Clear Channel. Dat bewijst alleen maar de invloed van Clear Channel op de Vlaamse muziekwereld. De overheid heeft daar niet zoveel greep op. Hoe moet zij daarop reageren ? Moet ze dat vrijlaten ? Het gaat hier over winst maken. Moeten we die heel strikte scheiding handhaven ? Als er winst kan worden gemaakt in de culturele sector, ontsnapt dat aan het beleid. Stel dat een en ander plots winstgevend wordt, doeken we de VZW's dan op ? Ik pleit daar niet voor, maar we moeten daar dringend over nadenken. Velen wijzen op deze evolutie en uitdaging, daarom wou ik dit aankaarten.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Een VZW mag toch winst maken ? Ze mag die winst alleen niet uitkeren aan bestuursleden of aandeelhouders. Ik zou zelfs het liefst zelfbedruipende VZW's hebben.

De heer Johan Thielemans : Daar kan ik mij in vinden. Ik had het natuurlijk over organisaties die winst maken om hem uit te betalen. Moeten we dat uitsluiten ? Dat weet ik niet.

De organisatie van de beoordelingscommissies is dezelfde als de bestaande. Per commissie zijn er x aantal leden die hun advies en oordeel geven over dossiers en evoluties in de sector. Dat hangt helemaal af van de samenstelling. In de uitvoeringsbesluiten zijn wel criteria voor de dossiers vastgelegd. Op dat niveau zien we weinig verandering. Op het niveau daarboven, met de adviesraden en de nieuwe steunpunten, verandert er iets. Een theatergezelschap zal nog steeds zijn dossier indienen bij de commissie. Hopelijk wordt dat goedgekeurd en krijgt het gezelschap subsidies.

I.3. Uiteenzetting door de heer Michel Uytterhoeven, directeur Vlaams Theater Instituut

De voorzitter : De heer Uytterhoeven heeft het woord.

De heer Michel Uytterhoeven : Mijnheer de voorzitter, geachte dames en heren, namens alle steun-

punten wens ik u te danken omdat we hier vandaag het woord mogen nemen over een decreet dat de komende jaren het culturele landschap in Vlaanderen vorm zal geven en dat we een lang leven toewensen. Zelden is de kunstensector zo dicht betrokken geweest bij een regelgeving die ons direct aanbelangt. Het is een exemplarisch proces geweest, waarvoor wij de minister, zijn kabinet, de administratie en u willen bedanken.

De ambitie om diverse kunstgenres, verschillende werkvormen en een verscheidenheid aan artistieke output in één decreet samen te nemen, is, verrijkt door de permanente dialoog met de veldspelers, bijna tot een goed einde gebracht. Er ligt nu een coherent voorstel klaar over het geheel van de kunsten, de lat ligt gelijk voor iedereen en er is oog voor relevante eigenaardigheden van de diverse kunstvormen.

Ik citeer Kees Vuyk, directeur van het Theater Instituut Nederland. Het citaat is lang, maar loont de moeite omdat het kort en duidelijk verwoordt wat de afgelopen eeuw gebeurd is op het vlak van de kunsten: 'Lange tijd bestond er in de leidende kringen van de samenleving, bij politici, bestuurders, kunstenaars en intellectuelen een door velen gedeelde visie over de plek die kunst in de samenleving inneemt. Kunst werd beschouwd als avant-garde, laboratorium, plaats van onderzoek en experiment. Om die reden accepteerde men dat kunst elitair was, niet voor iedereen begrijpelijk en toegankelijk. Tegelijkertijd bestond er een breed gedeelde overtuiging dat dit elitaire gedoe van de kunst wel voor iedereen waardevol was. De verwachting was immers dat deze avant-garde – althans elementen ervan – ooit mainstream zou worden en dan vanzelf tot de ervaring van de massa zou doordringen. Het beeld van de kunst als avant-garde paste bij een visie op de samenleving als een systeem in progressie, op weg naar een toekomst, waarin het voor iedereen beter zal zijn. In dit beeld loopt de kunst weliswaar voorop, maar niet uit de pas. Zij wijst de weg naar de toekomst. Dit beeld van de relatie van kunst en samenleving is de afgelopen decennia zowel op grond van feitelijke gebeurtenissen als op grond van nieuwe – postmoderne – theorieën afgebrokkeld. De afbraak van de eigen culturele tradities, de toename van de informatie over wat zich in andere delen van de wereld afspeelt, gekoppeld aan mede door die toegenomen informatie op gang gebrachte omvangrijke migratiebewegingen, maken het onmogelijk om nog over de maatschappij te denken in termen van een monocultuur. De huidige postmoderne netwerksamenleving is een rondslopend systeem, waarin geen helder onderscheid meer bestaat tussen

progressief en conservatief, ideaal en traditie, elite en massa, of – belangrijk voor de kunst – tussen hoge en lage cultuur. Deze verandering van visie heeft verstrekende gevolgen voor de positie in de samenleving van zowel de politiek en het beleid als de kunst. Beide zijn hun houvast kwijt. Zonder dit houvast is het moeilijk een koers uit te zetten. Waar gaat het naartoe? Gaat het eigenlijk wel ergens naartoe?'

In het oog van de storm, op dit tollend keerpunt van de tijd een wetgevend kader tot stand willen brengen voor alle kunsten, is dus geen sinecure, te meer omdat kunst appelleert aan een aantal vandaag weinig populaire vaardigheden als traagheid, zin voor nuanceren, omgaan met complexiteit en weet hebben van geschiedenis. Kunst speelt een prominente rol in de menselijke zoektocht naar zingeving, reikt de mens woorden en beelden aan om zichzelf en de wereld beter te begrijpen, stelt vragen en weet niet altijd te antwoorden in handige one-liners, tast grenzen af en gaat er soms over, zoekt nieuwe vormen, formats en media om over deze ingewikkelde en algemene samenleving te berichten. Regel dat maar eens.

We ontdekken twee zeer positieve punten in dit kunstendecreet. Het eerste is de internationalisering. In de geest van dit decreet neemt Vlaanderen definitief afscheid van de eigen kerktoren. Wie wil, mag nog voor eigen volk eerst spelen, maar de Vlaamse kunst kiest voortaan van meet af aan voor het internationale perspectief en toont zich complexloos en zonder provinciale pudeur op de scène van de global village. Het is van belang dat de Vlaamse overheid die brede internationale ambitie steunt en armen en benen geeft en hierdoor historisch aansluit bij vroegere tradities zoals de Hansa, het intellectuele netwerk van abdijen en kloosters, de polyfonisten, schilders, miniaturisten en drukkers, die vandaag nog altijd basiskapitaal en inspiratiebron van de Vlaamse kunst zijn. Vlaanderen opteert voor openheid, uitwisseling, leren omgaan met verschil en tegen de geslotenheid en de begrensdheid van het fort.

Een tweede positief punt in dit ontwerp van decreet is het educatieve aspect. Het is een goede zaak dat we tamelijk snel tot een decretale regeling konden komen voor het educatieve en sociaal-artistieke werk dat de voorbije 10 jaar als een toolbox van bemiddeling en toeleiding naar de kunst aan de oppervlakte kwam. De kunsten hebben allemaal een eigen taal en een eigen code: woordenschat en spraakkunst, zegswijzen en spreekwoorden en beleefde omgangsvormen. Net zoals een vreemde taal vraagt dat oefening, intensieve trai-

ning, gesprekspartners, tijd en inspanning. Niemand wordt met het volle begrip voor kunst geboren, zoals geen enkel mens in zijn kindertijd spontaan een tweede taal gaat spreken.

Er moet meer gebeuren dan nu, en dat zal in de nabije toekomst veel overleg vragen. Hopelijk kan dat er al komen bij de vorming van een nieuwe regering. Als kunst een rol speelt in de zingeving en de mens instrumenten aanreikt om zichzelf en de wereld beter te begrijpen, dan moeten alvast drie beleidsdomeinen zich uitspreken om iets en wellicht meer dan nu met de kunsten te gaan doen, namelijk Onderwijs, Media en Welzijn. Dat zijn niet toevallig ook Vlaamse bevoegdheden.

We hebben in het onderwijs veel kwaliteit en in wiskunde halen we zelfs de absolute wereldtop. In verband met de kunstzinnige vorming in de breedste zin lopen we in Vlaanderen echter hopeloos achterop. We moeten ons afvragen of we in de lesprogramma's de deur naar kunst en culturele competentie voldoende zichtbaar openzetten als een mogelijkheid om greep te krijgen op deze waanzinnig snelle tijd. In een eerste fase zoeken we best relevante competentie die hier aanwezig is, maar ook over de landsgrenzen. Dat zal een werk van lange adem zijn.

In verband met het beleidsdomein Media pleit ik voor een culturele paragraaf in de beheersovereenkomst met de openbare omroep. Het blijft verbazen dat de Vlaamse overheid met dit decreet miljoenen euro's in de kunsten gaat investeren, en dat de openbare omroep, evenzeer met de Vlaamse Gemeenschap als grootste aandeelhouder, dit artistieke aanbod negeert of wegmoffelt op onmogelijke zenduren. Waarom zijn er geen programma's meer over boeken, architectuur, beeldende kunst, film en podiumkunsten? Mogen we een cultuureffectenrapport verwachten over hoe de kunsten op de buis komen in andere magazines die meer op het grote publiek zijn gericht?

Het laatste beleidsdomein is Welzijn. In onze rastersteden is een nieuwe gemeenschapsvorming volop aan de orde. Vaak worden kunstenaars ingeschakeld om in buurt-, doelgroep- en erfgoedwerkingen of projecten rond mondelinge geschiedenis de 'vertaalslag' naar de bredere omgeving te maken door middel van een toneelstuk, een concert, een wandelparcours of een video. In die zin heeft Welzijn ook de opdracht om deze zeer laagdrempelige artistieke activiteiten mee te financieren.

Het gaat goed in onze theaters. Onze gezelschappen zijn wereldwijd fel gevraagde en gewaardeerde gasten, het aanbod beantwoordt aan hoge kwaliteitsnormen. Op vraag van het beleid gaan we sleutelen aan een zachtere overgang van de opleiding naar de eerste stappen in het beroepsleven en aan meer synergie binnen de podiumkunstensector.

Het afgelopen jaar hebben we in het Vlaams Theater Instituut aan een boek gewerkt met als titel 'Pigment', waarin we de jongste generatie podiumkunstenaars in kaart proberen te brengen. Daarbij kwam één kernidee gaandeweg bovendien, namelijk 'engagement'. Het is terug, het gaat ergens naar toe. Zachtjes aan is het begrip weer rond gaan zingen. Bevlogen begeeft de jongste generatie zich op straten en pleinen, in de jungle van de grootstad en in de puzzel van het lichaam. Ze werkt met amateurs en gastronomie in vervallen zwembaden, sprookjesbordelen en labyrinthen. Ze meet zich met oude jongleurstechnieken en nieuwe media.

Misschien mogen we ook niet te veel verwachten van de kunst, zolang er nog zoveel economische en sociale ongelijkheid is. Zolang we die segregatie blijven tolereren, dreigt elke artistieke actie niet meer te zijn dan een druppel op een hete plaat. Tenslotte, zo wist de dichter al, is alles van waarde weerloos.

I.4. Uiteenzetting door de heer Stef Coninx, directeur Muziekcentrum Vlaanderen

De voorzitter : De heer Coninx heeft het woord.

De heer Stef Coninx : Mijnheer de voorzitter, leden van de commissie, dames en heren, ik zal het hebben over de positie van de kunstesteunpunten in dit nieuwe ontwerp van decreet. De verankering van die steunpunten in dit ontwerp van overkoepelend kunstendecreet is een nieuwe stap in de verdere professionalisering van de kunstensector.

Historisch gezien heeft het VTI mede de weg gebaad als sectoraal steunpunt avant la lettre. Het is een onafhankelijke organisatie die nauw in contact staat met de sector en die het beleid vanuit een globaal perspectief kan informeren, zonder daarbij aan directe belangenbehartiging te doen. De opgedane ervaringen van het VTI zijn ongetwijfeld zeer nuttig geweest bij de omschrijving van de kerntaken van de steunpunten.

Voor de sectoren van de beeldende en audiovisuele kunst, maar ook voor de architectuur en de

vormgeving is dit ontwerp van decreet een mijlpaal en een absolute noodzaak. Voor het eerst worden deze sectoren opgenomen als belangrijke onderdelen van de kunsten en het kunstenbeleid. Voor het eerst worden deze disciplines ook erkend in hun eigenheid. Ze hebben hun eigen instrumenten, werking en expertise.

Door dit ontwerp van decreet zullen ze worden opgenomen in een duidelijke subsidieregeling die verder reikt dan de vroegere te beperkte werkingsmiddelen en oplossingen ad hoc. Het ontwerpdecreet zal dus bijdragen tot een beter onderbouwde visie over de toekomst van die sectoren. Bovendien zal het bijdragen tot de continuïteit van de werking en de kennis binnen de bestaande instellingen. Het zal ook nieuwe initiatieven mogelijk maken.

Wat de functie van een kunstensteunpunt als beleidsinstrument betreft, is het eveneens niet onbelangrijk te wijzen op de talrijke voorbeelden uit het buitenland. Ik wil daarmee zeggen dat Vlaanderen geen pionier is. Vlaanderen sluit zich uiteindelijk slechts aan bij de internationale tendens van de uitbouw van een netwerk van professionele centra in verband met de verschillende disciplines in kunst en cultuur.

We pleiten voor het laten van voldoende ruimte voor de zogenaamde 'sectoreigen materie'. Het zou op langere termijn immers niet goed zijn om te kiezen voor een allesomvattend steunpunt.

Er zijn ongetwijfeld een aantal parallellen te trekken tussen de beeldende kunstenaar, de cineast, de componist, de architect, de theatermaker en de schrijver, maar elke sector heeft zo zijn eigen dynamiek, volgt soms een eigen stukje logica en werkt volgens eigen inzichten en wetmatigheden. Ook de verhouding tussen de afzonderlijke disciplines en de respectieve markten is telkens verschillend, en vraagt bijgevolg een doorgedreven kennis en een andere aanpak.

Het is precies door zowel bij de algemene bepalingen van het ontwerp van decreet als bij de specifieke bepalingen in de uitvoeringsbesluiten rekening te houden met deze verschillende facetten, dat een beleid het verschil kan en moet maken. Daarom is het goed dat dit ontwerpdecreet ook met betrekking tot de kunstensteunpunten voornamelijk de context schetst waarbinnen die steunpunten opereren. In die zin is de bepaling dat er behalve de kerntaken praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming of communicatie ook sectorspecifieke en sectoroverschrijdende taken kunnen worden toegewezen, van essentieel belang.

Ook de bevestiging van de intermediaire rol van de steunpunten tussen het veld en de overheid is heel belangrijk. De informatie en communicatie met betrekking tot de uitwerking van dit nieuwe ontwerpdecreet is een mooi en concreet voorbeeld uit de praktijk.

Vanuit het MCV willen we toch nog enkele specifieke bedenkingen meegeven. Het muziekdecreet is of was relatief jong, en de oprichting van het MCV bij decreet was een historische stap voor de muzieksector. Het MCV is inmiddels lid van de Internationale Associatie van Muziekinformatiecentra. Veel buitenlandse collega's benijden onze positie. We zijn immers niet afhankelijk van auteurs- of componistenverenigingen en van de muziekindustrie. We zijn net zo min een buitenpost van het Cultuurkabinet of van de administratie. Deze neutrale, relatief onafhankelijke en intermediaire positie is essentieel.

De muzieksector heeft de kans gekregen om het muziekdecreet te wikken en te wegen. Wij gaan ervan uit dat het nieuwe kunstendecreet een stimulerende functie heeft, en geen beperkende. Dit decreet moet creatieve mensen ertoe aanzetten dingen te doen, en mag hen niet beletten creatief te zijn. Laten we daarbij ook stellen dat het een illusie is te denken dat het muzikleven in Vlaanderen zich zou afspelen op de notenbalken of binnen de krijtlijnen van het muziekdecreet. Er is immers zoveel meer daarbuiten ! Daarom willen wij ervoor waarschuwen dat dit decreet geen toevluchtsoord mag worden voor bedreigde soorten, maar wel moet zorgen voor de nodige nestwarmte. Het mag geen hangmat zijn, maar wel een springplank, geen dwangbuis, maar wel een stijlvol maatpak.

Een open geest is nodig om de professionele muzieksector in Vlaanderen alle kansen te geven die hij verdient. Dit decreet kan daarom hoogstens een basis zijn, maar ook niet meer dan dat. De verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de muzieksector overstijgt immers het bevoegdheidsdomein van de minister van cultuur. Ik vraag dan ook aan de voltallige Vlaamse regering én aan enkele federale ministers om voor de sector hun verantwoordelijkheid op te nemen.

1.5. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw Mieke Van Hecke : Hoe zou u 'een steunpunt' definiëren ? In artikel 2 worden de steunpunten niet gedefinieerd, en misschien hebben jullie suggesties.

In artikel 3 worden de professionele organisaties opgesomd. Is het een goed idee om zo'n beperkende opsomming in een veelomvattend decreet op te nemen ?

Welk risico lopen we als we in dit kunstendecreet geen schotten inbouwen ? Binnenkort zullen we een begroting krijgen met drie posten, en de verdere verdeling wordt dan intern geregeld. Zal dat er niet toe leiden dat bij de verdeling van middelen de zwakkeren het slachtoffer worden ? Als de schotten toch worden gesloopt, dan vraag ik me af of er ook niet aan een rationalisering van de steunpunten moet worden gedacht. Die steunpunten hangen immers samen met de sectoren, en die zijn geïnspireerd op een landschap met schotten. Dat staat zo in de nota van de inspecteur van Financiën.

In de tekst is de keuze gemaakt om de grote Vlaamse culturele instellingen te behandelen als alle andere. Alle voorwaarden worden ook aan hen opgelegd, op twee na. Zou het niet beter zijn om hen in een apart hoofdstuk op te nemen ? Zo doen we recht aan hun eigenheid en wordt dat ook zichtbaar, want dat wordt dan decretaal verankerd. Dat neemt natuurlijk niet weg dat ook zij moeten worden geëvalueerd.

Ik heb problemen met de cryptisch omschreven opdracht dat men zorg moet dragen voor het archief. Wat betekent dat ? Betekent dit dat men het niet naar het containerpark mag dragen ? Hebben de steunpunten op dat vlak een opdracht ?

Cultuur heeft veel geld nodig. Het betekent heel veel voor het leven in gemeenschap voor iedereen. Het biedt een meerwaarde. Heel wat actoren moeten dus mee die lasten dragen. Ik kan u daar alleen maar in steunen, maar ik vind terzake niet meteen een aanknopingspunt in het ontwerp. U hebt alleszins van de gelegenheid gebruik gemaakt om dat behoorlijk onder onze aandacht te brengen.

De heer Dany Vandenbossche : Wat is uw mening over de verhouding tussen de commerciële en de gesubsidieerde sector ? Hieromtrent wil ik naast de mening van de heer Thielemans, ook de mening van de steunpunten kennen. Ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Van Hecke over de grote instellingen.

Mijnheer Uytterhoeven, de uiteenzetting van vandaag was heel interessant en besloeg veel meer dan het voorliggende ontwerp. U stelt dat er meer aandacht moet gaan naar een aantal sectoren. Dan mis ik een sector. Bekijken we de economische situatie, en de vraag naar creatieve economie, dan rijst de

vraag immers of de kunstwereld niet ook kan deelnemen aan het economische expansiegebeuren. Is dat ook niet de toekomst wat de cultuurbudgetten betreft ? Hoewel daar al flink voor is geijverd, zijn we nog steeds zeer ver verwijderd van 5 percent. Creatieve economie betekent nog altijd iets anders dan wat in de kunstwereld op zich gebeurt. Moeten daarbinnen misschien geen andere dingen worden ondergebracht dan nu het geval is ?

De heer Jan Loones : Ik heb met plezier uw opmerking gehoord over de culturele programma's op de openbare omroep. Deze zal veel steun vinden in dit parlement, of althans in deze commissie. Een onvrijwillige bijdrage aan het theaterlandschap is dat, wanneer men een van die beruchte BV's uit om het even welke soapreeks aan een theaterproductie doet deelnemen, de zalen op onverklaarbare wijze vol lopen. Dat is een bijdrage van de openbare omroep en misschien nog meer van de commerciële omroep.

U wees er terecht op dat het kunstenlandschap internationaal is, en dat we ons daarin moeten inschakelen. Dan meen ik dat men ook de andere culturele programma's in rekening moet brengen wanneer men het heeft over het media-aanbod terzake. Ik denk niet dat de Vlaming zich beperkt tot het kijken naar culturele programma's op de VRT of andere Vlaamse zenders. Hij bekijkt net zo goed Arte of de Nederlandse en Franse zenders. Dat verguldt de pil toch enigszins.

De heer Stef Coninx : Ik wil het even hebben over die definitie van een steunpunt. Ik zei reeds dat het VTI eigenlijk een steunpunt avant la lettre was, dat is gegroeid vanuit de sector zelf en daar zijn waarde heeft bewezen. Het probleem is dat men nu dat begrip 'steunpunt' heeft vooropgesteld, zodat we een beetje in een keurslijf zitten van allemaal dezelfde taken en opdrachten. Daarom pleit ik voor openheid ten opzichte van sectorspecifieke materies. Voor mij is een steunpunt een onafhankelijke organisatie die een bepaald deel van een sector ondersteunt en vooral een communicatieve functie tussen sector en beleid heeft. Dat laatste lijkt me de essentie van een steunpunt. Het steunpunt verspreidt informatie over de mogelijke ondersteuning die de overheid aan een bepaalde sector wil geven. In die zin is het belangrijk dat we niet zelf subsidies geven, maar wel informatie verspreiden over de mogelijkheden.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het lijkt me nuttig om terzake naar een correcte definitie te zoeken. In die definitie omschrijft men immers onmiddellijk al een aantal opdrachten zuiver ten opzichte

van andere actoren die namens de sector kunnen optreden.

De heer Michel Uytterhoeven : Voor ons is de taak van een steunpunt ook onderzoek. Dan kunnen er verschillende opdrachtgevers zijn. Dat kan de overheid zijn, maar ook de sector, die bepaalde thema's wil laten bekijken door het theaterinstituut. Ook debat voeren is een opdracht, meestal naar aanleiding van een dergelijk onderzoek. Jaarlijks organiseren wij een groot colloquium. Vorig jaar was het onderwerp populisme, dit jaar is dat dit ontwerp van decreet en nieuwe trends die het wil gaan realiseren. Volgend jaar zal het gaan over culturele diversiteit. Dat zijn kwesties die leven in de sector en die we uitdrukkelijk ter discussie willen stellen.

Dan was er de vraag over het archief. Voor alle kunstensteunpunten ligt dit enigszins verschillend. Daarnet werd er nog gesproken over het Sint-Lucasarchief, dat de architectuur in Vlaanderen zou moeten archiveren. Die taak berust voorlopig uitdrukkelijk niet bij het Vlaams Architectuurinstituut. Ook voor muziek is dit opgesplitst. Wat de podiumkunsten betreft, proberen we een afspraak te maken met het AMVC, dat het literaire museum van de Vlaamse Gemeenschap wil worden en daarvoor ook een projectsubsidie krijgt, in het kader van het museumdecreet. Zij zijn geïnteresseerd in teksten die aan de basis liggen van theater. Wij zijn in veel meer geïnteresseerd : ook in foto's, affiches, videofragmenten, geluidsfragmenten. Dat willen wij allemaal documenteren. We hopen snel te komen tot een *modus vivendi* met het AMVC. Zo zouden zij bijvoorbeeld alles tot aan de jaren tachtig kunnen archiveren. Alles vanaf de jaren tachtig, toen het VTI is opgericht, zouden wij dan bewaren en ontsluiten, eventueel zonder de theatrale teksten.

De heer Stef Coninx : Mevrouw Van Hecke, ik vermoed dat u verwees naar de passage inzake zorg dragen voor het archief. Dat wordt aan alle organisaties gevraagd.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik wilde vragen of men daarin een opdracht ziet voor de steunpunten.

De heer Stef Coninx : Voor de steunpunten is er terzake een coördinerende rol weggelegd. Er zijn, wat muziek betreft, tal van instellingen die zich daarmee bezig houden. Er zijn de departementen musicologie van de universiteiten en de muziekhogescholen. Er is nu een organisatie in het leven geroepen, Resonant, die zich specifiek bezighoudt met muziekarchieven. Deze passage in het ontwerp gaat iets verder. Ik denk dat ze een aanzet wil zijn

voor alle organisaties om minstens rekening te houden met hun archief. Ze moeten zich daarvan bewust zijn. Ze moeten verantwoordelijkheid dragen terzake. Natuurlijk heeft niet elk stuk papier dat binnen elke organisatie wordt beschreven, ook waarde.

Men zou ten minste de reflex moeten aankweken – en misschien kan het steunpunt daarin wel een begeleidende rol bij spelen – om bijvoorbeeld te proberen in een jaarboek een aantal belangrijke dingen te bewaren die aanzetten kunnen vormen om mensen zorgzaam met hun archief te doen omspringen.

De voorzitter : We zullen die vraag sowieso ook stellen aan de steunpunten die dadelijk nog aan het woord komen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik vind dit niet onbelangrijk, omdat ik nu hoor dat er toch een gigantische versnippering blijft bestaan. Daarom was mijn vraag – en dat mag van mij coördinerend gebeuren – om bijvoorbeeld een opsplitsing te maken tussen de eigen opdrachten en minstens een plaats te creëren waar dat duidelijk is. Op die manier weet een kleine organisatie die nu die opdracht krijgt tenminste wat ze ermee moet aanvangen. Als die versnippering blijft bestaan, is er misschien wel het afstoffen en het bewaren, maar dan weet geen kat nog wat waar zit. Dat was de reden waarom ik vroeg of jullie dat een opdracht voor de steunpunten vonden.

De heer Stef Coninx : Ik vind dat dat wel een opdracht voor de steunpunten kan zijn. Ik denk echter dat we vooral de houding van het beleid ten opzichte van archiefbewaking moeten vertalen naar onze specifieke sector. Volgens mij ligt de opdracht vooral daar, waarbij ik niet zeg dat we dat zelf moeten doen.

De voorzitter : Dan was er nog een vraag over de ontschotting.

De heer Stef Coninx : Ik denk dat we dankzij het schottenloze beleid alleen maar een verbreding hebben van de bestaande situatie. In het muziekdecreet kwam ook een heel breed gamma van verschillende genres, disciplines en organisaties aan bod en waren er sowieso ook de twee uitersten van kleine zwakke broertjes enerzijds en de grote instellingen anderzijds. U hebt volgens mij gelijk als u zegt dat we het debat, dat in één commissie werd gevoerd, nu in een meer overkoepelend geheel zullen moeten voeren. Het zou natuurlijk jammer zijn indien dat verdeeldheid binnen de kunstensector

zou creëren. Ik denk dat u daar terecht voor waarschuwt maar ik heb daarvoor geen remedie, oplossing of alternatief. Ik zie het niet als een voordeel maar ook niet als een nadeel.

De voorzitter : Het zal afhangen van de middelen.

De heer Michel Uytterhoeven : Over die middelen wil ik toch nog wijzen op het feit dat er naar mijn gevoel toch nog een aantal subsidiepotjes zijn die – nu bijvoorbeeld de internationalisering in het decreet ingeschreven staat – nog niet echt budgettair onder dat ontwerp van kunstendecreet vallen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het geld dat vroeger aan de culturele ambassadeurs toekwam of het geld van de Nationale Loterij, dat mijns inziens nu onder dit decreet zou moeten vallen, maar technisch ben ik er niet goed genoeg beslagen in om dat met artikels, begrotingslijnen en dergelijke te bewijzen. Ik denk alleszins dat dat geld toch voor de kunsten moet worden gereserveerd binnen dit ontwerp van decreet.

Ik denk dat uw analyse betreffende de sterke en de zwakke sectoren klopt. Dat is dan een politiek spel dat moet worden gespeeld en waarbij we geïnteresseerde observatoren zijn. We zijn dus geen belangenverdedigers, maar dat zult u volgende week ook nog wel te horen krijgen.

Welke vraag had u nu ook alweer gesteld over de grote culturele instellingen ?

Mevrouw Mieke Van Hecke : Worden die grote culturele instellingen niet beter opgenomen in een apart hoofdstuk met hun eigen regeling ? Ik vind eigenlijk dat ze er nu ingeduwde zijn om een symbolische reden, namelijk het feit dat ze ook moeten worden geëvalueerd, want daar komt het eigenlijk op neer.

De heer Michel Uytterhoeven : Ik denk dat al die grote culturele instellingen hun eigen specifieke en meestal felbevochten geschiedenis hebben in Vlaanderen en dat de subsidiegever ook een aantal consequenties moet accepteren die bepaalde wensen meebrengen. Als we met zijn allen beslissen dat we een Vlaamse opera willen – maar hetzelfde geldt voor deSingel, voor een ballet of voor een orkest – dan kost die miljoenen euro's per jaar, want als men dan Verdi of Wagner of Schönberg wil spelen, is er een orkest nodig van 100 mensen en een koor van 60. Dat kost geld. Ik besef ook dat het in een populistisch discours bijzonder gemakkelijk is om te zeggen dat die tickets 12.000 frank kosten en dat de Vlaamse Gemeenschap daarvan 10.000 frank betaalt.

Als we met zijn allen kunnen beslissen over het ontstaan van dergelijke grote instellingen in dit land, dan moeten we even democratisch tot afschaffing ervan kunnen beslissen. Daar ben ik absoluut niet voor, want dat is ook een stuk van ons cultureel erfgoed. Ik vind dat er dus ook grote instellingen moeten zijn die dit erfgoed bewaren en ontsluiten. Als dergelijke grote instellingen bestaan, kunnen jonge kunstenaars zich daar eventueel tegen afzetten en hun vaders en moeders vermoorden. Ook dat is dus een functie van de grote instellingen.

De voorzitter : De heer Coninx heeft het woord.

De heer Stef Coninx : Opnieuw kom ik bij de muziek terecht. Ik vind het op dit moment wel goed dat de grote instellingen zich moeten verantwoorden. De bestaande situatie was eigenlijk bijna hallucinant. Stel volgende week absoluut dezelfde vraag aan de verantwoordelijken van de grote instellingen. Ik heb namelijk ook geprobeerd om in de tekst aan te geven dat het bijna mathematisch is : hoe meer mensen ergens werken, hoe duidelijker het wordt dat dit de exclusieve bevoegdheid van cultuur overstijgt. Dan realiseert men zich ineens ook dat men hier te maken heeft met tewerkstelling en sociale toestanden. Ook daarvoor moet iedereen dan zijn verantwoordelijkheid opnemen. Hierover mag niet enkel worden beslist door de cultureel geïnteresseerden, omdat het in de grote instellingen zelf ook niet alleen de cultureel geïnteresseerden zijn die aan tafel zitten – en dan weet u wie ik bedoel. Eigenlijk moet het debat daar worden gevoerd.

De voorzitter : Er waren nog twee vragen, namelijk over de definities in artikel 3 en de verhouding met de commercie.

De heer Stef Coninx : Er is een hele lange lijst met de verschillende organisaties. Ik heb tot nu toe niets kunnen bedenken dat er niet op stond, maar het blijft natuurlijk altijd gevaarlijk om een limitatieve lijst op te stellen.

De voorzitter : De heer Thielemans heeft het woord.

De heer Johan Thielemans : Over die definities is natuurlijk al gediscussieerd in de raad. Die heel expliciete lijst waarbij wordt getracht te bepalen wat ze allemaal betekenen, is een wens van de raad. In vergelijking met de eerste teksten zijn er zelfs nog meer definities bijgekomen. Voor men ergens over beslist, moet men toch juist weten wat dat dan in subsidietermen waard is.

De heer Stef Coninx : Ik zou nog even willen ingaan op de suggestie van de rationalisering van de steunpunten, waarnaar werd verwezen. Er is een tijd geleden uiteraard ook gesproken over een groot steunpunt of op zijn minst over het voorstel om de steunpunten allemaal samen te brengen. Daar heb ik het ook over gehad met de mensen van de administratie en het kabinet. Er zijn natuurlijk een aantal praktische zaken die het gemakkelijker zouden maken qua accommodatie en dergelijke. Ik zeg maar wat, maar in de bibliotheek van het VTI staat buiten de Dikke van Dale toch niet veel gemeenschappelijks met andere bibliotheken. Dat zijn toch totaal gescheiden werelden. Ik denk dat net in de sectorspecifieke materie ook het onderscheid ligt in de eigen manier van werken en functioneren van zo'n steunpunt. Ik zie dus absoluut niet in hoe men met één groot steunpunt één kunstendecreet zou kunnen behappen.

De voorzitter : Er was een vraag naar uw appreciatie van de commerciële en de gesubsidieerde sector.

De heer Michel Uytterhoeven : In de commerciële sector van de podiumkunsten blijft alleen Studio 100 over. De rest is overkop gegaan of staat onder curatele.

Ik spreek me af en toe uit over de commerciële sector, maar was dat vandaag niet van plan omdat kunst appelleert aan weinig populaire vaardigheden. Ik denk niet dat de commerciële sector appelleert aan traagheid, zin voor nuancering, omgaan met complexiteit en weet hebben van geschiedenis.

De heer Stef Coninx : Dit toont duidelijk aan dat we niet met één steunpunt kunnen werken. Het muzieksteunpunt heeft hierover duidelijk een andere mening. Ik spreek nu in persoonlijke naam.

Het is natuurlijk een illusie om te denken dat er alleen kunstmuziek is. Die maakt in feite slechts een heel klein deel uit van het geheel. De muziekwereld kan zich niet ontwikkelen louter op basis van subsidies. De twee moeten samengaan. De gesubsidieerde sector moet niet per se met de grote winstgevende bedrijven samenwerken, maar er is niets mis met samenwerking met de commerciële sector. Ik daag iedereen uit om iets te vinden wat niet gesubsidieerd is. Ik vind dat we ons niet moeten beperken. Ik vind dat we elke uitdaging moeten aangaan en elke mogelijkheid moeten aangrijpen om samen te werken.

Ik was op een muziekbeurs in Frankrijk. Ik merkte dat de klassieke muziek het redelijk goed stelt. Ik

sprak met iemand van een Belgisch bedrijf dat klassieke muziek distribueert. Hij deelde mijn mening. Hij had geen klachten. Hij had echter evenmin subsidies ontvangen van Export Vlaanderen. Waarom zou een muziekdistributeur geen steun kunnen krijgen van Export Vlaanderen, en iemand die schoenen exporteert wel? We moeten een gezonde verhouding creëren met die commerciële sector.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik heb hier veel posities gehoord over het ontwerp van decreet. Ziet u negatieve punten in het ontwerp van Kunstendecreet?

De heer Stef Coninx : Voor ons mag het hele proces van subsidieaanvraag en -goedkeuring gerust wat ingekort worden. De procedure beantwoordt niet aan de dynamiek van de sector. Ik weet dat de administratie en het kabinet hun uiterste best doen, maar er is een maximum aan verwerkingscapaciteit. Ik heb daar begrip voor. De muzieksector is de grootste. Ik blijf het jammer vinden dat het niet vlotter kan.

De heer Michel Uytterhoeven : Wij zijn zeer nauw betrokken bij de totstandkoming van het ontwerp van decreet.

1.6. Uiteenzetting door de heer Johan Vansteenkiste, coördinator Initiatief Beeldende Kunsten

De voorzitter : Dan wil ik graag de andere steunpunten aan bod laten komen. We beginnen met de uiteenzetting van de heer Vansteenkiste van het Initiatief Beeldende Kunsten.

De heer Johan Vansteenkiste : Dames en heren, ik kan dat positieve verhaal voortzetten. De poging om de verschillende kunstdisciplines onder te brengen in één ontwerp van decreet is een zeer goede zaak. De manier waarop dat is gebeurd, in nauw overleg, kan alleen maar onze waardering wegdagen.

Beeldende kunst wordt vaak het zwakke broertje in de kunstensector genoemd. Ik zal in naam van de beeldende kunst spreken. Ik heb me gedeeltelijk gebaseerd op informatie van de belangenverenigingen VOBK en NICC die de sector mee bevraagd hebben, en op de gesprekken met de verschillende actoren.

Dit ontwerp van Kunstendecreet biedt heel veel kansen. Ik denk aan de vier- en tweejarige erken-

ning van organisaties. Eindelijk zal ook de beeldende kunst op een decreet kunnen terugvallen en niet enkel en alleen op een regelgeving. Als het Kunstendecreet er niet zou komen, moet er een apart decreet voor de beeldende kunst komen. Dat lijkt me niet opportuun.

Naast deze positieve ervaring van het ontwerp van decreet, plaatst de beeldendekunstensector twee bedenkingen. Deze sector kent anno 2004 nog altijd een grote achterstand inzake professionalisering, zeker in vergelijking met grote broer podiumkunsten. Musea voor hedendaagse kunst kennen slechts recentelijk de functie van zakelijk directeur. Dat illustreert duidelijk mijn stelling. Als dezelfde regels gelden voor alle kunstsectoren zou dit wel eens tot gevolg kunnen hebben dat de ene sector veel meer organisaties en kunstenaars aan de bak kan laten komen dan andere sectoren. Deze achterstand is grotendeels een gevolg van een tekort aan financiële middelen.

De huidige situatie van de beeldende kunst kan worden vergeleken met die van de podiumkunsten voor het theaterdecreet en het podiumkunstendecreet. Zo'n decreet is van belang omdat het een impuls geeft aan een hele sector. Momenteel zijn de groeimogelijkheden voor de beeldendekunstactoren heel beperkt.

Het is moeilijk om alles zomaar in te schrijven in een algemeen kunstendecreet. De sector van de beeldende kunst vraagt een overgangsfase of inloopfase om de achterstand op het vlak van professionalisering en financiering te kunnen verkleinen. De timing is erg strikt. De dossiers voor de eerste vierjarige erkenning moeten binnen zijn op 1 september 2004, maar momenteel hebben de organisaties voor beeldende kunst nog geen zekerheid over hun lot in 2004. Op het moment dat ze hun lot kennen, moeten ze al bezig zijn met het dossier voor de volgende periode. In onze sector beschikken zelfs de iets grotere organisaties niet over dezelfde zakelijke steun als theatergezelschappen.

Tevens is er wat zenuwachtigheid over de garanties inzake de positie van de sector in het grotere kunstengeheel. Een decreet voor alle kunstdisciplines heeft zijn voordelen, maar houdt ook gevaren in. Op het befaamde Mattheuseffect werd reeds gewezen.

Naast deze twee algemene opmerkingen, ga ik even dieper in op een paar concrete punten. Ik verwijs naar de opdeling in verschillende meerjarige werkingen. Voor de beeldende kunst is die ondui-

delijk. Het kan natuurlijk een voordeel zijn dat niet alles strikt wordt vastgelegd.

We hebben de kunstencentra en de werkplaatsen waarin organisaties beeldende kunst kunnen worden gerangschikt. Voor de beeldende kunst is enkel sprake van organisaties beeldende kunst. De formulering kan zo worden geïnterpreteerd dat ze worden herleid tot tentoonstellingsplekken. Het probleem is dat het element creatie nog ontbreekt. De heer Thielemans had het over een grijze zone tussen de organisaties.

We hebben ook vragen over de advisering en beoordeling. Hoe worden de transversale beoordelingscommissies kunstencentra en festivals samengesteld? Een evenredige vertegenwoordiging van alle kunstdisciplines lijkt ons aangewezen. We willen niet opnieuw worden geminimaliseerd tot het kleine, zwakke broertje. Wordt een monodisciplinair kunstencentrum beoordeeld door de beoordelingscommissie kunstencentra of door de beoordelingscommissie beeldende kunst?

We hebben ook vragen bij de behandeling van de mengvormen bij de verhouding tussen de adviescommissie en beoordelingscommissie. Ik denk aan dossiers die het onderwerp kunnen zijn van twee of meer beoordelingscommissies. Speelt de adviescommissie de actor van spelverdeler of van scheidsrechter op het moment dat er problemen zijn? Nu reeds zijn er problemen met de audiovisuele nieuwemedia-installaties, want die bevinden zich op het snijvlak tussen audiovisuele kunst en beeldende kunst. Een bijkomend probleem is dat één actor buiten het decreet valt: het Vlaams Audiovisueel Fonds.

Het internationale perspectief wordt als ontzettend belangrijk ervaren, zeker voor de beeldende kunsten die een internationale taal spreken. Beeldende kunstenaars en organisaties moeten zich in het internationale circuit kunnen begeven om te overleven. Het is daarom goed dat dit wordt opgenomen in de algemene enveloppe, maar we willen dat er ook voldoende ruimte overblijft voor initiatieven ad hoc, voornamelijk voor kleinere organisaties. Het kan soms immers heel nuttig zijn om heel kort op de bal te spelen.

We stellen ook vragen over de eigen inkomsten en het aantal activiteiten. De indruk ontstaat dat de tekst werd opgesteld vanuit het oogpunt van de podiumkunsten. Wat is een activiteit? Wordt een tentoonstelling beschouwd als één activiteit of wordt een activiteit aangerekend per dag dat de tentoonstelling loopt? Een tentoonstelling die drie maan-

den loopt, is immers iets anders dan een lezing. Ook op het vlak van eigen inkomsten verschilt de logica voor beeldende kunsten totaal van die voor podiumkunsten. De organisaties voor beeldende kunsten die nu actief zijn, kennen bijvoorbeeld geen ticketverkoop.

Er zijn weinig garanties voor een betere connectie tussen de beeldende kunstenaars en de kunstorganisaties. Individuele kunstenaars kunnen wel werken en projectbeurzen krijgen, maar het resultaat ervan wordt nergens getoond, en dat is een probleem.

Ik verwijs naar de nieuwe media, een nieuwe kunstdiscipline in volle ontwikkeling. Het is positief dat de discipline niet als aparte discipline wordt opgenomen in het decreet. Toch zou er meer aandacht mogen worden besteed aan deze kunstvorm in volle ontwikkeling.

Mevrouw Van Hecke, u vroeg een paar kritische bedenkingen. Ik denk dat u het gevraagde nu wel hebt gekregen. Dat wil echter niet zeggen dat de kunstensector het kunstendecreet wil afschieten. Integendeel, het wordt als heel positief ervaren. Op dat vlak treed ik de heer Uytterhoeven bij. De kritiek aan het kabinet is trouwens ook kritiek aan de steunpunten, want we hadden een actieve inbreng. Het kunstendecreet kan een historische stap voorwaarts zijn voor de beeldende kunst en een stimulans betekenen om zich verder te ontwikkelen in een internationale context. Ook de beeldende kunstenaar speelt op dit moment immers mee in de hoogste internationale divisie. De verwachtingen zijn heel hoog, en dat houdt natuurlijk ook gevaren in.

1.7. Uiteenzetting door de heer Walter Provo, coördinator Initiatief Beeldende Kunsten

De voorzitter : De heer Provo heeft het woord.

De heer Walter Provo : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de audiovisuele kunsten en creaties zitten al lang niet meer veilig opgeborgen in de warme rode pluche van de oude bioscoopzaal, maar hebben een steeds groter bereik in ons dagelijks leven. Alleen al daarom beschouwt de sector van de audiovisuele kunsten dit decreet als een mijlpaal. Het is immers de allereerste keer dat de audiovisuele kunst als een volwaardige kunstpraktijk wordt opgenomen in een decreet. Dat kan de mentaliteit en de verdere ontwikkeling van het audiovisuele metier in Vlaanderen behoorlijk diepgaand beïnvloeden. De sector heeft zich immers jarenlang volledig verweesd en verwaarloosd ge-

voeld en heeft zich ook zo opgesteld tegenover het beleid.

Voor ik meer in detail treed, wil ik benadrukken dat de totstandkoming van een decreet zoals dit, de eerste stap is in de richting van de ontwikkeling van een heel andere opstelling en mentaliteit van de audiovisuele sector in zijn geheel en van de noodzakelijke differentiatie tussen audiovisuele kunsten en audiovisuele media. Straks heb ik het nog even over de connectie tussen audiovisueel metier en audiovisuele media, tussen audiovisuele kunsten en audiovisuele cultuur.

We leven steeds meer in een samenleving die wordt beheerst door audiovisuele taal. Communicatie en beeldcultuur raken steeds meer ingebed in de weefsels van ons dagelijks bestaan. Tot op vandaag is er geen omkadering voor de artistieke verschijningsvormen in de audiovisuele communicatie en beeldcultuur.

Men zegt dat we leven in een periode waarin de klassieke grenzen tussen artistieke disciplines vervagen. De audiovisuele media maken dit bijna dagelijks zichtbaar. Steeds meer verschijnt het audiovisuele beeld in de andere kunstensectoren. Ook de podiumkunsten bedienen zich steeds vaker van ondersteunend audiovisueel beeld. De muzieksector maakt veelvuldig gebruik van videoclips. Ook daar zijn een hele reeks artistieke ontwikkelingen aan de gang. Een kunstendecreet waarin ook het audiovisuele beeld zijn plaats heeft, komt dus zeker niets te vroeg.

Het IAK is dan ook zeer opgetogen over het feit dat er een decreetale onderbouw zal komen. Na het zogenaamde decreet, een begrotingsdecreet nota bene, van 1993, dat artikelsgewijs in de oprichting van het Fonds Film in Vlaanderen voorzag en verderop in één klein artikel de regularisering mogelijk maakte zodat er subsidies konden gaan naar festivals en verenigingen, is nu eindelijk de basis gelegd voor de ontwikkeling van een transparant beleid.

We vinden het belangrijk dat dit ontwerp van decreet een kader schetst waarbinnen een hele reeks opties en ontwikkelingen mogelijk worden. Het deskundigheidsbevorderend effect van de geest van dit ontwerp voor zowel het beleid als de verschillende sectoren mag niet worden onderschat. Door dit ontwerp wordt voor het eerst ruimte en een platform geschapen voor een dialoog, voor overleg, voor de ontwikkeling van een geest van partnership tussen initiatieven en overheid. De tijd dat de subsidievragers als nederige arme drommels

bij de overheid moesten aankloppen voor subsidies en die onder bepaalde voorwaarden met gulle hand ook kregen toegekend, is voorbij. De mogelijkheid tot wederzijdse deskundigheidsbevordering, en bijgevolg ook responsabilisering, is belangrijk.

Door het vrijwel ontbreken van een goed door-dachte en gestructureerde omkadering van het audiovisueel bedrijf, is er nooit enige stabiliteit geweest. De audiovisuele sector heeft jarenlang enkel en alleen gebruik gemaakt van een overlevingsstrategie. Dit ontwerp biedt de mogelijkheid om over te schakelen naar een strategie waarbij zeer bewuste en goed door-dachte – ook artistieke – opties kunnen worden genomen. Dit is niet onbelangrijk. In de filmsector is de verwevenheid van economische, technologische argumenten en het spanningsveld tussen alle commerciële of semi-commerciële en zuiver artistieke overwegingen zeer schimmig. Er is een grote nood aan transparantie. Het beleid kan een grote bijdrage leveren om de sector te helpen. Ze kan echter ook zelf worden geholpen door de sector via de expertise opgebouwd in de dagelijkse praktijk.

In het audiovisuele veld heeft het steunpunt een bijkomende dimensie. Het audiovisueel beleid is opgesplitst. Wat de creatie betreft, is het toevertrouwd aan het Vlaams Audiovisueel Fonds. Men kan zich afvragen in hoeverre het ontwerp voor de audiovisuele sector relevant is. Het is relevant omdat het VAF alleen het productie- en creatiebeleid moet voeren. Het hele visibiliteitsplatform, de hele problematiek van de erfgoedpresentatie en educatie horen inderdaad thuis in het ontwerp.

Toch moet ik één reserve formuleren. Precies door het bestaan van het VAF, waarvan de werking in het ontwerp wel wordt omschreven, wordt er in de tekst geen enkel kader gecreëerd waarbinnen het bestaan van de fondsen zelf wordt geregeld. De vraag is of er wel fondsen kunnen worden opgericht en, indien dat zo is, onder welke voorwaarden. Als de werking van die fondsen moet worden omschreven, wat moet er dan zeker in die beheers-overeenkomsten staan ?

De dagelijkse werking van de fondsen kan wel degelijk via de beheersovereenkomsten zeer precies worden omschreven. Het voorstel biedt echter geen referentiekader. De opmaak van de overeenkomsten zal mogelijk nog steeds gebeuren op een ad-hocbasis.

Wat we ook enigszins missen in het ontwerp, is het uittekenen van mogelijke parameters voor de afba-

kening van wat het kunstendomein is. Ik laat in het midden of dat moet gebeuren. Ik stel enkel de vraag. In het perspectief van het spanningsveld tussen kunst en commercie, tussen kunst en entertainment, en vooral voor wat de bescherming van de kunsten betreft tegen het steeds verder oprukken-de en alles beheersende dictaat van de markt, kunnen er misschien enige parameters worden gehanteerd. Ik weet niet of dit in een decretale tekst kan worden opgenomen, en of dat moet. Er kan wel over worden nagedacht.

Wat specifiek de sector betreft, is het ontwerp van kunstendecreet een grote stap vooruit voor audiovisueel Vlaanderen. Ik heb het dan zowel over filmend als filmminnend Vlaanderen. Voor het eerst is er een ontwikkeling tot stand gebracht voor een productiebeleid. De sector staat zeker niet negatief tegenover het VAF. Bij de productie in de audiovisuele sector is er immers een sterke verwevenheid tussen puur economisch-financiële en artistieke bekommernissen.

In een internationale context kan ze mee worden omkaderd vanuit het Europees mediabeleid, dat absoluut geen culturele bekommernissen heeft. Er is in Europa geen cultuurbeleid. Voor de audiovisuele sector is er het mediaprogramma dat de Europese audiovisuele industrie concurrentieel moet helpen maken tegenover de Amerikaanse. Er zijn daartoe economische steunmaatregelen ontwikkeld. Binnen de context van een fondswerking kan de link tussen de artistieke onderbouw in een kunstendecreet en de economische steunmaatregelen veel gemakkelijker worden gelegd.

Het is voor de presentatiesector, zoals filmclubs, documentatiecentra, festivals en dergelijke, een volledig nieuw gegeven om aanvraagdossiers op te moeten maken die inhoudelijk op hun artistieke meerwaarde zullen worden beoordeeld. Dat er meteen wordt overgegaan tot het uittekenen van beoordelingsmechanismen en -criteria is logisch en voor het veld een hele stap vooruit.

Het kunstendecreet regelt voor de audiovisuele sector enerzijds een aantal zaken. De Vlaamse filmproductie anderzijds wordt dan weer geregeld door een fonds. Het gevaar bestaat dan ook dat er vervreemding optreedt tussen de Vlaamse productie- en creatiesector én de audiovisuele sector. Het mag niet worden vergeten dat audiovisuele productiematerie zuiver de Vlaamse audiovisuele creatie aanbelangt. Een audiovisueel cultuurbeleid met filmcultuur is dan weer in een veel ruimere context bezig. De schakel tussen het Vlaamse audiovisueel veld en een internationale film- en au-

audiovisuele cultuur kan vanuit het steunpunt worden gegarandeerd. Er zijn dagelijkse contacten met de verschillende werkingscellen binnen het Vlaams Audiovisueel Fonds. Het IAK is heel intensief bezig in samenwerking met het VAF, om ervoor te zorgen dat de Vlaamse film straks niet meer tot stand zal komen in een woestijn, maar binnen een landschap waar een grotere creatieve dynamiek mogelijk is.

Er blijft nog een groot vraagteken onbeantwoord in het kunstendecreet, met name over de connectie met het mediabeleid. De omroepen worden nog altijd uitsluitend aangesproken in hun betrokkenheid bij de audiovisuele productie. Moet de openbare omroep niet mee financieren in audiovisuele producties in Vlaanderen? In hoeverre kan er aan de commerciële omroepen iets worden opgelegd? Een ding blijft buiten discussie: de openbare omroep is ook een visibiliteitsplatform dat audiovisuele cultuur kan uitstralen. Ik heb het dan niet over programma's over kunst, maar over de openbare omroep als uitdrager van audiovisuele cultuur in de ruime zin van het woord. De VRT doet een beroep op miljoenen belastinggeld en de Vlaamse Gemeenschap spendeert miljoenen aan de creatie van artistieke creaties. Ondertussen kan de VRT ongehinderd blijven doorgaan met goedkoop geïmporteerd consumptievoer. Alles wat maar enige artistieke dimensie heeft, wordt verbannen naar uitzendingen waarop niemand meer kijkt. Die discussie kan niet worden gevoerd binnen de context van dit kunstendecreet, maar mag zeker aan bod komen in de discussie over een ruim kunsten- en cultuurbeleid.

I.8. Uiteenzetting door mevrouw Katrien Vandermarliere, Vlaams Architectuurinstituut

De voorzitter: Mevrouw Vandermarliere van het Vlaams Architectuurinstituut heeft het woord.

Mevrouw Katrien Vandermarliere: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, het decreet is een positieve zaak. Het zorgt voor uitbreiding van alle kunsten en voor een aantal nieuwe disciplines, zoals architectuur en vormgeving. Die laatste is het zwakke broertje in het verhaal. Ik had in de betogen van de heren Provo en Vansteenkiste de woordjes 'beeldende kunst' en 'audiovisuele kunst' kunnen vervangen door 'architectuur en vormgeving'. We kunnen bij architectuur en vormgeving niet spreken van een inhaalbeweging, maar van een eerste beweging. Vandaar dat het in onze sector, ondanks het decreet, nog even zal duren vooraleer we echt performant zijn. Ik vraag dan ook de tijd om erva-

ring op te kunnen doen, om te groeien en te professionaliseren. Er zijn voor architectuur en vormgeving geen centra, werkplekken of musea. Er zijn wel een aantal dingen gebeurd, maar steeds ad hoc en ze werden slecht opgevolgd. Er is grote nood aan lokale architectuurwerking.

Het Vlaams Architectuurinstituut is een steunpunt met een aantal taken, maar het moet mensen ook sensibiliseren voor architectuur en vormgeving. Architectuur in het algemeen draagt bij tot een soort van welzijn, verantwoordelijkheid en kwaliteit van de leefomgeving. Het heeft een culturele waarde, maar ook vooral een materiële, fysieke en economische component. Sensibiliseren over kwaliteitsvolle architectuur gaat niet enkel over het uitleggen van wat een talentvol architect doet. Het heeft met veel andere zaken te maken die buiten de culturele sector vallen. Ik denk bijvoorbeeld aan verantwoord opdrachtgeverschap, aan financiële mogelijkheden en de aanwezigheid van bouwplekken. Architectuur is afhankelijk van een goede en zinvolle bouwregelgeving en van een publieke opinie die openstaat voor experiment.

In de dagelijkse werking van het steunpunt merken we dat architectuur met heel wat andere beleidsdomeinen interfereert. Dat maakt de architectuurwerking ook fragiel binnen de kunstensector. Architectuur interfereert met economie en de bouwsector. Als de premier IKEA de mogelijkheid geeft om vijf nieuwe vestigingen te openen, dan moeten we denken aan de gevolgen voor vormgeving en architectuur. Ik denk ook aan monumenten en landschapsontwikkeling. Het valt buiten het culturele domein om iets te doen met monumenten, zoals de Boekentoren in Gent.

De kunsteneducatie is hier reeds ter sprake gekomen. We moeten kinderen en jongeren voor de architectuur sensibiliseren. De meeste schoolgebouwen bevinden zich echter in een bedroevende toestand.

Wat de ruimtelijke ordening en de bouwreglementering betreft, wordt het RSV momenteel geïmplementeerd. De voorzitters van bepaalde politieke partijen beweren echter dat te veel ambtenaren te veel regeltjes opstellen. Dit maakt het voeren van een architectuurbeleid bijzonder moeilijk.

Met betrekking tot het stedenbeleid zijn al heel wat goede plannen opgesteld en zijn enorme middelen vrijgemaakt. Deze hefboomen zijn veel groter dan de mogelijkheden die het kunstendecreet de architectuur kan bieden.

De eerste stappen zijn gezet. De ontwikkeling van architectuur als een algemene culturele waarde overstijgt echter ruimschoots de bevoegdheden van de minister van Cultuur. De architectuur is de sector bij uitstek waarvoor een krachtadiger instrumentarium moet worden gezocht.

I.9. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De voorzitter : Alvorens het woord aan de leden van deze commissie te geven, wil ik er nog op wijzen dat twee daarnet reeds gestelde vragen nu weer aan bod moeten komen, namelijk de vraag over de gevaren en de voordelen van de ontschotting en de vraag over de archivering.

Mevrouw Van Hecke heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik heb een vraag over de definitie van de kunstencentra. Een aantal mensen hebben me erop gewezen dat de voorliggende definitie te veel naar de podiumkunsten en te weinig naar de andere kunsten verwijst. De heer Vansteenkiste heeft al vragen gesteld bij de aandacht die de beoordelingscommissie aan de beeldende kunsten zal schenken. Persoonlijk vind ik de definitie niet zo eng. Ten slotte gaat het duidelijk om creaties. Ik breng dat hier naar voren omdat ik de kritische opmerking heb gekregen dat een kunstencentrum meer moet zijn dan een centrum voor de podiumkunsten.

De voorzitter : De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Dany Vandenbossche : Mijnheer Vansteenkiste, met betrekking tot de steunpunten heb ik u horen zeggen dat de nieuwe media onvoldoende aandacht krijgen. Indien u het over het weg nemen van schotten hebt, bedoelt u dan eigenlijk dat twee steunpunten, namelijk het IBK en het IAK, zich gedeeltelijk op hetzelfde domein begeven ?

Mijnheer Provo, we hebben het hier al geregeld over de VRT gehad. Blijkbaar stellen een aantal mensen zich vragen bij de positie van de VRT in de audiovisuele sector. Ik weet echter niet goed wat u eigenlijk wilt. Vindt u dat de VRT, tenminste wat een gedeelte van haar openbare opdracht betreft, ook onder het kunstendecreet zou moeten ressorteren ?

Mevrouw Vandermarliere, ik begrijp uw opmerkingen over architectuur. Wat vormgeving en design betreft, kan ik u evenwel niet volgen. Volgens u zijn

er in Vlaanderen geen musea. Aangezien Vlaanderen over een aantal vormgevingsmusea beschikt, veronderstel ik dat u het over architectuurmusea hebt.

De voorzitter : De heer Vansteenkiste heeft het woord.

De heer Johan Vansteenkiste : De definitie is uit de sector van de podiumkunsten afkomstig en kan daardoor enigszins beladen overkomen. Het zou misschien handiger zijn geweest een andere term te kiezen. Zelf voelen we dit niet meer zo aan. De definitie heeft ondertussen een hele evolutie gekend. Belangrijker dan het begrip creatie is het in de tekst opgenomen begrip reflectie. Op die manier geven we aan in welke richting de kunstencentra zouden moeten bewegen.

De door de heer Vandenbossche bedoelde steunpunten liggen niet ver van elkaar. Ze beschikken trouwens over een gemeenschappelijke, door beide steunpunten beheerde cel voor de nieuwe media. De meningen van de steunpunten over deze sector durven al eens verschillen. Er is een tijdje sprake geweest van een enkel steunpunt voor de beeldende en de audiovisuele kunsten. Tijdens de voorbereidende gesprekken is evenwel gebleken dat het water toch iets te diep is. Hoewel er een gemeenschappelijk domein is, hebben beide steunpunten ook sterk onderscheiden domeinen. Film en beeldende kunst kunnen niet zomaar worden gelijkgeschakeld.

De hier reeds vermelde schotten bestaan in de geesten van de betrokkenen. Dit betekent niet dat bepaalde kunstsectoren niet op eenzelfde wijze kunnen worden behandeld. Ik zou het evenwel problematisch vinden de Vlaamse overheid te moeten vertellen dat er geen schotten meer zijn.

De voorzitter : De heer Provo heeft het woord.

De heer Walter Provo : Ik wil er nog even op wijzen dat het digitaal platform is ontwikkeld om het ontstaan van twee nieuwe schotten te voorkomen. De traditionele sectoren hebben de neiging de mediakunsten als een marginaal verschijnsel te beschouwen. We hebben veel aandacht aan de mediakunsten en aan de experimentele audiovisuele creaties geschonken. Het is niet altijd even duidelijk of het om een audiovisuele of om een puur autonome creatievorm gaat.

Door die werking willen we voorkomen dat de sector van de beeldende en de audiovisuele kunsten de nieuwe ontwikkelingen zou veroordelen, waar-

door ze beleidsmatig helemaal opnieuw moeten worden ontwikkeld. Door de gecombineerde werking binnen het digitaal platform Kunst en Technologie is er een werking ontwikkeld, die de verbanden tussen die velden verder onderzoekt, en het beleid input geeft over het omgaan met de nieuwe artistieke verschijningsvormen.

De VRT is een heikel punt. Een kleine 2 jaar geleden heb ik een staten-generaal met minister Van Mechelen meegemaakt. De filmsector had het dan natuurlijk over de taken van de openbare omroep. Ik ben voorzichtig om over taken te spreken, want ze worden steeds vertaald als regelmatig een uitzending besteden aan een schilder, of elke week een kortfilm tonen. Volgens die redenering krijg je inbraakpogingen van om het even wie in elke sector. Het is een filosofie die inbraaktheorieën helpt voeren. Dat is absoluut niet waarover wij het hebben.

Het gaat er niet om dat de VRT meer artistieke films vertoont. We moeten de vraag stellen wat de functie van de openbare omroep is, en welke bijdrage de VRT kan leveren bij het bevorderen van een artistieke cultuur in het denken en de omgangsvormen van de Vlaming.

Cultuur is geen vakje, maar een levenswijze, een denkvorm, de omgang met ideeën, opinies, inzichten en het eigen lichaam. In dat perspectief kunnen we vragen in hoeverre de openbare omroep moet functioneren zoals nu het geval is.

Wat is op dit ogenblik de meest commerciële omroep in Vlaanderen ? Het antwoord is snel gevonden : de VRT. De VRT gedraagt zich als een commerciële zender, functioneert als een commercieel bedrijf en heeft zichzelf een aantal doelstellingen opgelegd die enkel in 'profitdenken' zijn gedefinieerd. Het gaat er niet om of er commercieel gemakkelijk verkoopbare dingen worden gemaakt of niet. Het gaat erom welke processen en werkvormen je ontwikkelt, en welke finaliteiten je vooropstelt. Als de VRT als motivering voor haar activiteiten enkel maar kijkcijfers kan aanvoeren, is het geen openbare omroep, maar een door de gemeenschap betaalde commerciële zender.

Als Ryanair wordt gestraft omdat het subsidies van het Waals Gewest krijgt, en dit concurrentievervalsend is, vraag ik me af wat het verschil is met de openbare omroep, die met miljardensubsidies commercieel zendertje speelt. Ik zie het verschil niet. Dit zijn relevante vragen, maar ze vallen buiten het bestek van het kunstendecreet.

Mevrouw Katrien Vandermarliere : Als steunpunt hebben we de belangrijke taak om te sensibiliseren. Dit is een moeilijk punt, waarvoor we zelf een definitie proberen te vinden. We zoeken of sensibiliseren alleen moet met publieke evenementen, of niet.

Sensibilisering kan voor een groot deel door de media gebeuren. Dus we hoeven niet voor alles subsidies te hebben. Door met de media te praten, willen we een goede relatie opbouwen, om meer aandacht te krijgen voor architectuur. Het is niet alleen als er huizen moeten worden afgebroken of als er overstromingen zijn, dat er over architectuur moet worden gepraat. Mensen moeten weten waarom er woningen overstromen, en waarom er in Vlaanderen nog gebouwd wordt op gronden die eigenlijk geen bouwgronden zijn, maar uitlopers van rivieren. Sensibiliseren is dus een belangrijke taak voor ons. We merken dat we zelfs professionals moeten sensibiliseren. Ook dit is een heikel punt.

Er worden gaandeweg meer taken duidelijk. We moeten zoeken wat we aankunnen met de middelen die we hebben, en wat het meeste effect ressourceert.

De archiefwerking was eerst niet bij het Steunpunt Architectuur ondergebracht. Het archiefdecreet voorziet in een sectorale werking voor architectuur. We hebben een dossier ingediend en een voorstel van een plan voor archiefcoördinatie voorgesteld. We proberen te definiëren wat coördinatie is. Voor de architectuursector is dit heel wat, want veel archieven zijn verspreid. Bouwdossiers bijvoorbeeld, zijn in alle stadsarchieven te vinden. Dit zijn de technische dossiers, waarin geen documenten met een culturele waarde zitten.

We zoeken hoe we de bestaande archieven kunnen laten samenwerken. Op dit moment is het voor een buitenlandse architectuurcriticus die hierheen komt, niet duidelijk wat waar zit. Als archiefcoördinator willen we een centraliserende rol spelen. We maken een stafkaart over de plaats van de documenten, en de middelen waarover instellingen beschikken om de documenten te ontsluiten. We willen ook bekijken hoe dit aansluit bij internationale standaarden. We hebben niks, dus we kunnen op een goed niveau beginnen.

We willen met de archiefinstellingen, die bijna niet met elkaar praten en niet weten wat ze in stock hebben, bespreken of bepaalde documenten misschien beter van plaats veranderen. We zoeken welke samenwerkingsmodellen mogelijk zijn. Aan architecten willen we ook vragen om geen dingen

weg te gooien. We proberen fiches te maken van de zaken met een culturele waarde.

Deze coördinerende functie kon geen enkele archiefinstelling op zich nemen, want ze zaten allemaal vast aan hun geschiedenis. Archieven worden ook geschonken aan mensen waarin men vertrouwen heeft.

Wat de instellingen goed doen, proberen we te transponeren naar andere plaatsen.

De heer Johan Vansteenkiste : Ik sluit me aan bij wat reeds is gezegd. Het IBK heeft een stimulerende functie. Archieven moeten worden bijgehouden, en dit op een professionele manier. Anderzijds hebben we een coördinerende en doorverwijfsfunctie. Terzake is er voor de sector van de beeldende kunsten nog heel wat werk aan de winkel. Tot op vandaag is daar geen werk van gemaakt. We kunnen echter niet, zoals het VTI, een zware archiverende functie waarnemen. Daartoe beschikken we trouwens niet over de nodige budgetten. Er zijn instellingen, zoals musea en universiteiten, die dat veel beter kunnen. Wij moeten ervoor zorgen dat het gebeurt en dat er een doorverwijspunt is. Iemand uit het buitenland moet onmiddellijk naar de juiste plaats kunnen worden doorverwezen.

De heer Walter Provo : Dat geldt ook in grote lijnen voor het IAK. Wat het audiovisuele betreft, zijn er archiefinstellingen met een lange traditie, zoals het Koninklijk Filmarchief. Dat bewaart het beeldmateriaal op pellicule. Beide steunpunten hebben gezamenlijk een archiveringsinitiatief genomen. Er is geen enkele archiefinstelling die systematisch werk maakt van het bewaren en eventueel restaureren van videofilms. De steunpunten IAK en IBK hebben een aanzet gegeven tot het uittekenen van een werkingsplan en een takenplan voor een instelling die daar werk van zal maken.

Wat het audiovisueel verenigingsleven betreft, is er weinig of geen systematisch archiveren. Ik heb zelf 15 jaar gewerkt bij een festival. Ik heb jarenlang moeten zoeken naar de catalogi van de eerste jaargangen in rommelwinkels en antiquariaten. Dat is een taak die het steunpunt op zich kan nemen. Het moet de sensibilisering op gang brengen en moet de mensen informeren over waar ze met dat materiaal terecht kunnen. De steunpunten beschikken echter niet over de nodige expertise om dat zelf te doen.

Mevrouw Katrien Vandermarliere : Wat vormgeving en design betreft, had ik het veeleer over de architectuurplekken die er niet zijn. Er is één lo-

kaal architectuurinstituut in Leuven, dat voor een deel wordt gesubsidieerd door de provincie, de stad en de universiteit. Verder zijn er een aantal architectuurverenigingen die met de sector te maken hebben en die sponsoring krijgen voor bepaalde materialen. Er is nog altijd één toonplek in Vlaanderen, namelijk deSingel.

Wat vormgeving en design betreft, zitten de zaken anders in elkaar. We hebben het VIZO en het Designmuseum. Daar gaat het echter vooral over het object design, en veel minder over de kwaliteit van alle gebruiksvoorwerpen. Daar gaat het specifiek over het kunstvoorwerp.

Mevrouw Niki De Gryze : Ik heb nog een vraag voor mevrouw Vandermarliere over architectuur en archiefwerking. De afdeling Monumenten en Landschappen heeft een inventarisatie. In hoeverre is er dan een samenwerking ?

Mevrouw Katrien Vandermarliere : Er is veel samenwerking, in die zin dat dit een heel goed voorbeeld is van hoe het zou kunnen werken. Er zitten ook mensen van Monumenten en Landschappen in onze raad van bestuur. Zodra we wisten dat die taak op ons afkwam, hebben we daarin expertise gezocht. Doordat we werken op het veld en met hedendaagse architecten, vangen we veel tips op. Wanneer er bijvoorbeeld fotocollecties zijn of tekeningen die verkocht worden, komt ons dat sneller ter ore dan bijvoorbeeld de mensen in Monumenten en Landschappen. Wij zijn een soort van voelspieten die zij niet hebben.

Er zal een adviesraad worden opgericht voor de architectuurarchieven met alle belangrijke vertegenwoordigers en mensen uit het buitenland met een expertise die we van hen kunnen overnemen.

De voorzitter : Ik dank de sprekers voor hun boeiende uiteenzetting.

Deel II. Hoorzitting van 12 februari 2004

De voorzitter : Aan de orde is de twee hoorzitting over het ontwerp van decreet houdende de subsidiëring van kunstorganisaties, kunstenaars, organisaties voor kunsteducatie en organisaties voor sociaal-artistische werking, internationale initiatieven, publicaties en steunpunten. Er zijn enkele organisaties verontschuldigd, onder meer de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten en de Vlaamse Vereniging van Provincies. Zij waren intern nog een standpunt aan het voorbereiden en zouden dat nadien schriftelijk verzenden.

Vooraf wens ik Professor Rudi Laermans te verontschuldigen. Hij verblijft momenteel in het buitenland en kon bijgevolg niet aanwezig zijn.

II.1. Uiteenzetting door professor Gust De Meyer

De heer Gust De Meyer : Ik wil geen afbreuk doen aan het gepresteerde werk, maar uit de uitnodiging kan ik afleiden dat men van mij een aantal bedenkingen en concrete aanbevelingen verwacht.

Vooreerst wil ik een aantal fundamentele bedenkingen maken. Daarvoor heb ik als inleiding twee citaten uit persartikels meegebracht. Het eerste handelt over de manier waarop in Groot-Brittannië vandaag gedacht wordt over cultuursubsidies. *‘Het Britse ministerie van Cultuur, Media en Sport heeft nieuwe voorwaarden gekoppeld aan de subsidiëring van de musea voor de komende twee jaar. De nationale instellingen moeten acht procent meer bezoekers uit etnische minderheden en lagere inkomenscategorieën aantrekken of ze lopen het risico hun steun te verliezen. Bovendien pleit de overheid ervoor dat de musea inspanningen doen om de komende drie jaar minstens zeven miljoen kinderen te bereiken.’*

Het tweede citaat is recenter. In Nederland heeft het Sociaal en Cultureel Planbureau een rapport gepubliceerd getiteld ‘Profijt van de overheid’. *‘Daaruit blijkt dat ondanks jarenlange inspanningen nog steeds vooral de hoogste inkomens profiteren van subsidies voor musea en traditionele podiumkunsten. Bij musea komt slechts een vijfde van de uitgaven bij de laagste veertig procent inkomens terecht. Bij de podiumkunsten ontvangen de hoogste twintig procent inkomens meer dan veertig procent van de subsidies. Het Sociaal en Cultureel Planbureau vraagt zich af of de overheidssubsidies wel doen waarvoor ze bedoeld zijn.’*

In Nederland en Groot-Brittannië en ook bij ons, sinds de uitspraken van de vorige minister van Cultuur, Bert Anciaux over de ascetische elite, wordt het probleem van cultuurparticipatie gesteld. Het betreft het betrekken van minderheden en achtergestelde groepen. In mijn ‘Manifest van een Cultuurpopulist’ bepleit ik, ietwat provocerend, een overheveling van de subsidies van de producent naar de consument, onder de vorm van cultuurbonnen voor de meest achtergestelde groepen in onze samenleving. Ze zouden die bonnen kunnen besteden aan een vorm van cultuur waarvoor zij zelf kiezen, gaande van de meest experimentele kunstuitingen tot populaire cultuurbeleving.

Ik ben het niet eens met het idee van sp.a over cultuurcheques. Dat is immers een betuttelende visie. Het is heel paternalistisch om in plaats van het loon cultuur- of sportcheques te geven die enkel aan sport of cultuur kunnen besteed worden.

Ik weet ook wel dat een ontwerp over de cultuur niet aan al mijn bekommernissen kan voldoen. Ik had toch verwacht dat er een spoor zou zijn van het nadenken over cultuurparticipatie. Ook in de memorie van toelichting staat daar niets over. Misschien heeft men er wel over gediscussieerd en heeft men besloten dat de integratie van de kunstendecreten tot een omvattend ontwerp de beste manier is om cultuurparticipatie te bevorderen.

Het enige wat ik daarover vind in de memorie van toelichting is één alinea waarin gezegd wordt dat het ontwerp van decreet de nadruk wil leggen op een ontwikkelingsbeleid dat aandacht heeft voor het maakproces en de presentatie ervan, als de participatie van het publiek belangrijke gelijkwaardige elementen zijn. Ik weet niet wat daarmee bedoeld wordt. Een van de criteria voor subsidiëring is publieksgerichtheid. Ook dat is voor mij zeer vaag. Ik denk dat dit een duidelijker omschrijving vergt. Maar dit zijn de enige twee plaatsen waar iets over participatie terug te vinden is. Globaal is in het ontwerp van decreet totaal geen sprake voor participatie van achtergestelde groepen. Naar mijn gevoel is dat een gemiste kans.

Verder heb ik nog een paar specifieke bemerkingen.

Wat wordt verstaan onder het criterium ‘kwaliteit van het project’ ? En waarom duiken er in verband met de sociaal-artistieke projecten plots andere criteria op als ‘vernieuwend karakter van de gehanteerde methoden’ of ‘multidisciplinaire aanpak’. Waarom zou een niet vernieuwende en niet multidisciplinaire aanpak in de sociaal-artistieke sector niet deugen ? Komt de effectiviteit van zo’n project niet in aanmerking ? Moeten we ons de vraag niet stellen wat het effect geweest is van dergelijke gesubsidieerde projecten ? Of ze tot iets hebben gediend ? Als bijvoorbeeld een project opgezet wordt inzake het betrekken van allochtonen bij het gebeuren in de stad, moet toch kunnen worden nagegaan of het project in die doelstelling geslaagd is ? In verband met deze sociaal-artistieke projecten lag de kans voor het rapen om de problematiek van participatie van minst bedeeden en van intercultureelheid aan te kaarten.

Er wordt in de memorie van toelichting gesproken over artistieke uitdrukkingen die steeds meer door

economische factoren worden bepaald – platenfirma's, boekingskantoren, musicals – en gesteld dat in de toekomst een betere aflijning van de opdracht van de overheid en een mogelijke participatie van privé-investeerders noodzakelijk is. Wij vinden daar nergens iets van terug in het decreet, dat geschoeid blijft op de leest van niet-commerciële actoren. Er wordt, bijvoorbeeld, in de memorie van toelichting wel al eens verwezen naar videoclips, maar er wordt toch gedacht aan de 'experimentele mediakunst'. Bij wijze van voorbeeld en zeer concreet vraag ik mij dus af of een popgroep subsidies zal kunnen aanvragen voor het draaien van een videoclip. Of zal een software-ontwikkelaar gesteund worden voor het maken van commerciële software, bijvoorbeeld voor videogames, een gebied waarin Vlaanderen zeer achterligt? Zal een Vlaamse zanger en/of zijn platenfirma, nu de Vlaamse muziek-industrie in een diepe crisis zit, een dossier kunnen indienen – en ernstig worden genomen – voor de opname van een cd?

Over de beoordelings- en adviescommissie zegt het ontwerp van decreet dat de adviescommissie zal waken over een kwaliteitsvolle organisatie van de interne werking van de beoordelingscommissies. Hoe kan dat als de leden van de beoordelingscommissies lid kunnen zijn van een adviescommissie? Ik begrijp niet goed hoe dat precies moet. Daardoor wordt toch geen grotere onafhankelijkheid van de beoordelingscommissies en van de adviescommissie gegarandeerd?

Wij vrezen dat de zogeheten werkplaatsen, ook wel omschreven als experimenteelaboratoria die geen product meer moeten afleveren, een vrijgeleide zullen worden voor oncontroleerbaar potverteer.

Onze conclusie is dat dit nieuwe ontwerp van kunstendecreet ongetwijfeld zijn verdiensten heeft, zeker met betrekking tot de integratie van de bestaande regelgevingen en wellicht ook met betrekking tot de afschaffing van de erkenning zonder subsidiëring en met betrekking tot de halvering van vier naar twee jaar, maar dat het kansen heeft laten liggen om in Vlaanderen de problematiek van kunst- en cultuurparticipatie te verwerken in een breed maatschappelijke debat.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik heb begrepen dat u vindt dat de beweging die plaatsvindt goed is, maar dat het ontwerp van decreet enkele kansen laat liggen om stimuli in te bouwen voor bepaalde doelgroepen en voor commerciële of niet-commerciële gesubsidieerde initiatieven. Het decreet heeft volgens u wel poorten om via bijkomende criteria

of speciale stimuli in subsidiëring van projecten te voorzien. Deze opening is er vandaag echter ook.

De heer Gust De Meyer : Dat is inderdaad mijn indruk. Ik sta niet alleen in die bevinding. In het boek 'De artistieke samenleving' wordt inzake de allochtonenproblematiek gepleit voor een interculturele subsidiëring in plaats van een multiculturele. De interculturele projecten, die allochtone en Vlaamse projecten bundelen, worden centraal gesteld. Ook dit is een aanzet om aandacht te geven aan de publieksparticipatie. Ik zou liever hebben dat men een duidelijke visie toont in het decreet, zodat men later geen bijkomende regeling moet uitwerken.

De heer Dany Vandenbossche : Ik zou graag willen weten wat de cultuurbonnen betekenen waarover u het heeft. Ik vraag me af of de avant-garde dit zal overleven, aangezien u alles in handen geeft van de consumptie en de vraag. Wat is het verschil tussen een cultuurbon en een cultuurcheque?

Wat bedoelt men met een commerciële en een niet-commerciële organisatie? Men moet de definities van de commerciële vennootschap of de vzw hanteren. Het decreet geeft een opening voor dit probleem inzake de subsidiëring van projecten. Artikel 40 sluit subsidiëring aan commerciële organisaties niet uit.

De heer Gust De Meyer : Mijn boek is provocerend geschreven om het denken over het cultuurbeleid te stimuleren. Ik stel voor de subsidies aan de productiezijde weg te halen en deze over te brengen naar de consumptiezijde. Ik vind het decadent hoe mensen die vinden dat kunst geen enkele maatschappelijke verantwoordelijkheid moet afleggen, praten over kunst en cultuur. Wellicht 15 tot 20 procent van de bevolking leeft onder de armoedegrens. Zij die het zich niet kunnen veroorloven cultuurevenementen bij te wonen, hebben nood aan een cultuurbeleid met cultuurbonnen. Mensen die zich dit wel kunnen veroorloven, profiteren vandaag van de lage prijs. Waarom kunnen zij niet meer betalen voor hun tickets? Men zou deze bijkomende inkomsten in de vorm van cultuurbonnen aan minder kapitaalkrachtige mensen moeten geven. Als men hen zelf laat beslissen over welke cultuur zij willen beschikken, zullen zij zich niet gestigmatiseerd voelen.

Ik hoorde onlangs in een Antwerps theater dat de volle prijs van een ticket eigenlijk 40 euro zou bedragen, als men alle kosten zou doorrekenen. Vandaag worden deze tickets verkocht aan 5 euro. In dezelfde week dat mijn manifest werd bekritiseerd,

vond er in Antwerpen een concert plaats met plaatsen aan 120 euro. Mensen die daarin geïnteresseerd zijn, hebben dat er voor over. Waarom zou men dan niet bereid zijn voor experimenteel theater 40 euro te betalen ?

Een cultuurcheque is een soort loon, waarbij het bedrag wordt afgehouden van of toegevoegd aan het loon van de werknemer. Men zou beter de werkgever een hoger loon geven en hem zelf laten beslissen hoe dit te besteden.

II.2. Uiteenzetting door mevrouw Laurette Muylaert, ACOD-cultuur

Mevrouw Laurette Muylaert : Wij zijn blij dat onze tussenkomst op het kabinet van de minister van Cultuur enkele veranderingen in de tekst heeft verwezenlijkt. Toch vragen wij nog aandacht voor enkele punten.

Artikel 6, paragraaf 6.1 handelt over de timing. De Vlaamse regering zou 6 maanden voor het begin van de meerjarige periode een beslissing nemen, maar dit is een totaal onmogelijke situatie. Wij vragen dat deze termijn verlengd wordt tot 1 jaar, zoals het geval is in het huidige decreet over de podiumkunsten. Als men alle sociale verplichtingen wil nakomen, heeft men minstens een jaar tijd nodig om bijvoorbeeld de vooropzeg van personeelsleden te waarborgen. 6 maanden is ook veel te kort om een artistieke planning te maken en contracten af te sluiten met artiesten.

Zorg dragen voor het eigen archief, zoals vermeld in artikel 7 paragraaf 1.11, is uiteraard zeer zinvol. Dat impliceert wel dat er bijkomend werk is en dat daar dan ook de middelen moeten voor worden voorzien. Stageplaatsen voor musici in opleiding en geven van kansen aan jonge musici, zoals voorzien in het huidige muziekdecreet, worden opgeheven. Wij stellen voor dat dit terug wordt opgenomen in het voorliggende kunstendecreet. Wat betreft de kunsteducatie zien we dat dit opgenomen is in het kunstendecreet. We zien ook dat er een luik is in de gespecialiseerde instellingen voor volwassenenvorming. Wij denken dat dit zal zorgen voor verwarring en dat het beter zou zijn om die hierin op te nemen.

In oktober 2001 hebben wij een memorabele Staten-Generaal van de acteurs gehad in Gent. Daar hebben wij de cijfergegevens gevraagd betreffende de werkgelegenheid. Er waren nogal wat klachten van acteurs dat de werkgelegenheid achteruitgaat. We hebben vruchteloze pogingen ondernomen om

deze cijfergegevens te krijgen. We zijn bij de administratie geweest. Daar is men tot nu toe niet in geslaagd om die cijfers te verwerken. Er is een administratief probleem. Een ander probleem is het uniforme rapportagesysteem. Samen met de Vlaamse Directies voor Podiumkunsten zijn we naar de administratie en het kabinet geweest. Er is blijkbaar wel een programma uitgewerkt, maar dat is niet toepasbaar, want alle gegevens moeten per persoon en per contract telkens opnieuw worden ingevoerd. De werkgevers zeggen dat er sociale balansen bestaan, die via sociale secretariaten kunnen worden opgevraagd en door het ministerie verwerkt worden. Een ander argument om die verwerking niet te doen heeft te maken met de invoering van het kunstenaarsstatuut, dat sinds 1 juli 2003 bestaat. Men zegt dat men de cijfers gaat hebben. Daar hebben wij tot nu toe nog geen resultaten van gezien. Wij stellen dus voor dat daar werk van gemaakt wordt. 8 maanden na de invoering van het kunstenaarsstatuut zien we nog altijd geen resultaten. We roepen dus op om de gegevens nu te verwerken.

Wij vinden dat de Raad van State veel opmerkingen en vragen heeft gesteld en we vinden daar niet veel van terug in de tekst. Wij vragen ons af wat daarmee gaat gebeuren ?

Wij vinden het ook zeer ongelukkig dat de Vlaamse regering nog heel wat uitvoeringsbesluiten zal moeten nemen. Dat is natuurlijk het gevolg van het feit dat men een mammoetdecreet maakt. Het is wel een nadeel dat er fundamentele zaken niet in het decreet zijn opgenomen, zoals bijvoorbeeld het loonpercentage.

II.3. Uiteenzetting door de heer Jean-Paul Vandervorst, ACV-cultuur

De heer Jean-Paul Vandervorst : Ik zal hier de macro-benadering brengen. Sociaal bekeken hebben wij geen garantie in dit decreet, zelfs niet over een minimumpercentage aan financiering voor de medewerkers.

We hebben twee grote bekommernissen. Wat betreft de timing van de CAO moeten de beleidsplannen ingediend worden in september 2004. We krijgen steeds te horen van de werkgevers dat ze geen loonsverhogingen kunnen geven, omdat de beleidsplannen opgemaakt worden voor 4 jaar op basis van bestaande CAO's. Wij eisen dat de beleidsplannen die nu moeten worden opgemaakt, rekening zouden houden met een loonsopslag van 10 procent, exclusief index en anciënniteit. Sinds 1993 hebben we immers geen enkele loonsopslag gekre-

gen. Uit de loonstudie van Hay Consulting blijkt dat we helemaal onderaan de ladder staan in vergelijking met de markt. Met 'markt' worden hier de betaalde lonen in Vlaanderen en Brussel voor privé- en semi-overheidsinstellingen bedoeld. 75 procent van de referentie-instellingen uit de studie verdienen meer dan de gehanteerde barema's in de podiumkunsten. Eind vorige eeuw leerde ons ook een interessante studie van de Nederlandse Toonkunstenaarsbond, dat als we er van uitgaan dat lonen in Nederland vergelijkbaar zijn met de lonen in België, wij helemaal onderaan bengelen in vergelijking met andere West-Europese landen. Ook als we de vergelijking maken met de wedden in het onderwijs stellen we vast dat we mijlen achterop lopen. Voor de beeldende kunst is er de CAO in de culturele centra. Er moet absoluut onderhandeld worden voor de sectoren die nu niets hebben.

Een vraag die wij stellen is waarom het kunstenloket niet verankerd wordt in het decreet. In het ontwerpdecreet lezen we een ruim hoofdstuk over de steunpunten. Wij geven daar geen commentaar op. We krijgen nu de mogelijkheid door het sectorconvenant tussen de Vlaamse regering en de sociale partners van het paritair comité 304 om ook een kunstenloket op te richten. Er is inderdaad nood aan informatie over het sociaal statuut van de kunstenaars. Dit is niet alleen voor de kunstenaars belangrijk, maar ook voor de organisaties en de organisatoren. De situatie is soms wraakroepend. In bepaalde muzieksectoren werden en worden geen sociale bijdragen betaald. Deze trend zet zich nog steeds door. Sommige grote werkgevers respecteren heel vaak de wet niet. De kunstenaars belanden steeds meer in precaire situaties. Er zijn quasi geen contracten meer van onbepaalde duur. In de grote gezelschappen dramatische kunst zijn er hooguit nog kleine kernen van acteurs die een jaarcontract krijgen. De grote massa van acteurs heeft stempelgeld als basisinkomen en werkt voor de rest met steeds kortere contracten. Is dat de bedoeling? De omkadering van een aantal instellingen kost handenvol geld, doch de kunstenaar leeft van de dop. Dat is volgens ons toch een fundamenteel maatschappelijk probleem.

De versnippering van subsidies vinden wij geen goede zaak. In de sector muziek worden soms veel te kleine bedragen toegekend, waardoor instellingen eigenlijk niet in staat zijn om de in de CAO vastgestelde verplichtingen na te komen en toe te passen. Het is wel een goede zaak dat in het decreet is opgenomen om organisaties op hun financiële haalbaarheid te toetsen.

Verder moeten we erop wijzen dat de grote instellingen niet in weelde leven. De Vlaamse opera

wordt gedwongen steeds meer besparingen door te voeren. Het Vlaams Radio Orkest en het Vlaams Radio Koor hebben problemen met de infrastructuur en kampen met een tekort aan middelen. Moet er niet meer zorg en fierheid zijn voor de eigen instellingen van de Vlaamse regering? Is het eigenlijk wel normaal dat zij nu ook om de 4 jaar zullen worden geëvalueerd? De overheid kiest er toch bewust voor om bepaalde instellingen structureel te subsidiëren? We vinden het absoluut normaal dat er op de kwaliteit wordt toegezien. We zijn blij dat als er wat fout loopt, het de leiding is die de laan wordt uitgestuurd en het niet de instelling is die wordt gestraft.

Wat betreft de sociaal-artistieke projecten en de kunsteducatie denken we dat de afbakening met het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenvormingswerk beter moet worden afgelijnd. We vinden het wel een goede zaak dat deze projecten zijn opgenomen in het kunstendecreet. Moet men ook niet overwegen de gespecialiseerde instellingen van de sociaal-culturele volwassenenvorming in dit decreet op te nemen?

Met betrekking tot de subsidiëring aan de kunstenaars stelt zich voor ons het probleem dat de subsidie rechtstreeks aan de kunstenaars wordt uitbetaald. Is de opdrachtgever niet de werkgever zoals voorzien in de nieuwe wet over het sociaal statuut van de uitvoerende kunstenaars?

In verband met de beoordelingscommissies dringen wij erop aan dat vooral de stem van de kunstenaars zou worden gehoord. Het zijn tenslotte de kunstenaars die kunst maken. Het gaat volgens ons niet op dat er quasi uitsluitend wordt geoordeeld door deskundigen. Voor ons zijn de echte deskundigen de kunstenaars.

Tot slot denken we dat een kunstendecreet slechts goed kan functioneren als er voldoende middelen tegenover staan. De begroting van 2006 wordt dus cruciaal voor de uitvoering van dit decreet. Wij roepen alle partijen op om gezamenlijk te ijveren voor meer middelen voor cultuur, opdat alle geledingen van de bevolking ook daadwerkelijk zouden kunnen genieten van de uitvoering van dit kunstendecreet.

Mevrouw Mieke Van Hecke : De discussie over de financiën is inderdaad cruciaal. Ik heb een principiële vraag. De heer Vandervorst gaf de indruk dat de evaluatie van de grote instellingen haaks stond op de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid voor haar eigen instellingen. In deze commissie was nochtans een consensus om een beoordeling van die grote instellingen in te schrijven, maar

met andere consequenties dan de evaluatie van andere instellingen. Geen evaluatie gaf een enorm probleem naar legitimering voor die middelen ten overstaande van de rest van de kunstensector.

De heer Jean-Paul Vandervorst : We hebben er niets op tegen dat de mensen geëvalueerd worden. Er is nu wel al een beheersovereenkomst voor de mensen. Past dat hier in een algemeen geheel ? Zou men toch niet voor de grote instellingen iets apart doen, niet om ze uit te sluiten van controle, maar om ze op een andere wijze te beoordelen ?

Mevrouw Laurette Muylaert : In de memorie van toelichting staat dat het niet de bedoeling is om die grote instellingen af te schaffen als ze slecht geëvalueerd worden. In de tekst van het decreet staat dit niet. Daar wringt dat. Het is alsof zij ook alle 4 jaar geëvalueerd worden en ook hun subsidies kunnen kwijt spelen. De Vlaamse regering moet er voor kiezen om bepaalde grote instellingen te hebben of niet te hebben.

Mevrouw Mieke Van Hecke : In de vorige hoorzitting had ik al opmerkingen over het feit dat de regering het artistieke niet kan beoordelen. De artistieke beoordeling moet door deskundigen gedaan worden. Men heeft ze om symbolische redenen ingeschreven in het geheel, terwijl ze een apart hoofdstuk zouden moeten krijgen waar men kan zien wat gelijklopend is en wat niet. Ze erin brengen met eigen regels en met evaluatie is volgens mij een meerwaarde naar hun positionering in het hele veld van de kunsten.

De heer Dany Vandenbossche : Wat bedoelt u precies met uw opmerking dat geen rekening zou gehouden zijn met de opmerkingen van de Raad van State ?

De heer Jean-Paul Vandervorst : Ik kan geen voorbeelden geven. Ter verontschuldiging kan ik aanvoeren dat wij de teksten pas laat ontvingen. Maar het is ons wel opgevallen dat de Raad van State 15 tot 20 bladzijden opmerkingen bezorgde. En het is niet de eerste keer dat de wetgever een advies van die omvang naast zich neerlegt. Ik wou daar gewoon in het algemeen de aandacht op vestigen.

II.4. Uiteenzetting door de heer Paul Sergier, Vereniging Vlaamse Cultuurcentra (VCC)

De heer Paul Sergier : Zoals gevraagd zal ik mijn inbreng kort houden maar ook bescheiden. Het is immers noch de opdracht, noch de verantwoordelijkheid van de VVC een standpunt in te nemen

over de verdeling van de subsidies en over het beleid in de kunstensector. De kunstensector is zelf wijs genoeg om uit te maken of één decreet volstaat of niet. Wat ik wel wil doen, is onderzoeken wat de mogelijkheden zijn binnen dit decreet voor de werking van de cultuurcentra en gemeenschapscentra.

Ik verwijs naar de beleidsnota Cultuur 2000-2004 van Bert Anciaux. Daarin stelde hij het volgende. 'Culturele Centra mogen naargelang hun categorie ook andere of specifieke opdrachten waarmaken en zich kandidaat stellen om daar een extra subsidie voor te krijgen. Dat laat toe om meer kleur – verschillende kleuren – aan de culturele centra en hun profilering te bevorderen. Bij hun beleidsplan kunnen centra een addendum indienen waarin ze solliciteren voor een extra enveloppe voor bijvoorbeeld programmering beeldende kunst, vorming en educatie, bestaande samenwerkingsverbanden, infrastructuur in wijken, schoolprogrammering, omkadering podiumvoorstellingen, regionale uitstraling, acties naar bijzondere doelgroepen, specifieke programmering enzovoort.' Eén van de vele mooie intenties die tot op heden niet echt zijn waargemaakt. Het vorige kabinet van cultuur van Luc Martens had die openingen reeds gemaakt in het kader van het muziekdecreet. De praktijk leert ons in al die jaren dat er zeer willekeurig wordt omgesprongen door de beoordelingscommissie en door de administratie met de aanvragen vanuit onze werksoort. Soms worden aanvragen goedgekeurd, soms worden ze geweigerd.

Waarom vinden wij dit belangrijk ? Cultuurcentra en gemeenschapscentra zijn in bepaalde gevallen ook producenten. Het meest voor de hand liggend voorbeeld is het produceren van tentoonstellingen. Cultuurcentra en gemeenschapscentra worden in het kader van het decreet op het lokaal cultuurbeleid ook geacht coördinerend op te treden in de regio, ook wat artistieke producten en productie betreft. In het hoofdstuk over subsidies aan internationale projecten komen de cultuurcentra en de gemeenschapscentra helemaal niet aan bod. Gelijkwaardige subsidies voor onze werksoort in de regelgeving sociaal-cultureel werk zijn niet terug te vinden. De kunsteducatie is het terrein bij uitstek waar de werksoort bewezen heeft actief te zijn en de eigen verantwoordelijkheid te nemen.

De memorie van toelichting is wel zeer optimistisch over de middelen die in het decreet lokaal cultuurbeleid worden voorzien voor bijvoorbeeld de ondersteuning van artistieke processen, van de sociaal-artistieke praktijk en van de omkadering van het artistieke werk, de kunsteducatie. Ik hoop

dat de wetgever zich realiseert dat deze middelen nog moeten vastgelegd worden.

De ervaring leert ons dat onze werksoort niet of slechts zeer sporadisch aan bod zal komen in dit kunstendecreet. U zal mij straks, net als de minister enige tijd geleden, misschien antwoorden dat onze werksoort wel aan bod kan komen. De minister gaat zelfs verder. Hij antwoordde dat de cultuurcentra wel subsidies kunnen vragen en zelfs krijgen indien de aanvragen aan bepaalde voorwaarden voldoen. Het gaat dan enkel om projecten, op basis van de criteria van het voorliggende decreet, die op kwalitatieve gronden beoordeeld worden en derhalve exceptioneel zijn, die de reguliere opdracht van de cultuurcentra overstijgen, en die een bovenlokaal karakter hebben. Op onze vraag of deze mogelijkheid ook geldt voor gemeenschapscentra kwam tot op heden geen antwoord.

Hiermee worden de pijnpunten duidelijk. Wat betekent namelijk het overstijgen van de reguliere opdracht ? Wat is de reguliere opdracht van een cultuurcentrum ? En wie bepaalt dat ? Wat is met andere woorden een dubbele subsidiëring – die vaak als argument wordt gebruikt voor de afwijzing van projecten ? Eénmaal voor de reguliere werking en éénmaal voor een projectsubsidie ? Wat is een bovenlokaal karakter ? Nationaal, provinciaal, regionaal, intergemeentelijk ? En wat met de gemeenschapscentra in dit verhaal ? Ook een aantal gemeenschapscentra organiseren bovenlokale artistieke projecten met een exceptioneel karakter. Wat is een exceptioneel project ?

Ik ben er mij van bewust dat het Vlaams Parlement, als wetgever, niet verantwoordelijk is voor de interpretaties door beoordelingscommissies en administraties. Maar ik wil u wel oproepen om een aantal begrippen te omschrijven zodat de interpretaties nadien in een duidelijk beleid kunnen gevat worden. Ik denk dat ook wij, de VVC, een verantwoordelijkheid hebben in deze. Wij zullen die ten volle op ons nemen en aan het volgend Vlaams Parlement en aan de volgende minister voorstellen doen voor een bijsturing van het decreet lokaal cultuurbeleid.

Tot besluit, ik had u beloofd om geen opmerkingen te maken over de inhoud van het kunstendecreet en over de manier waarop de middelen verdeeld worden. Vergeef mij één uitzondering : het muziektheater. De VVC dringt erop aan om voldoende middelen uit te trekken voor de musical. De laatste jaren kenden de producties van de musicalafdeling van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen een grote belangstelling van cultuurcentra. Die belang-

stelling blijkt ook uit publieksopkomst en participatie. We pleiten er daarom ook voor dat deze discipline in de toekomst voldoende middelen ter beschikking krijgt om kwalitatieve producties te maken en te spreiden in Vlaanderen.

II.5. Uiteenzetting door de heer Jan Briers, Federatie van Festivals

De heer Jan Briers : Niet minder dan 154 festivals vroegen al informatie over de nieuwe federatie, die in begin september werd opgericht. De 16 festivals die zitting hebben in de raad van bestuur, vertegenwoordigen samen 3,4 miljoen toeschouwers. Festivals zijn kwetsbaar. Zij ontstaan organisch, op plaatsen waar behoefte bestaat aan een sociaal-artistiek initiatief. Verdwijnt die behoefte of verliest ze haar dynamiek, dan verdwijnt ook het festival. In 2006 wordt hun belang op verschillende domeinen in de kijker gezet, in een Jaar van de Festivals.

In de sector muziek werd veel verwacht, maar toen nam de minister ontslag.

Organisaties en festivals die creatief werkten met onder andere internationale middelen of andere projectsubsidies, werden gekortwiekt. Sinds 1999 was er geen verhoging meer van de middelen voor muziek, tenzij voor de wettelijke personeelsvoorzieningen in de orkesten. Er was wel heel wat meer regelgeving. Daar gaan we in de volgende ronde opnieuw heen. Voortdurend wordt bevestigd dat er zeker geen nieuwe middelen voor muziek komen. Maar wie gaat de indexeringen van de honderden personeelsleden van de grote orkesten en grote instellingen betalen ? De vraag is hoe men met het nieuwe kunstendecreet waarin alleen extra geld voor beeldende kunsten is opgenomen, de nieuwe impulsen, met name de nieuwe tweejaarprojecten, de publieksparticipatie, de sociaal-artistieke krachtlijnen, de internationale netwerken, de festivals die in het ontwerp een plaats krijgen, gaat financieren.

De minister vertolkte de visie dat meer projectsubsiëring in plaats van structurele subsidiëring voor een grotere creativiteit hoorde te zorgen. Het gevolg is dat de projectsubsidiepot voor dit jaar bijna werd gehalveerd tot iets meer dan een miljoen euro voor de hele sector. Ook commerciële activiteiten kunnen een beroep gaan doen op die projectsubsidie. Komen die middelen ook van die een miljoen euro ?

Een nieuw decreet met nieuwe krachtlijnen vraagt nieuwe middelen en die zijn er niet. Wat gaat er ge-

beuren met de middelen die vanuit de Nationale Loterij aan cultuur worden toegewezen ? Die horen in feite niet tot de cultuursubsidies, maar helpen wel vele grote en kleine initiatieven in de festival- en kunstwereld. We stellen vast dat de subsidies 'internationale werking' ook structureel gesubsidieerden opnieuw ten goede kunnen komen volgens het nieuwe ontwerp, maar alleen als het internationale beleid niet is opgenomen in het beleidsplan. We zijn van oordeel dat subsidies 'internationale werking' iedereen ten goede moeten kunnen komen en altijd buiten de structurele subsidies horen te liggen, aangezien een internationaal beleid steeds gekoppeld is aan welomlijnde projecten die bijna steeds eenmalig zijn, bijvoorbeeld een coproductie, een Van Dijk-jaar, een werelddag van de muziek of een jaar van de muziek. Binnen dat internationale is er ook de ontwikkelingssamenwerking. Tot vandaag concentreert die zich tot buitenlandse tournees van onze artiesten in Marokko en Zuid-Afrika. Waarom ondersteunt men de artiesten uit die landen niet om hen hier te laten optreden ?

Wat de controlecommissies betreft is de vraag hoe en door wie de festivals beoordeeld gaan worden. De muziekfestivals vormen de grote meerderheid, maar er zijn ook de transversalen, de filmmuziekfestivals, de nieuwe-mediafestivals, de dansfestivals waarin muziek een rol vervult maar niet altijd de hoofdrol. Wordt die ene persoon binnen de adviescommissie de specialist voor de muzieksector, of zijn het de diverse beoordelingscommissies waarover de festivals verdeeld zullen worden ? Dat staat een duidelijk festivalbeleid binnen het decreet in de weg. We zijn voor een gemengde formule waarbij de festivals rechtstreeks ressorteren onder de adviescommissie, maar waarbij die wel advies hoort te vragen aan de specifieke beoordelingscommissie waaronder een artistiek project thuishoort. We hopen dat we op die manier vermijden dat een of enkele leden van een commissie, mensen die toevallig als artiest niet aan bod komen in ons festival of als artistiek leider of directeur eerst de eigen subsidiëring moeten veilig stellen, blootgesteld worden aan kritiek. In feite moeten we hen beschermen in de ontzettend moeilijke taak die hen jaar in jaar uit wacht. Een correcte bezoldiging beschouwen we als vanzelfsprekend. We hebben wel het gevoel dat de minister van Cultuur bij elke decreetronde minder armslag heeft om een eigen visie te ontwikkelen. We betreuren dat.

Het kunstendecreet staat voor een kunstenbeleid. Moet er geen specifiek muziekbeleid zijn ? Hoe moet anders de beoordelingscommissie Muziek de lijnen gaan trekken ? Hoe gaat men vermijden dat

de vele kleine, maar maatschappelijk belangrijke, dorpsfestivals vermorzeld worden door de behoefte aan middelen voor bijvoorbeeld een nieuw orkestbeleid of om de miljoenen ter beschikking te stellen voor de opera die nu de speelbal is tussen de stedelijke en de Vlaamse subsidiebeleidvormen. De meeste gesubsidieerde festivals, ook projectmatig, genieten een subsidie van nog geen 15 procent van hun totale omzet. Elke vermindering heeft catastrofale gevolgen omdat hun hele beleid daarop steunt en moet steunen volgens het decreet. De voorbije decreetrondes hebben vooral de artiesten ondersteund. Soms ten koste van de organisatie, van het kunsten- of cultuurcentrum, van de festivals. Het gevolg daarvan is dat artiesten zelf concerten, dans- en theatervoorstellingen zijn gaan organiseren om hun verplichtingen binnen het bestaande decreet na te komen. Ze verstoorden de markt, traden op tegen dumpingprijzen, in lege zalen, kerken en tenten want publieksopbouw, publieksparticipatie, kwaliteitszorg op en rond het podium vormen net de sterkte van de festivals. We denken dat het nieuwe ontwerp van decreet dat alle disciplines en culturele actoren volgens eenzelfde procedure wil behandelen dat wel kan recht trekken.

Ten slotte passen we wel de wet op de personeelstewerkstelling toe voor het personeel in loondienst en voor de zelfstandigen en voor de stagiairs en voor de duizenden vrijwilligers.

II.6. Uiteenzetting door mevrouw Majo de Saedeleer, Steunpunt Stichting Lezen

Mevrouw Majo de Saedeleer : Ik beschouw het schoonheidsfoutje van vorige keer als een lay-out probleem. We waren onderaan de pagina weggezet en stonden bovenop de volgende pagina. Dat zal wel de verklaring zijn waarom we vorige keer niet waren uitgenodigd.

Het ontwerp van kunstendecreet is een mooi en beloftevol werkstuk. Er zitten heel veel mogelijkheden in voor een goed decreet. Ik heb heel weinig bemerkingen en die hebben meer te maken met de manier waarop straks de invulling moet gebeuren dan met wat er voorligt.

Ik ben vooral blij met de aandacht en de opname in een kunstendecreet van de kunsteducatieve sector. Daardoor kunnen we een aantal problemen, die besproken worden met betrekking tot de toevloeiing van publiek naar de culturele en kunstensector, beter benaderen dan met bepaalde participatiebatten. Het ontwerp wordt alom geprezen

om zijn algemene aanpak. De sector van de letteren en leesbevordering, die ik vertegenwoordig en waarvan ik deel uitmaak, is evenwel maar heel beperkt vertegenwoordigd in het ontwerp. Dat heeft te maken met het bestaan van het Vlaams Fonds voor de Letteren en met het feit dat een deel van de budgetten door de administratie en het kabinet worden toegewezen.

Ik merk dat er in de memorie van toelichting een klein foutje is geslopen. De genoemde subsidie aan leeskringen bestaat niet meer. Die heeft een heel kort leven geleid en is op even korte termijn afgevoerd.

Commercialisering in de sector van de letteren en de leesbevordering wordt vooral behartigd door boekhandels, uitgeverijen en importeurs. De ervaring wijst uit dat die heel mondig zijn en goed hun weg vinden naar de kabinetten buiten het decreet om.

Stichting Lezen is de enige vereniging uit de sector van de letteren, die als Steunpunt Leesbevordering is opgenomen. Ik ben daar heel tevreden mee. Het is een eenzame positie en mijn bekommernis heeft daarmee te maken. Als er straks beoordelingscommissies komen, hoop ik niet dat er daarin alleen maar een excuseexpert op het gebied van de letteren aanwezig is. Verder hoop ik dat, als er straks een adviescommissie is, daarin mensen zitten die een brede blik hebben op de culturele sector, die niet de spreekbuizen van de grote sectoren zijn maar die daar zo los mogelijk van staan om alles met elkaar in verband te brengen en te kunnen beoordelen.

Positief is de klemtoon die wordt gelegd op de behoefte aan samenwerking tussen de verschillende steunpunten. Op die manier gaan we echt werk maken van dat weghalen van schotten op een zinvolle en haalbare manier.

In tegenstelling tot de heer Gust De Meyer heb ik de term culturele diversiteit wel in het ontwerp gevonden. De heer De Meyer pleit voor interculturaliteit. Dat is de goede aanpak voor de projecten : niet zozeer aparte projecten ontwerpen voor allochtonen of minderheidsgroepen maar in de bestaande projecten aandacht besteden aan de diversiteit.

Ten slotte hoop ik dat er voldoende geld is om de mooie plannen waar te maken en dat het niet gaat om het herschikken van een aantal budgetten, en dat we niet meer moeten werken met zo weinig als vroeger.

De voorzitter : De memorie van toelichting blijft wat ze is, eens goedgekeurd door de regering, maar het ontwerp van decreet is nog onderwerp van bespreking en kan nog worden geamendeerd.

II.7. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mevrouw Majo de Saedeleer heeft al een aantal vragen opgeworpen maar niet beantwoord. Ze is tevreden dat het Steunpunt Leesbevordering in het ontwerp is opgenomen, maar de vraag is of het steunpunt wel thuishoort in het decreet. Leesbevordering is voor de commissie voor Cultuur al sinds de vorige regeerperiode een gigantisch probleem. Zo waren er de incentives voor leesbevordering vanuit de administratie maar dat bleef een bevoegdheid van de overheid. Die taak werd uitdrukkelijk niet meegegeven aan het Vlaams Fonds voor de Letteren.

Anderzijds is het letterenbeleid in dit kunstendecreet nagenoeg afwezig. De fondsen staan er uitdrukkelijk niet in. Is het dan niet logischer dat de leesbevordering een apart hoofdstuk zou krijgen bij het Fonds voor de Letteren ? Of bent u blij dat de letteren ten minste symbolisch in dit kunstendecreet opgenomen zijn ?

Doordat er geen beschotten zijn, zit u bovendien in een wat zwakkere positie om de middelen te verdelen.

U hebt de samenwerking met andere steunpunten toegejuicht. Volgens de dienst Financiën is er echter nood aan een rationalisering van die steunpunten. Uw collega's hebben er al voor gepleit om die allemaal te laten bestaan. Ik vermoed dat u hetzelfde pleidooi zal houden.

De heer Briers heeft, terecht, duidelijk de nadruk gelegd op de centen. Voor internationalisering was er aanvankelijk apart geld, daarna heeft men er tijdelijk de loterijgelden voor gebruikt en finaal moet u het met de structurele middelen doen. Ook de loterijgelden worden bijna maximaal geïntegreerd in het kunstendecreet, met alle gevolgen van dien : geen beschotten, de enorme noden in de grote instellingen en in andere sectoren en, voor de muzieksector, geen euro erbij. Als de loterijgelden naar het decreet gaan en u profiteert niet van de extra middelen van het decreet, betekent dit dat u de loterijgelden die nu in uw sector zitten, kwijt bent. Er gaat vandaag ook nogal wat geld vanuit de sector toerisme naar de festivals, maar dat zijn tijdelijke middelen. Pikt u die allemaal graag mee ?

Of vindt u het een slechte beweging dat u niet geniet van de meermiddelen in het kunstendecreet ?

De heer Jan Briers : De steun van Toerisme Vlaanderen of van de minister van Toerisme moet erin bestaan dat culturele projecten, gerealiseerd en bedacht door de cultuursector, logistieke en promotionele steun genieten vanuit toerisme. Hetzelfde geldt voor onderwijs, Brusselse aangelegenheden, gelijkekansenbeleid, enz.

Wanneer men vanuit één van bovenstaande departementen zelf culturele initiatieven gaat opzetten, of gaat tussenkomen in de artistieke invulling, dan zijn we duidelijk verkeerd bezig. Deze opmerking hebben we trouwens ook naar de Canon-cultuurel, die oorspronkelijk jongeren naar culturele producties bracht, maar deze nu zelf gaat organiseren.

Maar laat het ons dus positief houden en blij zijn dat onderwijs en cultuur, en toerisme en cultuur elkaar meer en meer vinden en geloven in onze cultuur als breed maatschappelijk, maar ook kwalitatief hoogstaand en internationaal rijk fenomeen, waarop we toch trots mogen zijn.

De heer Dany Vandenbossche : We zijn het erover eens dat het kunstendecreet goed kan werken als er meer middelen zijn. Ik heb de indruk dat de heren Sergier en Briers heel erg vooruitlopen op wat er binnen het kunstendecreet zou kunnen gebeuren. Er wordt terecht gepleit voor aandacht voor het muziektheater en de musicalsector – met problemen waar we zelf niet uitraken wegens het zeer disparate veld. Ik hoor dezelfde bezorgdheid over de plaats van de festivals in het kunstendecreet. Als men de beschotten wegneemt, kan er een probleem ontstaan. Maar ik lees nergens in het ontwerp van decreet dat de beeldende kunsten meer middelen zouden krijgen, zoals de heer Briers beweert. Festivals worden overigens meestal niet alleen maar vanuit de culturele sector gefinancierd, sommige zitten volledig in de commerciële sector.

Er is ook nog de zeer interessante discussie over de plaats van de artiest in het kunstendecreet en het belang van curatoren en organisatoren voor kunstenaars. Is het zo'n groot probleem dat de artiesten zelf iets organiseren ?

De heer Jan Loones : Wat betreft het decreet lokaal cultuurbeleid heb ik de indruk dat de gemeenten die eerst gezaaid hebben, tevreden zijn maar dat ze wel bang zijn dat de kar zou worden overladen, gezien de beperktheid van het budget. Als u ervoor pleit om in middelen te voorzien in het de-

creet lokaal cultuurbeleid, moeten we opletten dat we niet in concurrentie komen met wat gemeenten zelf kunnen financieren.

De gemeenten financieren zeer verscheiden zaken. Ook toerisme stelt vaak een groot budget ter beschikking, vooral voor de kust. De diverse evenementen verlopen soms nogal wat chaotisch en waarschijnlijk niet altijd in overleg met de sector zelf. In principe zou ik zeggen : hoe meer middelen vanuit diverse hoeken, hoe beter. Staat de sector daar niet wat sceptischer tegenover ?

Mevrouw Majo de Saedeleer : Er zijn nogal wat grijze zones tussen leesbevordering en literaire productie. Toch is het belangrijk dat de Stichting Lezen binnen dit decreet blijft. Lezen is zo'n basisvaardigheid dat ze heel vaak verschoven wordt naar de sector van onderwijs, maar lezen heeft veel functies. Op dit moment wordt, van commerciële zijde, de 'fun'-functie heel erg beklemtoond, en dat is jammer. Lezen is een toegang tot een democratie maar ook tot een heel cultuurgoed. In die zin heeft Stichting Lezen veel meer te maken met alle sectoren die hier vertegenwoordigd zijn.

De heer Paul Sergier : Onze grote zorg is het beperkte musicalaanbod, want de musical is belangrijk voor de cultuurparticipatie. Voor de andere disciplines is er eerder sprake van een overaanbod, waardoor er te veel verwacht wordt van de organisatoren.

In de memorie van toelichting bij dit ontwerp van decreet staat dat het decreet inzake het lokaal cultuurbeleid al voor middelen zorgt voor de ondersteuning van artistieke processen. Ik vraag me echter af over welke middelen men het precies heeft. De cultuurcentra krijgen uiteraard middelen, maar die zijn in de eerste plaats bestemd voor het personeel. Slechts de helft van alle cultuurcentra ontvangt variabele subsidies.

Enkele maanden geleden verklaarde minister Van Grembergen dat bepaalde sociaal-artistieke projecten middelen zullen krijgen door dit ontwerp van decreet. Een aantal andere sociaal-artistieke projecten zal echter naar het lokale niveau verwezen worden om er middelen te krijgen van het lokaal cultuurbeleid. Die middelen zijn er op dit ogenblik niet.

De heer Jan Briers : Cultuur kan uiteraard gesteund worden door de afdeling Toerisme. Toen de culturele ambassadeurs verdwenen, werden die middelen toch ook toegewezen aan cultuur. Toen deSingel extra middelen vroeg voor een nieuwe dy-

namiek, kwamen die ook van andere afdelingen. Die bijkomende middelen zijn wel bij cultuur gebleven. Wij hopen dat hetzelfde gebeurt met de middelen die we nu van de afdeling Toerisme krijgen. Groots opgezette evenementen en tentoonstellingen zijn maar mogelijk als we steun krijgen van de afdeling Toerisme of de Nationale Loterij. We slagen er wel in die middelen te behouden voor de hele cultuursector. Wie festivals organiseert, weet dat het budget van het ene jaar op het andere een derde kleiner kan zijn.

Wij lopen misschien vooruit, maar nooit ver genoeg. Er is de grote festivalorganisatoren ooit beloofd dat het gedaan was met de jaarlijkse subsidieaanvragen, maar toen het decreet was goedgekeurd, bleek alles bij het oude te zijn gebleven.

Wij hebben een probleem met het feit dat dit ontwerp van decreet artiesten verplicht concerten te organiseren. Als die concerten niet op het gepaste moment georganiseerd worden, lopen de ensembles – ook de populaire – het risico voor een lege zaal te moeten optreden. Kunstencentra, festivals en operahuizen hebben immers ontzettend veel middelen en energie gestopt in de opbouw en educatie van hun publiek.

Gezien het maatschappelijke belang van cultuur, is het logisch dat onderwijs in cultuur investeert. En vice versa. In Newcastle wordt Gateshead gebouwd, een nieuw cultureel centrum. Sedert vier jaar heeft het departement Onderwijs vijf mensen aan dit project toegewezen. Zij moeten de muzikanten leren met het publiek om te gaan. Elke muzikant is verplicht deze opleiding te volgen.

II.8. Uiteenzetting door de heer Jerry Aerts, deSingel

De heer Jerry Aerts : In naam van de zeven Vlaamse instellingen, de Vlaamse Opera, de Vlaamse Filharmonie, het Vlaams Radiokoor en –orkest, het Ballet van Vlaanderen, deSingel, MUHKA en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten moet ik het Vlaams Parlement danken voor de uitnodiging. Het kabinet en de administratie Cultuur danken we voor alles wat aan deze hoorzitting vooraf is gegaan. Het gebeurt niet zo vaak dat zo'n ontwerp van decreet grondig besproken wordt met alle betrokkenen.

De aanleiding om ons uitgebreid te horen was een nota van minister Van Grembergen aan de Vlaamse regering over het beleid van de grote Vlaamse culturele instellingen. Dit waardevolle document

had niet alleen oog voor de verschillende identiteit van alle afzonderlijke instellingen. Het bood de mogelijkheid deze instellingen als een afzonderlijk beleidsinstrument te beschouwen. De beslissing van de Vlaamse regering van 18 juni 2003 vonden wij positief. Dat de zeven instellingen onder dit ontwerp van decreet vallen, gaat de versnipperde subsidiëring en werking van het Vlaamse kunstenbeleid tegen. Voor het eerst krijgt een instellingen-groep een plaats in het beleid.

Dat deze 7 instellingen decretaal verankerd worden, is een gunstige evolutie. De filosofie achter het ontwerp van decreet, de inhoudelijke beoordeling binnen een internationale context en de gegarandeerde meerjarenwerking zijn uiteraard positief. We gaan er wel van uit dat de inhoudelijke beoordeling zal worden uitgevoerd door een ad-hoccommissie per soortgelijke instelling en samengesteld uit binnen- en buitenlandse specialisten.

We betreuren dat de 7 instellingen net zoals de andere subsidieaanvragers onderworpen worden aan dezelfde 4-jarige cyclus. Vier jaar is te kort voor grote instellingen die expertise moeten opbouwen in een internationaal netwerk, naambekendheid en kwaliteit moeten verwerven, voor continuïteit en vernieuwing moeten zorgen en internationaliteit moet combineren met een Vlaamse inbedding.

In de besprekingen met het kabinet en de administratie, hebben we het over de beheersovereenkomst gehad. Een specifieke beheersovereenkomst voor elk van de zeven instellingen met vermelding van de criteria, is een stap vooruit in vergelijking met de algemene criteria uit de uitvoeringsbesluiten. Wij pleiten wel voor een jaarlijkse groei na indexering van de personeels- en werkingssubsidies. De VRT krijgt bijvoorbeeld jaarlijks vier percent extra. Wij vinden dat levensnoodzakelijk om de hoge kwaliteitseisen te blijven halen.

Een beheersovereenkomst met duidelijke opdrachten en criteria moet ondertekend worden voor de subsidie wordt aangevraagd. Nu is het zo dat de overeenkomst maar wordt ondertekend als de minister zijn meerjarensubsidie heeft bekend gemaakt, dus na het advies over de aanvraag van de administratie en de ad-hoccommissie. De werking van de grote instellingen is dan te afhankelijk van de beschikbare middelen waardoor de continuïteit niet gegarandeerd is. In vorige documenten was er sprake van een gegarandeerde dotatie met boetes voor directie en bestuur bij een negatieve meerjarenevaluatie. Waarom kan de audit niet gebruikt worden om een realistische dotatie te bepalen ?

Op basis van deze dotatie kan een beleidsplan worden opgesteld.

De zeven instellingen vinden het belangrijk bij naam vermeld te worden in de begroting omdat de overheid zo duidelijk maakt dat hun werking essentieel is. Wij betreuren daarom dat de zeven instellingen in dit ontwerp van decreet niet in een afzonderlijk hoofdstuk behandeld worden. We voelen ons onvoldoende erkend gezien onze opdracht en in vergelijking met de andere subsidieaanvragers. Een afzonderlijk hoofdstuk zou benadrukken dat de zeven instellingen als een beleidsinstrument beschouwd worden, wat duidelijk uit de nota en de regeringsbeslissing bleek. Het is aan het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering om uit te maken wat de voorkeur wegdraagt: een afzonderlijk hoofdstuk of een afzonderlijk decreet. Wij spreken ons daar niet over uit.

Wij willen in elk geval voldoende garanties dat we onze ambitieuze opdracht kunnen waarmaken. Dat kan door een niet gewogen voorafname. De zeven instellingen dienen op korte termijn omgevormd te worden tot extern verzelfstandigde agentschappen, wat onze noodzakelijke aanwezigheid opnieuw zou bevestigen.

Men mag de essentie van de opname van de grote instellingen in het decreet niet over het hoofd zien. De verankering is er niet alleen voor de beoordeling en de conformering. Wij menen dat die op zich noodzakelijk is als een beleidsmatige erkenning van de bijzondere taak van de instellingen in Vlaanderen. Uiteraard gaan we akkoord met een beoordeling op basis van een beheersovereenkomst, maar daar moeten wel garanties tegenover staan.

II.9. Uiteenzetting door de heer Bart De Baere, MUHKA

De heer Bart De Baere : Het geeft me een prettig gevoel te worden geraadpleegd over een decreet waarvoor we wel geëngageerd zijn, maar niet meteen betrokken partij.

Het MUHKA zou samen met het KMSK worden opgenomen in het Erfgoeddecreet. Ik denk dat dit een goede beslissing is. Zo kan men voorkomen dat de erfgoedcomponent, het verzamelen van patrimonium voor het publiek domein, zou worden ondergewaardeerd. Bovendien is gebleken hoe belangrijk de musea van hedendaagse kunst zijn geweest voor de ontwikkeling van de museumsector.

Inzake de internationaliteit zou ik willen zeggen “Vive la Belgique, leve de Benelux, long live the European Community”. Dan spreken we nog altijd over onze eigen regionale situatie. In dit decreet wordt een belangrijke stap gezet voor het inbedden van de internationale dimensie. Tot voor kort bevonden we ons in een zeer gelokaliseerde situatie en voor een deel is dat nog steeds het geval.

De volgende tentoonstelling in het MUHKA gaat over de hedendaagse situatie in China. Economisch is men zich wel al bewust van het feit dat er aan China aandacht moet worden besteed. Op maatschappelijk vlak overheerst nog steeds een beeld dat een mix is van pagodes en van het gele gevaar. Wij menen dat men een interessantere culturele verhouding met dit land kan ontwikkelen indien men er artistiek op een gelijkwaardige wijze mee omgaat.

België, dat oorspronkelijk een bourgeois-constructie was, had wel een soort van vanzelfsprekende internationaliteit. Het was niet alleen een economische grootmacht, het had ook op cultureel vlak een internationale ambitie. De lange emancipatiestrijd van onze eigen taal en de democratische beslissing om de cultuur over te hevelen naar de gemeenschappen hebben geleid tot een Vlaams cultuurbeleid dat startte als een spreidingsbeleid.

In de jaren '80 hebben de kunsten de internationale dimensie afgedwongen. Ze zijn dit gaan beschouwen als een criterium voor kwaliteit. Het internationale is daarmee een criterium geworden binnen een lokaal beleid. Kunsten zijn wezenlijk een internationaal fenomeen. Tot voor kort had het internationale cultuurbeleid meer te maken met representatie. Eigenlijk is de beperkte structurele aandacht voor het internationale te begrijpen, want politiek heeft toch altijd in de eerste plaats te maken met de onmiddellijke omgeving. Ook de actoren waarmee men praat, zijn in de eerste plaats lokale actoren. Pas nu is men het internationale element structureel gaan inbedden. Politiek kan dan te maken hebben met de ambitie dat Vlaanderen niet in zichzelf opgesloten mag raken.

In het ontwerp lees ik dat het internationale beleid zijn voedingsbodem heeft in het binnenlandse kunstenbeleid en dat het er ook deel van uitmaakt. Ik ben het daarmee eens. De vraag is hoe men dat optimaal kan stimuleren. De internationale informatie is in de eerste plaats afkomstig van de lokale actoren. Het gevaar is dus reëel dat een deel van de internationale informatie ontbreekt.

Het nieuwe Kunstendecreet is een hele grote beweging die een verbrokkeld beleid in een groter geheel onderbrengt. Zo worden inhaalbewegingen denkbaar en worden automatismen in vraag gesteld. Er worden ook ongeïntegreerde resten zichtbaar, zoals de Vlaamse instellingen die als nominatims tot nu toe te weinig gekaderd waren. Misschien kan men die instellingen zien als een kroonstuk van een beleid dat vanaf nu structureel ook de internationale dimensie centraal stelt. De politiek kan hier andere doelstellingen nastreven : niet aansluiten bij een internationaal kader, maar eruit trekken. De grote Vlaamse instellingen kunnen dan de functie zijn die voor overslag moet instaan omdat ze integraal internationaal werken. Ze moeten dan niet alleen deelnemen aan de ontwikkelingen, ze moeten ze ook aansturen. Zo worden ze ook een plek waar expertise-opbouw structureel voorzien is. Het is niet alleen belangrijk dat er expertise is, de Vlaamse gemeenschap moet er ook naar streven die expertise zelf in huis te hebben, zowel om daardoor structurele links te kunnen leggen naar het onderwijs als om de administratie daaruit te laten putten.

De zeven instellingen vormen een zeer brede waai-er. Er zit ook een Vlaamse overheidsinstelling in en een buitendienst. Negatief geformuleerd kan men zeggen : de Vlaamse Gemeenschap kan zichzelf niet subsidiëren, het gaat hier om dotaties. Vanuit een positieve houding vertrekkend, zou het logisch zijn om over EVA's te spreken. Dan vertrekt men van het primaat van de politiek die heeft beslist deze instellingen op te richten en die ze blijft aansturen. Evaluatie is dan absoluut noodzakelijk en dat vergt een ander en wellicht een complexer evaluatiesysteem dan nodig is in het geval van subsidiëring.

In het Kunstendecreet wordt terecht alles in één groot kader ondergebracht. Het kan echter gevaarlijk zijn om te veel dingen daarin meteen te willen detaillistisch definitief regelen. Er is een goed kader voor de modaliteiten in de maak, de beheersovereenkomsten. In de volgende legislatuur kan de politieke overheid aldus die dingen aansturen waarvan ze heeft beslist dat ze erin gelooft. De basisvragen daarvoor kunnen decretaal worden vastgelegd. Essentiële elementen zijn volgens mij de verankering in het geheel van het Vlaamse kunstlandschap én de verankering in de internationale dimensie.

In dit Kunstendecreet is voor het eerst op een structurele wijze ruimte voorzien voor het internationale beleid. Volgens mij zijn de instellingen daarvoor een tweede beleidsinstrument.

II.10. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik ben geen voorstander van een apart decreet voor de instellingen. Ook bij de instellingen gaat het wel degelijk over kunsten. Ik meen wel dat we moeten nadenken of de grote instellingen niet in een afzonderlijk hoofdstuk van het Kunstendecreet moeten worden ondergebracht. Voor de instellingen wordt vaak uitzondering gemaakt. Sommige voorwaarden voor subsidiëring gelden ook niet voor de grote instellingen.

Ik heb wel nog vragen bij de inhoud van dat hoofdstuk. Zijn er elementen in de audit die belangrijk zijn voor de invulling van dat hoofdstuk. Hebben jullie voorstellen ? Veel zaken kunnen in een beheersovereenkomst worden uitgewerkt en hoeven niet in het decreet te staan. De contouren van een dergelijke beheersovereenkomst worden gedeeltelijk bepaald door de specificiteit van de organisatie. Misschien zou in het hoofdstuk over de grote instellingen wel kunnen worden gepreciseerd welke gegevens minimaal in de beheersovereenkomst zouden moeten staan.

Ik denk dat er ook wat schrik is om het systeem van de nominatims te laten varen. Over het algemeen gaat men ervan uit dat de grote instellingen veel geld krijgen. Die indruk bestaat, al denk ik persoonlijk dat hij onjuist is. Vrezen jullie niet dat de instellingen de armere sectoren mee zullen moeten financieren indien ze terechtkomen in een kunstendecreet zonder tussenschotten ? Ik heb de indruk dat de instellingen wel willen opgenomen worden in het Kunstendecreet, op voorwaarde dat ze in een afzonderlijk hoofdstuk worden ondergebracht en dat de nominatims blijven bestaan.

Indien de instellingen worden ondergebracht in een afzonderlijk hoofdstuk, zal er ook een andere regeling worden uitgewerkt voor de financiering dan de vierjaarlijkse vraagstelling rond de middelen. Ook de sanctionering van de evaluatie zal totaal anders zijn.

De heer De Baere zei dat het KMSKA als grote instelling zou opgenomen worden in het Erfgoeddecreet. Volgens mij staan alleen het SMAK en het MUHKA daarin. Ook in de memorie van toelichting van het Kunstendecreet worden alleen die twee instellingen vermeld.

Ik heb met genoeg vastgesteld dat de instellingen menen dat ze EVA's moeten worden. Ook op een andere plaats heb ik met veel verve verdedigd

dat de instellingen alleen goed kunnen werken indien ze met een goede beheersovereenkomst kunnen functioneren als EVA's en niet binnen de structuur die men wil opdringen. Te gepasten tijde wil ik dit op een andere plaats ook nog ter sprake brengen.

De heer Dany Vandenbossche : Er is geen betwisting in deze commissie over de omvorming van de zeven grote instellingen tot EVA's. Die overgang is logisch. De vraag is de timing ervan. Ook voor de organisaties, de VRT, de Vlopera en VZW De Rand, die nu al op de lijst staan om een EVA te worden, is de tijd krap. De overgang van EVA naar IVA is een eenvoudige juridische operatie.

Het ontwerp hanteert een vierjaarlijkse cyclus. Die zou te kort zijn voor de grote instellingen. Welke cyclus is voor hen wel haalbaar of stellen ze een ander subsidiesysteem voor ? In de beheersovereenkomst van de VRT staat een jaarlijks groeipercentage. Het is niet duidelijk of er ook voldoende middelen zijn om dat te realiseren in het Kunsten-decreet.

De heer Jan Loones : Ik heb een andere visie op de selectie van de grote instellingen en wil dat eerder baseren op de hedendaagse realiteit dan op verdiensten of een historisch gegroeide situatie. De vroegere baas van de VRT wil dat de Vlaamse overheid, naast de bestaande subsidies, meer verantwoordelijkheid neemt voor het concertgebouw. Hoe staan de sprekers ten opzichte van een uitbreiding van de grote instellingen ?

De voorzitter : Hoe zien de sprekers de operationalisering van de internationale toets ? Men wil immers zo maar niet aansluiten bij internationale ontwikkelingen maar die moeten wel de norm bepalen.

De heer Bart De Baere : De regering heeft beslist tot audits. Momenteel is er maar één audit. Er wordt onderzocht hoe er kan worden vergeleken. De enige goede basis voor beheersovereenkomsten en beslissingen over de positie of afschaffing van instellingen, is een benchmarking met instellingen in vergelijkbare landen. Zo kunnen kosten, ambities en structuren internationaal vergeleken worden. Dat ligt niet voor de hand omdat de financieringsstructuur overal anders is.

Volgens mij moeten de audits dus voortgezet worden, zodat er een preciezere analyse is. Dat biedt politici de mogelijkheid om de onderhandelingen te voeren. Momenteel blijft het beperkt tot principeverklaringen.

De heer Jerry Aerts : Voor grotere instellingen is een financiering voor 8 jaar realistischer. Veel hangt echter af van de vertrekpositie. Hoe ver staat de expertise van de instellingen bij het begin van dergelijke erkennings- of subsidiëringperiode ? Aan welke criteria van de beheersovereenkomst voldoet de instelling nog niet ? Al die aspecten zijn bepalend bij het opstellen van de doelstellingen en bij de evaluatie. Ik ben een voorstander van een beoordeling met internationale maatstaven.

De beoordelingscommissie moeten dan ook samengesteld worden uit Vlaamse deskundigen uit de praktijk. Soms zijn gemengde commissies aangewezen. Het moet mogelijk zijn om commissies ad hoc samen te stellen, die zeer specifiek zijn. In die commissies kunnen ook buitenlandse experts zitting hebben.

Het is gemakkelijker om het gevoerde beleid te evalueren dan een beleidsplan te beoordelen. Buitenlandse deskundigen hebben niet altijd een juist beeld van de situatie in Vlaanderen. Dat is belangrijk om een beleidsplan te beoordelen. Er is een ander ritme nodig om die beoordeling kwaliteitsvol en efficiënt te laten verlopen.

De heer Bart De Baere : Als de grote instellingen zich aanpassen aan de consequenties van hun positie en de overheid hen eventueel ook uitvoerende taken geeft, is een goede basis nodig om die instellingen juist in te schatten. Het is niet zo dat de grote instellingen zonder verhouding tot de cycli moeten staan, maar de onderhandelingen met hen moeten afzonderlijk, met andere maatstaven gevoerd worden.

De politici moeten oordelen of er nog plaats is voor andere grote instellingen. Het percentage van het BNP dat aan cultuur besteed wordt, blijft beperkt. Ik hoop echter dat de internationale ambities in dit ontwerp gerealiseerd worden zodat het accidentenbeleid uit het verleden – dat ook soms tot goede resultaten kan leiden – vervangen wordt door onderbouwde keuzes.

De heer Jan Loones : Het concertgebouw schermt met internationale ambities. Zijn de sprekers door die instelling aangesproken ?

De heer Bart De Baere : We voelen ons wel aangesproken door het mooie gebouw.

De voorzitter : Ik dank de sprekers van deze voormiddagvergadering. Deze namiddag komen sprekers aan bod vanuit verschillende invalshoeken die met educatie te maken hebben. Daarnaast hadden

we individuele kunstenaars uitgenodigd, maar door verhindering is de bijdrage van hen eerder beperkt. Ten slotte komen enkele belangenbehartigers aan het woord.

II.11. Uiteenzetting door de heer Ivo Janssens, Kunst en Democratie

De heer Ivo Janssens : Eigenlijk hadden wij geen fundamentele opmerkingen bij het ontwerp van het kunstendecreet : het heeft naar onze mening een vrij open formulering en het sluit goed aan bij de veranderingen in de samenleving. Tijdens mijn bijdrage zal ik een paar meningen over cultuur formuleren vanuit het sociaal-artistieke werk waar we nu een drietal jaar mee bezig zijn. Enkele conclusies van onze werking kunnen interessant zijn voor het cultuurbeleid van de volgende regeerperiode.

Cultuur vertrekt nog altijd te veel vanuit de middengroep. We doen net alsof die voor 100 procent aan cultuur participeert. Nochtans is de deelname van die groep maar 20 à 30 procent. Dit hangt samen met wat wel eens het democratisch deficit genoemd wordt : dat is niet zozeer dat alle bevolkingslagen per se in al onze culturele instellingen moeten vertegenwoordigd zijn, maar dat heeft vooral te maken met het feit dat zeer veel lagen van de bevolking niet zichtbaar zijn in het culturele aanbod. Zeer veel groepen en subgroepen worden niet gedocumenteerd en niet geïdentificeerd. Bij die subgroepen gaat het om veel meer dan de uitsluit- en achterstandsgroepen. Dezelfde trend is terug te vinden in de besturen en tewerkstelling : door het gebrek aan identificatie is er ook geen deelname achter de schermen.

Het klassieke verschil tussen hoge en lage cultuur verdwijnt ; alle subgroepen, ook minderheden, hebben cultuur. We moeten ons dus afvragen hoe het beleid deze veelvormigheid gestalte kan geven. Wij probeerden een antwoord te vinden op hoe we het cultuuraanbod beter kunnen afstemmen op alle verschillende leefstijlen van de subgroepen. Dit heeft denkkelijk te maken met de toegang naar macht en zeggenschap. Een veranderende samenleving zou een nieuwe betekenis moeten geven aan cultuur, en aanleiding moeten zijn tot nieuwe invulling van werkvormen of cultuurmodellen.

Hoe gaat men van een kwantitatief systeem naar een kwalitatief bemiddelende aanpak ? Hoe kan het werk op een voortdurend wijzigende context geënt worden ? Hoe wordt ruimte gegeven aan verwerking ? Hoe brengt men verbindingen tot stand, wetende dat de deskundigheid vaak opgeslo-

ten blijft in de diverse organisaties ? Wij menen op deze vragen een bescheiden antwoord gevonden te hebben. Een aantal van deze sociaal-artistieke werkwijzen en visies kunnen wellicht ook toegepast worden op participatie- en integratieprojecten in de sector Welzijn.

Het sociaal-artistieke werk bereikt mensen en contexten waar andere cultuurvormen daar niet meer in slagen. De werkvorm kent heel veel toepassingen en gaat in op een van de grote gebreken van het huidige beleid, met name het niet gedocumenteerd zijn van levens van mensen. Het is ook belangrijk te vermelden dat de productievoorwaarden van de sociaal-artistieke praktijk anders in elkaar zitten. De creatie komt tot stand in verbinding met de maatschappelijke context. Men krijgt dus een ander soort bemiddeling en publiek. Ten slotte wil ik verwijzen naar de transversale manier waarop de werkvorm langs kunstendecreet, lokaal beleid en erfgoed wordt verweven.

Ik wilde ook nog vermelden dat men hier altijd zit met die dubbele affiniteit. Men werkt met een zeer kleine groep deelnemers. Dat is een zeer intensieve bezigheid die lang duurt en veel moeite vraagt. Tegelijkertijd zit men ook met het externe effect, namelijk dat er verschillende soorten publiek op afkomen.

Voor wat het doel betreft, vertrekt men van competenties. Erken die competenties, benoem ze, maak ze bruikbaar. Het eindigt bij empowerment en autonomie, zodat mensen zelf keuzes kunnen maken. Ik zou hier een lans willen breken om af te stappen van de vele grafische formules die er tegenwoordig richting cultuur worden gelanceerd. Langs de ene kant is die grafische procedure wel goed voor een eerste opstap, maar het is zeker geen oplossing op lange termijn, omdat het voorbijgaat aan de competentie van mensen zelf. Men kijkt te weinig naar het product, de omkadering en de doelgroep.

Vanuit het sociaal-artistieke werk hadden we graag nog enkele aanbevelingen meegegeven voor deze commissie. Ten eerste zouden subsectoren wat meer werk moeten van het documenteren van levens van mensen. Ten tweede zou er geprobeerd moeten worden om na te denken over een andere relatie tussen consument en producent. Een derde punt is dat er een ander soort opleiding moet komen voor een ander soort bemiddelaar, wat aanleiding geeft tot andere interacties en een ander soort middenveld. Ten vierde pleiten we zoals vroeger voor een crossoverbeleid, vooral op lokaal vlak. Ten slotte zou men meer klemtonen moeten

leggen op het proces in plaats van op het eindproduct. Het is net dat proces dat één van de hoofdbestanddelen uitmaakt van deze werkvorm.

Grosso modo vinden wij geen negatieve zaken in het Kunstendecreet. Transversaal werken vinden we een zeer goede oplossing. We hebben alleen op dit moment de angst dat er veel verwarring zal zijn bij de verschillende sectoren. De financiering van de transversale manier van werken kan soms tot problemen leiden. Bij lokaal beleid zou men bijvoorbeeld kunnen opmerken dat elke stad die één euro krijgt in functie van het cultuurbeleidsplan, toch wat eurocents zou mogen besteden aan de meer kwetsbare doelgroepen. Zal men ook geen doorschrijfoperatie krijgen bij de uiteindelijke toekenning van subsidies? Ik bedoel hier een doorschrijfoperatie van erfgoed naar lokaal beleid en Kunstendecreet en omgekeerd. Als laatste en belangrijkste punt hopen wij dat in het Kunstendecreet zelf genoeg ruimte wordt voorzien voor de creatieve creatie die in een maatschappelijke context tot stand komt.

Om te besluiten zou ik willen vragen of het mogelijk is om te ijveren voor de ontwikkeling van een soort tweede productielijn, zoals wij die bekijken vanuit het sociaal-artistische werk. Wij denken dat daar behoefte aan is.

II.12. Uiteenzetting door de heer Tijl Bossuyt, vertegenwoordiger van De Veerman

De heer Tijl Bossuyt : Zowel vanuit De Veerman als vanuit de pas opgerichte Federatie van Organisaties voor Kunsteducatie (FOK) willen we eerst onze dank uitspreken dat we hier aanwezig mogen zijn, want dat is voor ons zeer belangrijk. Voor het eerst merken we dat er aandacht is voor de kunsteducatie en dat die eindelijk een plaats krijgt in het brede cultuurlandschap. Na ettelijke decennia roepen in de woestijn geeft dat bij deze organisaties een licht euforisch gevoel. Dat is de reden waarom weinigen zich geroepen voelen om al te veel commentaar te geven op het werkstuk dat voorligt. We kunnen uiteraard enige lessen trekken uit wat binnen de muziekeducatieve sector in het verleden is gebeurd. We kunnen alleen maar hopen dat dat verhaal voor hen even sterk verder gaat en dat het niet platgewalst wordt doordat er nu meerdere bij komen. We hebben zeer veel gehoor gevonden bij het kabinet van minister Van Grembergen en bij de minister zelf. Voor het eerst is er zo hard gewerkt om die plaats voor kunsteducatie zeer duidelijk te stellen. Daar zijn we zeer blij mee.

Toch gebiedt mijn inborst me om een paar fundamentele opmerkingen te maken. Zo wordt er geen enkele duidelijke definiëring gemaakt van het begrip kunsteducatie, net zomin als voor de sociaal-artistische praktijk. Op zich is dat niet verbazend aangezien er weinig academisch onderzoeksmateriaal is over deze materie. Er is veel over geschreven en gezanikt maar er zijn weinig harde bewijzen over wat kunsteducatie is. Er zijn wel tendensen die we niet mogen ontkennen. De beleidsmakers stellen voor om kunsteducatie onder te brengen in zowel het sociaal-culturele werk, het jeugdwerk als in de kunsten. Bij de kunsten zou vooral de kennisgeving en de ontsluiting, het komen tot een beter begrip en een grotere bekendheid van de kunsten centraal komen te staan. Bij het sociaal-culturele en het jeugdwerk zouden emancipatorische en persoonsvormende doelen voorop staan. Dat staat in de teksten. Wie de kunsteducatie en de evoluties binnen deze werksoort heeft gevolgd, weet dat deze benadering voorbijgestreefd is.

Het begrip kunsteducatie valt uiteen in kunst en educatie. Dat betekent dat kunsten een centraal begrip zijn binnen dit gegeven. Binnen educatie komen zowel het ; leren over ; als ; van ; de kunsten centraal te staan. Maar zelfs in doelstellingen van meer persoonsvormende aard of van een emancipatorisch karakter is kennis in de kunsten een noodzaak om kunsteducatie te worden genoemd. De opdeling die het ontwerp van kunstendecreet maakt, is zeer artificieel. De grens zal altijd oorlogen in zich meedragen of op zijn minst een grijze zone bewerkstelligen. De opdeling blijft artificieel : welke kunsteducatie hoort bij de kunsten en welke vorm van kunsteducatie hoort bij jeugdwerk of sociaal-cultureel werk en welke definitie of normen wil men daarvoor hanteren.

In het ontwerp van kunstendecreet stelt men dat jongeren en achtergestelde groepen bijzondere aandacht genieten. Als jongeren binnen dat kunstendecreet een zeer grote aandachtsgroep vormen, wat is dan de plaats van de kunsteducatie in het jeugdwerk en van de kunsteducatie binnen het kunstendecreet ?

Als daarin geen duidelijkheid wordt geschapen, zullen allerlei commissies die dat moeten beoordelen heel wat schipperwerk mogen verrichten. Van een organisatie zoals de Kunstbende bijvoorbeeld die ook in Vlaanderen al tienduizenden jongeren een vrij podium biedt, stelt men dat dit kunsteducatie is (ook in Nederland). Uit Nederlands onderzoek blijkt dat het initiatief niet naar de kunsten toeleidt en zeer laag scoort op het vlak van de kunstparticipatie op lange termijn. Men twijfelt eraan of dergelijke projecten kunsteducatie zijn.

Men stelt wel dat het kunstanimatie is. Het is hetzelfde als wat vroeger op het kleine forum in de colleges en scholen gebeurde aan vrij podium, maar op een grotere schaal en commerciëler. Bij organisaties, zoals Wisper, die binnen het sociaal-culturele werk zitten en de grote cursusboeren zijn van de kunstinitiatie en die vooral emancipatorisch te werk zouden moeten gaan, zijn er wel effecten naar participatie en ontsluiting als het gaat over de kunsten zelf. De effecten die in het kunstendecreet waargemaakt zouden worden, blijken daar aan bod te komen. De vraag is hoe men daar in de toekomst mee omgaat en hoe men beide al dan niet gaat onderscheiden.

Vanmorgen werd de vraag gesteld waarom men niet alles ineens zou onderbrengen in het ene of andere. De kunsteducatieve organisaties hebben niet duidelijk gekozen waar ze zouden staan, als ze maar op de kaart stonden. Als ze in het Kunstendecreet worden opgenomen, dient de link met en de plaats van de kunsten veel nadrukkelijker en essentiëler aanwezig te zijn. De andere factoren, zoals het emancipatorische en de persoonsvormende kant, moeten zeker aan bod komen maar die zijn inherent aan elkaar verbonden. Ik heb niemand ervoor horen pleiten om de kunsten los te koppelen van alles wat met emancipatie en persoonsvorming te maken heeft. Waarom zou men dat dan wel doen met de kunsteducatie?

Verder is eveneens de grens met de sociaal-artistieke projecten onduidelijk. In de tekst staat dat dit projecten zijn met een grote sociale aandacht. Volgens mij zijn dat projecten waar het emancipatorische en persoonsvormende karakter zeer hoog zijn aangeschreven. Die horen dan weer wel thuis in het Kunstendecreet en dat in tegenstelling tot de kunsteducatieve initiatieven met soortgelijke doelen die dan weer naar andere sectoren worden verwezen, zoals het jeugdwerk en het sociaal-culturele werk. Vanuit deze optiek zijn in het buitenland de community art en de art education vaak onderhevig aan eenzelfde regelgeving. Dat is een pleidooi om daarover alvast na te denken en de schemerzone die dreigt te ontstaan, aan te pakken en erover te discussiëren.

We kunnen leven met het ontwerp van kunstendecreet en zeker met de omkadering van de omkadering in zijn geheel. De kunsteducatie en de sociaal-artistieke praktijk binnen die omkadering horen bij een omkaderend geheel en vinden dan ook terecht een terechte plaats. Men moet opletten voor onduidelijkheid door er nog andere bij te creëren of naast te stellen.

De kunsteducatieve en de sociaal-artistieke praktijk moeten het stellen zonder steunpunt. Dat

houdt in dat een gecoördineerde praktijkondersteuning en –ontwikkeling, en beeldvorming en communicatie voor de kunsteducatieve organisaties en de sociaal-artistieke projecten niet belangrijk worden gevonden. Dat betreuren we en het is een miskennen van een groeiend werkveld. We pleiten daarom niet voor een nieuw steunpunt, maar wel voor meer aandacht binnen de andere steunpunten en een duidelijke vertegenwoordiging binnen die steunpunten van het kunsteducatieve en sociaal-artistieke veld. Of er een afzonderlijke productielijn moet komen, is iets dat de komende jaren cruciaal zal worden. Voorts steunen we het ontwerp en we hopen dat de eerste duidelijke erkenning er komt en dat ook de nodige middelen ons in een rechthebbende comfortzone doen belanden. Na 25 jaar roepen in de woestijn willen we de buitenlandse partners bijbenen. We zijn vol verwachting. We kijken niet angstvallig toe want we weten dat we met dit ontwerp van kunstendecreet een zeer goede weg inslaan als die paar fundamentele zaken aan bod komen.

II.13. Uiteenzetting door de heer Herman Mariën, Jeugd en Muziek Vlaanderen

De heer Herman Mariën : In de algemene toelichting bij het Kunstendecreet staat dat het Kunsten-decreet een integrale aanpak voor alle Kunstituten beoogt. Het wil een ruimte creëren waarbinnen continu veranderingen eigen aan de kunsten, kunnen worden ondervangen. Het doel is een beleid dat de ontwikkelingsmogelijkheden en dimensies van zowel de verschillende organisatievormen op het niveau van de individuele kunstenaars, het niveau van de organisaties als op het niveau van het landschap centraal stelt. En tevens staat er dat behalve de administratieve vereenvoudiging van de regelgeving het decreet ook rechtszekerheid biedt voor sectoren die vandaag ad hoc of via experimentele reglementen worden ondersteund. De voorziene reorganisatie van het gehele kunstenlandschap zal zo ook bijdragen tot de gelijkberechtiging van de verschillende disciplines en/of functies in de kunsten.

Het Kunstendecreet wordt vrijwel unaniem erg positief onthaald. Het maakt een integraal, transparant en geïntegreerd kunstenbeleid mogelijk. De beleidsmakers verdienen dan ook felicitaties. Ook de wijze waarop met de verschillende sectoren werd gecommuniceerd en de betrachting om zoveel mogelijk actoren uit het veld te betrekken bij het proces, is zonder meer exemplarisch. We hebben toch enkele kritische bedenkingen en vragen, die vooral te maken hebben met de dagelijkse realiteit en de consequentie van de goedkeuring van het ontwerp.

Als gesproken wordt over administratieve vereenvoudiging, kunnen we niet voorbij aan artikel 37, punten 7, 8 en 9. Punt 7 stelt om aan de bezoldigde medewerkers minstens even veel te betalen als aan loonkost verschuldigd aan een werknemer voor dezelfde prestatie. Punten 8 en 9 bepalen om met alle bezoldigde – respectievelijk onbezoldigde – medewerkers een schriftelijke overeenkomst te sluiten. Punt 7 is te stringent en moeilijk controleerbaar. Voor punt 8 zal de wijze waarop dat moet worden gerealiseerd, bepalen of de uitvoering administratief haalbaar is. Jeugd en Muziek, bijvoorbeeld, heeft meer dan 2000 activiteiten. Bij punt 9 moeten vragen worden gesteld over de haalbaarheid van dergelijke richtlijnen. Bij de heropbouw van de Roma in Antwerpen, werken wekelijks meer dan 200 vrijwilligers in wisselende ploegen. Het is niet evident om met iedereen schriftelijke overeenkomsten te sluiten. Bij Jeugd en Muziek zijn over heel Vlaanderen honderden vrijwilligers werkzaam. Als daarmee schriftelijke overeenkomsten moeten worden gesloten, moet men daarvoor bezoldigde werknemers inschakelen. Ik denk niet dat dit de bedoeling is van het ontwerp van kunstendecreet. Bovendien mogen we ook niet de meerkost die het statuut van de kunstenaar meebrengt, vergeten. Nergens staat dat er daarvoor een tegemoetkoming moet zijn. Het is niet duidelijk over welke meerkost het gaat en wie die gaat betalen : de kunstenaar zelf, de vereniging of zal de overheid extra middelen ter beschikking stellen ? Het is wel duidelijk dat het kunstenaarsstatuut een meerkost is en dat daarvoor iemand zal opdraaien.

Het integrale karakter van het Kunstendecreet zorgt ervoor dat er schotten tussen de verschillende sectoren worden weggewerkt. Voor een aantal sectoren is de voorbije jaren een inhaalbeweging gebeurd (podiumkunsten, muziektheater en muziek). Voor sommige achtergestelde sectoren moet eveneens een inhaalbeweging gebeuren.

Niet alle leden van hetzelfde orkest hebben hetzelfde statuut of loon. Als de directie inspanningen levert om alle muzikanten gelijk te behandelen maar merkt dat het budget daartoe ontoereikend is, zijn er drie opties : met minder muzikanten werken, de muzikanten met het beste loon laten inleveren of de muzikanten die een beter loon willen laten wachten. Alle drie de opties leiden echter tot ontevredenheid. Vertaald naar dit ontwerp van kunstendecreet zijn de opties : de aanzienlijke verwezenlijkingen van de voorbije jaren terugschroeven, een aantal zaken schrappen of de verwachtingen temperen. Elk van deze opties zal onvermijdelijk leiden tot oorlog in de sector omdat intern naar een oplossing moet worden gezocht.

Het Muziekdecreet heeft voor groei gezorgd. Voorts is de waardering voor de muzikeducatie toegenomen. Muzikeducatie onderbrengen bij kunsteducatie is inhoudelijk wellicht verantwoord, maar de muzikeducatie vreest te moeten inbinden omdat enkele andere organisaties binnen de kunsteducatie terecht meer middelen vragen. Het is evenmin duidelijk of de Commissie voor de Kunsteducatie over evenveel kennis zal beschikken als de Muziekcommissie. Doen we er niet beter aan nog even gebruik te maken van de deskundigheid van de Muziekcommissie tijdens een overgangsperiode ?

Dit ontwerp van decreet vervult ons met bewondering en respect. Er steekt een duidelijke visie op het kunstenbeleid achter. De intentie om alle kunsten gelijk te behandelen is baanbrekend. Het ontwerp van decreet is een prachtig instrument voor de ondersteuning van de kunsten. Maar zonder gepaste financiële consequenties en administratieve vereenvoudiging, zal dit ontwerp van decreet dode letter blijven.

II.14. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer Dany Vandenbossche : Als er onvoldoende middelen worden vrijgemaakt voor dit ontwerp van decreet, rijst inderdaad een probleem.

Het valt niet mee een onderscheid te maken tussen de verschillende vormingsinstellingen die onder het socio-cultureel werk en dit ontwerp van decreet vallen. Sommigen pleiten om er één geheel van te maken. Voor anderen maakt het niet uit waar kunsteducatie terecht komt : onder sociaal-cultureel werk of onder de kunsten.

De muzikeducatie vreest eveneens dat ze middelen zullen verliezen door de inhaaloperatie. De beschotten tussen de sectoren weghalen, is een goed initiatief op voorwaarde dat men er zelf niet door geraakt wordt.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Het lijkt vanzelfsprekend dat kunsteducatie onder dit ontwerp van decreet of onder het sociaal-cultureel werk valt. Ik heb echter de indruk dat de ene organisatie socio-culturele doelstellingen nastreeft, terwijl de andere inderdaad beter past binnen het toekomstige Kunstendecreet. Klopt deze visie ?

Dit ontwerp van decreet heeft één belangrijke grens : de financiering. Het enthousiasme is groot, maar de financiële behoeften zullen nooit volledig

bevredigd raken. Ik hou mijn hart vast als ik merk welk budget men vooropstelt. Zonder voorafname zal de zwakste poot opdraaien voor een eventueel gebrek aan middelen. Moeten we niet voor een minimale garantie zorgen ? Ik twijfel of het een goede zaak is de beschotten weg te werken. Ze garanderen immers dat elke sector, ook de allerkleinste blijft bestaan.

De heer Dany Vandenbossche : Ik had de indruk dat de heer Janssens waarschuwde tegen gratis in de socio-artistieke sector. Klopt dat ?

De heer Ivo Janssens : Gratis is nuttig om iets nieuws op te starten. Als we uitgaan van de menselijke competenties, is gratis echter geen oplossing. Het schuift zowel het individu als het middenveld opzij.

De heer Tijl Bossuyt : We beseffen heel goed dat de voorwaarden onder het ene decreet anders zijn dan onder het andere. Essentieel is dat wij niet doelgroepgebonden zijn. Wij werken met jongeren, volwassenen en ouderen. Wij vallen wel onder jeugdeducatie, maar in de praktijk is dat anders. Het gevaar is al te sterk gelinkt te worden met één bepaalde doelgroep.

De visie achter de kunsteducatie is eveneens belangrijk. Veel vormingsorganisaties lenen als het ware bij de kunsten, maar bieden daarom geen kunsteducatie aan. De vraag is welke methodes vereist zijn om onder kunsteducatie te vallen. Omdat het voor ons belangrijk is dat de kunsten centraal staan, zou ik voor de kunsten opteren.

Ik ben er niet bang voor de beschotten weg te werken, als er een garantie komt dat er voldoende middelen zijn om de verschillende organisaties in leven te kunnen houden. Als de organisaties hun werk goed zouden willen doen en het bedrag dat daarvoor nodig is 100 procent zouden noemen, kunnen ze de laatste 4 jaar, dankzij dit kabinet dat ontzettend veel extra heeft bijgedragen, over ongeveer 40 procent beschikken. Dat is veel te weinig.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Over welk bedrag gaat het dan, wat kunsteducatie betreft ? Ik meen dat de middelen voor sociaal-artistiek werk en educatie samen met 900.000 euro zouden vermeerderd worden. Is die comfortzone van 100 procent daarmee bereikt ?

De heer Tijl Bossuyt : Daar kan ik nu niet op antwoorden, dit moet ik aan mijn collega's vragen. Onze eigen organisatie krijgt nu binnen het jeugdwerk een subsidie van 4,8 miljoen frank. We krijgen

ook middelen van Onderwijs ; soms hebben we ook Lottogelden, maar dat is dit jaar niet het geval. Dat allemaal samen betekent 40 procent van wat het zou moeten zijn om onze plannen, die gunstig advies kregen, te kunnen uitvoeren.

De heer Herman Mariën : Als wij al schrik hebben, is het omdat wij ons afvragen of de commissies de nodige knowhow zullen hebben en of de muziek daar voldoende zal vertegenwoordigd zijn.

Wij stellen ons ook vragen over de middelen. Men is al een aantal jaar bezig met inhaaloperaties, en er vallen gezien de moeilijke financiële toestand niet veel meer cadeaus te verwachten. De overheid kan nu wel een ideaal kunstendecreet gaan goedkeuren, maar wat heeft dat voor zin als de middelen om het te betalen niet voorhanden zijn ? Als er gedacht wordt aan overhevelingen zullen daar zeer veel mensen ongelukkig mee gemaakt worden ; er zullen ook waardevolle projecten uit de boot vallen.

De heer Ivo Janssens : Wij krijgen nu een bedrag van 5 miljoen frank. Na 3 jaar experimenteel werk zal in 2004 een beheersovereenkomst afgesloten worden met de overheid, wat ons inkomsten voor 2 jaar garandeert. Dit is een goede evolutie.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Zal die nu nog afgesloten worden ?

De heer Ivo Janssens : Jawel, ze is in de maak.

De heer Herman Mariën : De muzikeducatie op zich krijgt ongeveer 1,75 miljoen euro, of ergens tussen 60 en 70 miljoen frank.

II.15. Uiteenzetting door de heer Luc Tuymans, beeldend kunstenaar

De heer Luc Tuymans : Het ontwerp van het Kunstendecreet is extreem transparant in de regelgeving, maar heel wat minder duidelijk op het vlak van de return.

Naast het feit dat ik mij afvraag wie dit allemaal gaat betalen, merk ik op – en dat was al zo toen ik lid was van de beoordelingscommissie – dat er nog steeds een polarisering bestaat. Men neemt nog steeds het middenveld als basis voor de constructie, terwijl ik me afvraag of dat middenveld eigenlijk al gerealiseerd is. Ook in de regelgeving is die polarisatie merkbaar, door de evaluatie die gelijkvormig is. Een land moet, als het qua museale instellingen al over een bovenbouw beschikt, een duidelijk

standpunt innemen. Bij diversifiëring moet men naar mijn mening niet incorporerend denken ; men zou eerder andere punten specifiek en kwalitatief moeten ondersteunen. Daartoe werden Steunpunten opgebouwd.

Anderzijds ontstond het plan om de kunst te gaan indelen naar lokaal, bovenlokaal en internationaal belang. Daaruit ontstond de idee 10 Centra voor Beeldende Kunsten (CBK's) op te richten, maar uiteindelijk blijven er daar, nog vóór het Kunsten-decreet een feit is, slechts 3 van over. Het doel van deze CBK's was vooral van de overheid een speciaal engagement te vragen op het vlak van de beeldende kunsten, omdat we bang waren dat er als gevolg van de vele cross-overs een oneigenlijke concurrentie tussen de verschillende kunstencentra zou ontstaan. Zo is Argos een kunstencentrum in Brussel dat monopoliserend werk verricht, en andere organisaties perfect incorporeert, desnoods door ze uit te nodigen in hun instelling tentoon te stellen. Ander voorbeeld is de vraag van 2 jonge Antwerpse kunstenaars om samen te werken, terwijl ze inhoudelijk zeer verschillende houdingen hebben. Deze inhouden kan men niet door een bepaalde structuur gaan beïnvloeden.

Het feit dat er überhaupt over deze zaken nagedacht wordt is een pluspunt. Toch vind ik het belangrijk dat sociologen de kunstenaar, zijn omgeving en dat beruchte middenveld in kaart zouden brengen. Hoe dat precies zou moeten gebeuren is me niet geheel duidelijk, maar het gegeven op zich is zeker interessant.

Ik heb het er moeilijk mee dat in het ontwerp van decreet telkens opnieuw de woorden "kwaliteit" en "haalbaarheid" opduiken, en dat er naast een beoordelingscommissie ook een adviescommissie zal komen. Bovendien deel ik de angst van een van de voorgaande sprekers betreffende de beoordeling van kwaliteit. Wie gaat in die beoordelingscommissies zetelen ? Hoe zullen ze samengesteld worden ? Hoe gaan ze communiceren ? Communicatie is een enorm probleem. Daarom stond ik destijds niet echt de oprichting van een Steunpunt voor, omdat er al zo veel instanties waren dat een extra instelling de communicatie alleen maar nog moeilijker kon maken.

Het aankoopbeleid, dat eerst de 15 mensen van de commissie toekwam, werd daar al gauw weer weggehaald. In de plaats verscheen Dirk Snauwaert : 1 man is gemakkelijker te controleren dan 15.

In deze nieuwe constructie zie ik nog niet alle heil. Inhoudelijk is dit ontwerp van decreet nog steeds

vaag. De regelgeving bewijst dat aan alles gedacht werd, maar dat volstaat niet. Uiteraard is het ook niet wenselijk dat de Vlaamse regering directieven gaat geven. Ze moet wel structuren ontwikkelen, maar die structuren moeten met de werkelijkheid stroken. Daarover ben ik zeer sceptisch.

Hoe gebeurt de inzage in de begroting, en hoe worden de groeimiddelen en de prognoses bepaald ? Betreffende het buitenland wordt met geen woord gerept over de schrijvende pers, die nochtans heel belangrijk is voor de publiekswerking. Toch geef ik toe dat er op het vlak van de internationalisering extreem veel ten goede veranderde ; anderzijds zijn er internationale projecten uit pure onwetendheid de mist ingegaan.

Moet men een loskoppeling maken, en twee beoordelingscommissies installeren ? Ook dan blijft de vraag over de samenstelling open. Hoe worden de mensen die daarin zetelen aangesteld en waar komen ze vandaan ? Wat is de inspraak van de instellingen daarin ? Dit is belangrijk. Daarom is het schrijnend dat er geen kunstenaars meer in zetelen. Destijds deed ik dat als artistiek commissaris van het New International Cultural Center (NICC), na 5 weigeringen. Jef Cornelis, de toenmalige voorzitter, en ikzelf hebben toen geprobeerd het spel uit de politiek te houden. Iemand van het kabinet heeft me gezegd dat dat niet kan omdat het dan om belangenvermenging zou gaan. Maar ik vind dat dat ook geldt voor alle andere commissieleden. Hoe kan men nu een kunstenbeleid maken zonder de actoren daarbij te betrekken ?

Hoe gaat men samen een kunstenbeleid maken zonder de actoren van dat kunstenbeleid daarin te betrekken ? Ik heb dus angst voor het gebrek aan dialoog en voor het gebrek aan middelen.

De voorzitter : We hadden ook nog de heren Jef Demedts en Luc Mishalle geïnviteerd, maar om verschillende redenen konden zij vandaag niet aanwezig zijn.

II.16. Vragen van de commissieleden en antwoord van de spreker

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik denk dat beeldende kunstenaars de moeilijkste groep zijn om in een decreet aangesproken te kunnen worden, omdat het meer dan anderen de meest individuele kunstenaars zijn. Ik wil uw pleidooi ondersteunen in verband met de aanwezigheid van kunstenaars in de beoordelingscommissie. Ik blijf bij de overtuiging dat in dergelijke beoordelingscommissies iedereen

betrokken partij is en dat het de intersubjectiviteit is die de grootste objectiviteit met zich meebrengt. Ik wilde u bedanken voor het feit dat u dit hier allemaal hebt willen komen zeggen.

De heer Luc Tuymans : Ik ben gekomen vanuit een soort verantwoordelijkheidsbesef. Het belangrijkste is in principe dat ik deel heb uitgemaakt van dat NICC en van die beoordelingscommissie en dat ik dus vanuit die ervaring kan spreken. Die ervaring is belangrijk genoeg om ze niet alleen op te nemen, maar ook om ze zelfs verder te zetten. Het belang is ook dat die beoordelingscommissies kwalitatief zodanig zullen worden ingevuld, dat ze ook kwalitatief belangrijke mensen zullen kunnen incorporeren. Doen ze dat niet, dan heeft volgens mij die beoordelingscommissie geen enkele zin. Als men gaat kijken naar de bezoldiging van die mensen, dan stel ik me ook vragen. Het is gewoon een kwestie van hoe structureel en met een goed werkelijkheidsbegrip daaraan te gaan werken. Ik bejuich nogmaals het feit dat het gebeurt. De dialoog moet ook persistent gevoerd worden. Ik verlang nog steeds van het ministerie van Cultuur een echt engagement voor de beeldende kunsten.

De heer Dany Vandenbossche : Wat is de rol van galerijen in het Kunstendecreet ?

De heer Luc Tuymans : Een galerij is een commerciële instelling en de eerste plek waar een kunstenaar zijn werk toont. Op internationaal vlak bestaat er een perverse verhouding tussen de kunstmarkt en de sector van de musea. Dat is een geglobaliseerd verschijnsel. Er is geen verhouding tussen de Vlaamse galerij en de galerij in New York, omdat de eerste onder andere veel minder commercieel geprofileerd is. Als zij op internationaal vlak willen gaan meespelen, dan moeten zij daarvoor ondersteuning krijgen. Ik denk dat bijvoorbeeld het toegankelijk maken van kunstbeurzen een goede stap is. Anderzijds is het zo dat veel kunstenaars die wij hebben ondersteund, door een schrijnend gebrek aan galerijen, niet door een galerij vertegenwoordigd zijn. Het zou misschien belangrijk zijn om een bepaalde opstartsubsidie in regel te brengen. Men moet wel een onderscheid maken tussen een louter commerciële galerij en een primaire galerij. Die laatste toont dikwijls voor de eerste keer een aantal kunstenaars en probeert een kunstenaarsstal op te bouwen, waarin een groot aantal werkzaamheden zijn vervat. Men zou op die manier een soort van dialoog kunnen creëren met dat commerciële luik.

II.17. Uiteenzetting door de heer Stefaan De Ruyck, vertegenwoordiger van de Vlaamse Directies voor Podiumkunsten (VDP)

De heer Stefaan De Ruyck : De VDP is de belangenbehartiger in de sector van de podiumkunsten en de muziek. Ongeveer 100 organisaties zijn lid. Aan al die leden hebben wij de teksten van het decreet voorgelegd. We hebben daarover een uitgebreid overleg gehad en daaruit zijn een aantal standpunten voortgevloeid. Globaal gesproken kan men stellen dat de VDP het eens is met dit voorstel van decreet. We vinden het goed dat alle kunstdisciplines in één breed decretaal kader worden geplaatst, omdat het een vertaling is van een evolutie die we meer en meer in het veld zien gebeuren. Het globale standpunt kan u vanaf morgen lezen op www.vdponline.be.

We hebben wel een drietal opmerkingen, namelijk over de procedure- en adviesorganen, over de financiële implicaties van het decreet en over de relatie met de entertainmentsector. Wat de procedure betreft, zien wij een tamelijk verwarrende situatie in die zin dat zopas alle raden opnieuw samengesteld zijn en dat zij opnieuw gaan samengesteld worden in functie van de uitvoering van het Kunstendecreet. Wij stellen ons daarbij de vraag in welke mate daarvoor enige continuïteit zal gezorgd worden. We vragen ons ook af of men in die hersamenstelling rekening kan houden met de juiste timing. Als men nu deze raden gaat hersamenstellen, dan gaat die raad vanaf de goedkeuring in september voor 4 jaar door. Op het einde van die 4 jaar moet de helft van die raad vervangen worden. Dat vinden we op zich een goed principe. We gaan wel vaststellen dat binnen 4 jaar de helft van de leden gaat zal worden vervangen op het moment dat de nieuwe dossiers ingediend worden. De kans is dus zeer groot dat men nieuwe leden krijgt die niet voorbereid aan hun taak beginnen. Men kan zich dan ook de vraag stellen of die timing wel zo ideaal is.

Daarnaast moet men zich de vraag stellen of men niet met een overkill aan raden zit. Men heeft de beoordelingscommissie, de adviescommissie, de raad voor de kunsten en de raad voor cultuur. Daar zou toch een onduidelijkheid kunnen ontstaan omdat in die structuur niet alles even helder is.

We stellen vast dat veel beoordelingscriteria verdwenen zijn uit de tekst van het ontwerp en overgebracht naar de uitvoeringsbesluiten, waarbij de Vlaamse regering bijkomende criteria zal bepalen. Het is onze grote zorg dat de organisaties tijdig op de hoogte zijn van welke criteria van toepassing

zijn bij de beoordeling van hun dossiers. Het dossier moet binnen zijn voor 1 september. Als het ontwerp van decreet wordt goedgekeurd in het voorjaar en er worden nog een aantal bijkomende criteria door de regering meegedeeld, zal het zeer onduidelijk zijn welke criteria van toepassing zijn bij de beoordeling. Dat maakt het niet gemakkelijker om daarmee rekening te houden bij de samenstelling van de dossiers.

We vragen ons af of er niet moet worden gekeken naar de mogelijkheid voor een hoorrecht of van een beroepsmogelijkheid binnen het Vlaamse niveau. Nu wordt er meteen verwezen naar de Raad van State. Dat is een tamelijk harde procedure die langdurig kan zijn en dus op korte termijn weinig rechtszekerheid biedt.

Een andere vraag die we ons stellen betreft de financiële implicaties. Het ontwerp van decreet zal zeer grote nieuwe behoeftes doen ontstaan. Veel mensen zullen zich geroepen voelen om zich te melden. Dat zal de druk op de ketel vergroten. Er is momenteel een systeem van vierjaarlijkse evaluatie. We vinden dat een goed systeem, maar vragen dat een aantal principes zouden worden gehanteerd bij de bepalingen van de middelen. Als men organisaties erkent en subsidieert, dient men in elk geval te zorgen voor een werkbare hoeveelheid middelen. We hebben in het verleden te vaak meegemaakt dat men op het einde van de rit nog snel een aantal kleine organisaties bijneemt en die beperkte middelen geeft. We stellen vast dat die kleine organisaties te weinig middelen krijgen om te overleven maar wel alle verplichtingen die gepaard gaan met een erkenning en subsidiëring moeten naleven. Het is voor die organisaties een vergiftigd geschenk waar ze achteraf veel last mee krijgen. Daarom vragen we dat er een minimum wordt bepaald waaronder de overheid niet kan gaan om op een waardige manier een gezelschap te erkennen en te subsidiëren.

Verder vragen we dat voor organisaties die worden geschrapt of worden geconfronteerd met een aanzienlijke vermindering van hun subsidies, duidelijke overgangsmaatregelen worden genomen, zeker in de podiumkunsten want die werken traditioneel op seizoensbasis. Het seizoen loopt van juni tot juni van het volgende jaar. Die moeten gezien de gebruiken in de sector vrij vroeg op voorhand bekend maken wat men gaat programmeren, wie men contracten gaat geven en dergelijke. Als de Vlaamse regering in juni 2005 beslist en die beslissing gaat in per 1 januari 2006, dan hebben alle organisaties al een programmatie gemaakt voor 2005-2006. In geval van een schrapping worden er zes

maanden niet gedekt door subsidies, terwijl men al verbintenissen heeft ten aanzien van acteurs, muzikanten enzovoort. Als men daarmee geen rekening houdt, zullen er sociale drama's ontstaan. De VDP heeft ter zake twee voorstellen. Ofwel moet er een systeem zijn waarbij de lopende subsidiëring voor zes maanden wordt verlengd waardoor de organisaties op een deftige manier hun werking kunnen afbouwen. Ofwel moet men zorgen voor een noodfonds waaruit men kan putten om organisaties de middelen te geven hun werking af te bouwen. Onze vraag is tot op heden niet gehonoreerd. De VDP dringt erop aan dat men ermee rekening zal houden.

Verder stellen we vast dat, als men werkt met enveloppen van vier jaar waarbij de indexatie uitermate beperkt is, de koopkracht die men heeft met de subsidies tijdens die periode aanzienlijk vermindert. Als men uitgaat van een indexatie per jaar, heeft men op vier jaar een meerkost van 6,12 procent. Als men daar de bijkomende kosten van CAO's en dergelijke rekent, zal de kost automatisch 10 procent hoger liggen na vier jaar. Als men kiest voor een status quo, moet men al kiezen voor een stijging met 10 procent. Het gaat over aanzienlijke bedragen en daarmee moet rekening worden gehouden bij de uitvoering van het decreet.

Een groot aandachtspunt is ook de relatie met de commerciële sector. Het is een open decreet en zal de vraag versterken van de commerciële sector om op een of andere manier ondersteuning van de overheid te krijgen. Ik heb een aantal maanden geleden gevraagd dat de overheid een entertainmentbeleid zou ontwikkelen. Momenteel is er een sociaal-cultureel beleid en een kunstenbeleid maar geen entertainmentbeleid. Daarom worden alle vragen die leven binnen de commerciële sector, geënt op de kunstensector. Daardoor krijgt men een zeer gewaagde discussie en een heisa die nergens toe leidt. De vraag zal nog groter worden. Bij de projecten zijn er bijvoorbeeld twee woorden weggelaten en dat heeft een zeer grote impact. Waar voor de structureel gesubsidieerde instellingen geldt dat ze een rechtspersoonlijkheid zonder winstoogmerk moeten hebben, geldt dat niet meer voor de projecten. De discussie die nodig is, wordt niet gevoerd. Men creëert een opening naar de commerciële sector. De discussie moet op een brede basis worden gevoerd en daarbij moet op zijn minst de vraag worden gesteld of een entertainmentbeleid zo nodig een subsidiëringbeleid moet zijn. Het is perfect denkbaar dat men niet voor een subsidiëringbeleid kiest, maar wel voor een beleid dat de sector impulsen geeft om zijn

groei kansen te vergroten en daarmee tegemoet te komen aan een vraag die leeft.

De orkesten zijn nogal ontevreden over de timing. We begrijpen perfect dat men op een bepaald moment alle beslissingsmomenten wil laten samenvallen. Men wil daarmee rond zijn in 2009. Dat gaat ten koste van de orkestenensembles want hun voorziene periode van vier jaar wordt met een jaar ingekort. De VDP stelt voor om de subsidietermijn voor de podiumkunsten eenmalig op vijf jaar te brengen. Dat heeft een aantal voordelen. Als men de huidige timing handhaaft, moet de volgende beslissing over het kunstendecreet gebeuren in de zomer van 2009. Dan zijn er opnieuw Vlaamse verkiezingen. Men gaat naar een systeem waarbij men al na een regeerperiode in een onuitvoerbare situatie zit. We vragen dat deze overweging zou meespelen om de timing recht te trekken.

We vinden het goed dat men naast de erkenning en subsidie voor vier jaar ook voorziet in een erkenning en subsidie voor twee jaar. Als men zou overwegen om bijvoorbeeld de periode van twee keer twee jaar te gebruiken voor sommige organisaties als een uitstapregeling, dan stellen we voor dat het geld dat vrijkomt op twee jaar, wordt gebruikt om andere nieuwe groepen bijkomende impulsen te geven.

Ik ga niet verder in op de infrastructuurproblemen. Ook die vraag blijft bestaan. Er zijn nog altijd heel wat onduidelijkheden over de manier waarop men omgaat met cultuurinfrastructuur en die worden niet opgelost. Een aantal organisaties zullen het betreuren dat het systeem van erkenning zonder subsidie weggevallen is.

De laatste jaren hebben we zeker in de sector van de podiumkunsten veel pleidooien gehoord van onder andere de minister van Cultuur voor meer samenwerking. We stellen vast dat het ontwerp geen stimulansen bevat om die vraag te honoreren. Organisaties die kiezen voor een grondige samenwerking voor coproducties of voor feitelijke samenwerkingsverbanden gaan heel vaak grotere problemen krijgen wegens een aantal technische normen die niet duidelijk zijn of ongunstig uitvallen. Als men een pleidooi houdt voor meer samenwerking, moet men in de tekst van het ontwerp voor voldoende stimulansen zorgen.

Wat de internationale werking betreft, is er de onduidelijkheid dat men in sommige gevallen ervan uitgaat dat de internationale werking structureel is. Men laat de opening om te zeggen dat ze niet structureel is, dus er is een mogelijkheid om daar-

voor bijkomende middelen aan te vragen. Bij de kunstencentra en de festivals bestaat die mogelijkheid niet. Daar wordt de werking beschouwd als structureel internationaal en dat klopt niet met de praktijk. Een aantal kunstencentra kiezen zeer duidelijk voor een lokaal beleid en voor hen weegt de internationale werking te sterk.

De laatste vraag die rijst, is in welk kader het ontwerp past binnen het bredere kerntakendebat. Die mythische discussie is al een aantal jaar bezig maar heeft nog geen resultaten opgeleverd. De VDP is tevreden met de evolutie in het ontwerp maar wijst op een aantal problemen die de sector in de praktijk heeft ervaren. We vragen dat daarmee voldoende rekening wordt gehouden.

II.18. Uiteenzetting door de heren Dirk Rombaut en Jan Jaspers, voorzitter en secretaris van de Muziekraad voor Vlaanderen

De heer Dirk Rombaut : De Muziekraad is een platform waar zowel mensen uit het kunstonderwijs als de verschillende geledingen van de muzieksector elkaar ontmoeten. Het is een reflectieorgaan. We hebben de reacties van de leden gebundeld in negen vragen, die onbeantwoord zijn gebleven.

De eerste vraag is of bij het totstandkomen van het ontwerp voldoende rekening werd gehouden met de bestaande regelgeving. Is het muziekdecreet van 1999 geëvalueerd ? Heeft men op basis van een grondige analyse een aantal indicatoren geselecteerd voor het ontwerp van kunstendecreet ?

We hebben twijfels omdat bepaalde elementen uit de memorie van toelichting vragen uitlokken. Waarom zou de muzieksector sterk verbonden zijn met de commerciële sector als musicerend Vlaanderen eigenlijk een lappendeken is van allerhande initiatieven. Niet alle initiatieven zijn uit op winst. Want naast de groots opgezette manifestaties zijn er de kleinschalige, individuele initiatieven.

De heer Jan Jaspers, secretaris Muziekraad voor Vlaanderen : Het ontwerp van decreet knaagt voorts aan de rechtszekerheid van de aanvrager. De aanvraagprocedure zal in de uitvoeringsbesluiten nader omschreven worden waardoor de rechtszekerheid van de aanvrager daalt. De Vlaamse regering bepaalt vrij autonoom de regels waardoor ze zowel rechter als partij wordt.

De heer Dirk Rombaut : De Muziekraad stelt vast dat het goed en niet goed gaat met de muzieksec-

tor in Vlaanderen. Het gaat goed omdat onze individuele muzikanten en ensembles goed scoren op de Europese podia. Het gaat niet zo goed omdat een aantal overheidsmiddelen ontoereikend zijn om professioneel te kunnen werken. In tegenstelling tot andere sectoren worden veel initiatieven door vrijwilligers gedragen. Zij krijgen de steun niet die nodig is om professioneel te werken. Achter The Belgian Chocolates Festival bijvoorbeeld steekt welgeteld één persoon. Hem wordt nu verweten dat hij niet professioneel genoeg werkt en geen internationaal profiel heeft. We hebben vragen bij deze evolutie. We zijn tevreden dat populaire muziek, jazz en lichte muziek terecht een plaats hebben gekregen. Als de middelen stagneren, zal dat ook ten koste van hun werking zijn. Vandaar onze vraag over het verdwijnen van de tussenschotten. Tussenschotten wegnemen is breugeli-aans, maar zou tot surrealistische toestanden kunnen leiden.

Wij staan in direct contact met de IMC, de International Music Council, die de muzikale diversiteit wil bevorderen. In de memorie van toelichting heeft men het over specialisatie en heroriëntering, niet over diversiteit. Met diversiteit bedoelen wij bijv. de 45 topbeiaardiers waarover Vlaanderen beschikt. Zij vragen zich af wat de Vlaamse regering met hen van plan is. Of de authentieke volksmuziek? Vlaanderen beschikt over geen enkel professioneel oratoriumkoor. Dat zijn maar enkele van de vele tientallen gebreken. Het muziekbeleid moet met deze diversiteit rekening houden.

De heer Jan Jaspers : De aard van de organisaties draagt mee bij tot de diversiteit. De muzieksector kent zowel grote als kleine organisaties. Dat is meteen de rijkdom ervan. Als er onvoldoende middelen worden vrijgemaakt voor dit ontwerp van decreet, dreigen de kleine initiatieven in de verdrukking te raken. Zij maken echter een wezenlijk deel uit van het muzikale leven in Vlaanderen. Op termijn kan dat tot verschraling leiden.

De heer Dirk Rombaut : De tweejarige structurele subsidies en de projectsubsidies zijn een positieve optie. De in- en uitstapmogelijkheden zijn een stap vooruit. De vraag is hoe alles gefinancierd zal worden. Het mag niet ten koste gaan van projectsubsidies.

Waarom treedt dit ontwerp van decreet met één jaar vertraging in werking voor de muzieksector? Is dat consequent? Volgens ons wordt het gelijkheidsbeginsel geschonden.

Cross-over en multidisciplinariteit ontstaan vanuit een artistieke noodzaak, maar mogen niet de norm worden van een kunstenbeleid. Daardoor dreigt de kwalitatieve verdieping verloren te gaan.

Een adviescommissie die bestaat uit zeven mensen moet oordelen over uiteenlopende genres als jazz, pop, hedendaagse muziek, enzovoort. Welke criteria zal men volgen? Hoe zal men nagaan of voldaan wordt aan de criteria? Belangrijk is ook dat afgewezen aanvragers duidelijk vernemen waar ze tekort schieten. Zonder enige toelichting voor een voldongen feit geplaatst worden, leidt tot ongenoe-gen.

Hoe ziet het toekomstige infrastructuurbeleid eruit? Muziek heeft zeker een achterstand. Brugge heeft een concertzaal. Gent daarentegen heeft geen enkele goede concertzaal. Finland heeft minder inwoners dan Vlaanderen, maar promoot in zijn concertbeleid zijn eigen componisten, solisten en dirigenten. Wij moeten werken met kerken en theaterzalen.

Reikt dit decreet beleidsmatig sleutels aan om op termijn de hachelijke situatie op te vangen waarmee de Vlaamse muziekbibliotheken geconfronteerd worden? De Vlaamse muziekbibliotheken vallen onder de hogeschoolbibliotheken. De bibliotheek van een landbouwhogeschool bestaat voornamelijk uit actuele publicaties. De bibliotheek van het conservatorium van Antwerpen beschikt over een ruim archief. Het departement Onderwijs stelt volgend jaar wel 40.000 euro ter beschikking om een dossier op te stellen. Dat volstaat uiteraard niet.

De heer Jan Jaspers : Naar het erfgoeddecreet of het archiefdecreet verwijzen, is geen oplossing, omdat het hier onderwijsinstellingen betreft. Hun opdracht overstijgt echter hun onderwijsopdracht. Muzikanten zoeken in deze bibliotheken wel studiemateriaal tijdens hun opleiding, maar deze bibliotheken bewaren ook een ruim erfgoed. De onderwijscontext volstaat daarom niet. We vragen de decreetgever uitdrukkelijk op zoek te gaan naar een pragmatische oplossing.

De heer Dirk Rombaut : Het volgende punt haal ik aan op vraag van de Componisten Archipel Vlaanderen. Enkele jaren geleden zegde de toenmalige gedelegeerd bestuurder van de VRT, de heer DeGraeve, dat de kwaliteit van de zenders bepaald wordt door de kijk- en luistercijfers. Dat beschouwen wij als een groot probleem. Onze hedendaagse componisten die moeilijke muziek componeren,

worden op buitenlandse zenders vaker gespeeld dan op Canvas.

De raakpunten met onderwijs zijn voor de muzieksector legio. Vorige week hebben we met het departement Onderwijs vergaderd over Yotam. Dat project is bedoeld om jonge getalenteerde musici tussen 12 en 18 jaar de kans te geven een internationaal profiel te verwerven door hen beter te begeleiden. We moeten nagaan hoe kunst- en muziekeducatie kunnen samenwerken met conservatoria en academies.

De heer Jan Jaspers : Er is dus niet alleen een relatie met het sociaal-culturele werk, ook met onderwijs.

In de memorie van toelichting wordt terecht verwezen naar de relatie tussen kunsten en diverse andere beleidsdomeinen. Een duidelijk verband tussen het erfgoedbeleid en de muzieksector is instrumentenrestauratie. De Vlaamse Gemeenschap investeert in de restauratie van orgels, beiaarden en instrumenten. Hoe kan het kunstenbeleid dat bevorderen ? Zonder aandacht van het kunstenbeleid zullen de restauratie-inspanningen verloren gaan.

Ten slotte wil ik erop wijzen dat men zich geen illusies moet maken over de verhouding met de private sector of met de sponsors. Daar liggen zeker geen onuitputtelijke middelen : de laatste jaren zijn ze sterk verminderd. Ook de relatie met de CD-sector is de laatste jaren in elkaar gestuikt : waar musici vroeger op promotie konden rekenen door een CD op te nemen, is dat nu niet meer zo evident.

Daaruit kunnen we besluiten dat de middelen van de Vlaamse overheid zeker niet kunnen vervangen worden door gelden uit de privé-sector.

II.19. Uiteenzetting door de heer Peter Missotten, Vereniging voor Mediakunstenaars

De heer Peter Missotten voor de sector van de audiovisuele creatie en productie : De sector van de audiovisuele creatie en productie is wellicht het slechtst georganiseerd. Dat komt omdat er geen structurele steun voor bestaat, en men voortdurend met projectsubsidie moet werken. Al die losse projecten zijn moeilijk op een lijn te krijgen. Wij hebben dus grote bewondering voor dit fantastische Kunstendecreet. Het draagt bij tot een samenhang in het kunstenbeleid, en biedt heel wat mogelijkheden op het gebied van steun. Ook het feit dat het

gemeenten en provincies oplegt hun steentje bij te dragen, is zeer positief.

Maar wij horen bij het Vlaams Audiovisueel Fonds dat volledig bevoegd is voor de ondersteuning en de productie van de audiovisuele kunsten. Dat valt te begrijpen als men de wijze van productie van de grote filmprojecten bekijkt : zij ontstaan bijna altijd vanuit privaatrechterlijke organisaties als NV's of BVBA's. Wat nu in het ontwerp van decreet staat, kan inderdaad niet van toepassing zijn op deze projecten. Voor de sector van de (experimentele) mediakunst geldt dit echter niet : hun projecten vertrekken vaak vanuit kleine artiestencollectieven en worden vertoond in de kunstencentra. Hier zijn dus zeer veel gelijkenissen met de productiestructuren die door het kunstendecreet betoelaagd worden.

Wij hebben een poging ondernomen om het luik mediakunst alsnog uit het VAF te lichten en in het kunstendecreet onder te brengen, maar dat bleek niet haalbaar. Daar kunnen wij mee leven, omdat binnen het VAF een apart luik experimentele mediakunst is, met een gegarandeerd percentage van 4 procent van de 500 miljoen frank die het VAF momenteel krijgt. Het gaat dus over een schamele 500.000 euro waarover wij zeker beschikken.

In de toelichting van het Kunstendecreet staat een ongelukkige technische en zeer cryptische omschrijving van de grens tussen audiovisuele en beeldende kunst. Het grote probleem situeert zich echter in het feit dat het woord "audiovisueel" zich in diezelfde toelichting duidelijk toespitst op het filmische. Er wordt gezegd dat sommige projecten zouden kunnen doorverwezen worden naar de kunstdiscipline "multimedia", maar die blijkt in dit ontwerp van decreet helemaal niet te bestaan. Bovendien zegt men dan weer dat dure video-installaties dan toch weer onder het VAF zouden vallen, indien die werken van een verwantschap met de filmische traditie getuigen. Dat is voor ons een groot probleem : zeer veel mediakunst wortelt hoegeenaamd niet in een filmische traditie.

Het probleem spitst zich toe op de interactieve mediakunst, de meest expansieve kunstvorm van dit moment. Vlaanderen loopt daar qua subsidiëring ontzettend achter, omdat men niet goed weet waar deze kunst thuishoort. Ik pleit in ieder geval voor duidelijkheid. Desnoods blijven wij inderdaad bij het VAF, maar we willen niet tussen twee stoelen vallen. Er moet dus ergens geamendeerd worden dat interactieve mediakunst eenduidig toegewezen wordt aan de audiovisuele kunsten. Of aan iets anders, dat maakt niet uit, als het maar een duidelijke

plaats krijgt. Dit is geen academische discussie : het VAF weigert af en toe projecten omdat ze geen audiovisuele component hebben. De achterstand van Vlaanderen op het vlak van mediakunsten dreigt daardoor te vergroten.

De heer Peter Missotten, voor de Gilde van Regisseurs : Creatie en productie van de audiovisuele kunsten zijn de bevoegdheid van het VAF. Aldus vallen ze niet rechtstreeks onder het nieuwe Kunstendecreet. Dat neemt niet weg dat er gestreefd zou moeten worden naar een zo optimaal mogelijk contact en synergie tussen de verschillende kunstvormen.

Audiovisuele kunst is per definitie een cross-over-kunst waar woord, fotografie, muziek en acteren samenkomen. Ze kan en mag het contact met die andere kunstvormen die nu door het Kunstendecreet betoelaagd zullen worden niet verliezen.

Zo kan het brede arsenaal aan mogelijke ondersteuningsvormen uit het Kunstendecreet inspirerend werken voor het VAF. Ook voor de vertoning en de distributie en de kunstencentra en het niet-commerciële circuit dringt een intense samenwerking zich op. Het zou jammer zijn mochten de verschillende ondersteuningsstructuren aanleiding geven tot een onderlinge vervreemding tussen de audiovisuele kunst en de andere kunstvormen.

Het Kunstendecreet geeft ook terecht aanleiding tot een inhaalbeweging voor de minder bedeelde kunsten : vooral de beeldende kunst heeft grote verwachtingen. Maar ook in de audiovisuele kunst wordt te weinig geïnvesteerd, en dat staat in schril contrast tot de haast verpletterende impact die het audiovisuele heeft op het dagelijkse leven.

Mediakunst en audiovisuele kunsten proberen een tegengewicht te bieden voor het reguliere gebruik van het audiovisuele zoals televisie, en proberen tevens een kritische reflex in te bouwen, duidelijk te maken hoe die media hun macht steeds verder uitbouwen. Dit is een sociale missie van audiovisuele kunst en mediakunsten. De macht van media is verpletterend groot en zal waarschijnlijk alleen maar groeien.

Gaan we die audiovisuele media dan helemaal overlaten aan de commerciële markt ? Moet de overheid de diversiteit aan artistieke uitingen niet garanderen, ook op het audiovisuele ?

Volgens de Gilde van Regisseurs dringt zich ook hier een inhaalbeweging op. Dat hoeft dan niet ten koste van andere kunsten te gaan.

Een betere samenwerking met de openbare omroep, die ingeschreven moet worden in het kerntaakpakket van die omroep, zou de audiovisuele kunst in al haar diversiteit (van experimentele kunst tot brede-publiekskunst) terug zichtbaar kunnen maken voor het Vlaamse publiek.

Dat gaat van de meest experimentele audiovisuele kunsten tot de meer populaire vormen van audiovisuele kunst.

II.20. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw Mieke Van Hecke : Ik ben nogal aangedaan na alle informatie die hier door de sprekers is ingebracht. De finaliteit van deze hoorzitting is hoe we verbeteringen aanbrengen aan dit decreet. Ik ga het dan ook hierover hebben in mijn opmerkingen en vragen.

Aan de heer Stefaan De Ruyck wil ik zeggen dat ik oor heb voor de beroepsprocedure waar hij naar verwijst. Waar ik een probleem mee heb in het geheel van dit decreet is dat men naar een soort eenheidsstructuur gaat in het uitschrijven van de timing, die enerzijds niet beantwoordt aan degenen die nood hebben aan flexibiliteit en anderzijds nog veel te kort is voor degenen die met grotere structuren zitten. Naast uw opmerking over de beroepsprocedure zijn er nog wel wat problemen met de timing die men heeft ingeschreven. Denkt u dat dit te verzoenen blijft in dit decreet ?

Mijn tweede vraag gaat over de ingeschreven timing. Een politiek statement daarover zal ik bij de algemene bespreking doen. Als ik zie wanneer dit decreet in voege gaat en ik koppel dat aan de herstructurering van de administratie en aan de periode waarin men met lopende zaken het beleid moet voeren, vraag ik me af of deze timing te halen is. In 2006 moeten de eerste subsidies in werking treden en moet al het voorbereidend werk gedaan zijn. Wordt dit geen hels avontuur ? Maakt men die bedenking ook in de sector ?

Als ik het decreet goed gelezen heb, dan is er wel een vloedgolf aan plannen. Ik heb er begrip voor dat men het beleidsplan moet maken voor 4 jaar en dat men aan het eind van die 4 jaar moet beoordeeld worden. Als ik het hier bekijk, zit men ook met jaarlijkse plannen enzovoort. Ik weet niet of de hier aanwezige sectoren voldoende middelen gaan krijgen om de planmakers te betalen. Vindt u dat er daar praktische oplossingen kunnen gegeven worden betreffende die planning ?

Ik neem het noodfonds bij vermindering van middelen en de opmerkingen met betrekking tot de evenementen mee. Ik neem uiteraard ook de voelperspectiefopmerkingen mee.

De heer Dany Vandenbossche : U verwijst ook naar het advies van de Raad van State. Eigenlijk gaat dat over een zeer moeilijke discussie. De Raad van State zegt nergens dat wat er staat ook niet kan. Een uitvoeringsbesluit kadert in de Cultuurpactwet, die er jammer genoeg nog is en die stelt dat als het om aanvullende criteria gaat het dan eigenlijk wel kan. Het is een juridische discussie over wat daar al dan niet in staat. Het is een evolutie dat men de decreten als kaderdecreten beschouwt en de uitvoeringsbesluiten uitvoert om de eenvoudige reden dat bij elke wijziging van een criterium, men anders die decreten moet gaan wijzigen. Het heeft natuurlijk ook wel te maken met de impact van de regering ten opzichte van het parlement.

Aan de heer Stefaan De Ruyck wilde ik vragen of de subsidiëring die in een periode van 4 jaar met 10 procent moet stijgen, met inbegrip is van de jaarlijkse indexerings of dat die er bovenop komt.

In de loop van de hoorzittingen is heel veel gepraat over de verhouding tussen de gesubsidieerde en de commerciële sector. Het probleem is dat niemand er in slaagt om dat juist te definiëren. Het is ook heel moeilijk definieerbaar. Waar begint en eindigt de commerciële sector en wat is entertainment ?

Het is juist dat de infrastructuur hier niet behandeld wordt. Dat is natuurlijk ook niet het onderwerp van dit decreet. De pogingen om meerjarenplannen te ontwikkelen in het infrastructuurfonds moeten nog verdiept worden in de toekomst om die infrastructuurdiscussie te voeren.

Wat de muzieksector betreft, miste ik in deze sector vandaag een beetje kritiek op de VRT. Uiteindelijk is die kritiek er toch nog gekomen. In de vorige hoorzitting is er al gezegd dat er binnen het kunstendecreet een gestructureerd overleg zou moeten zijn met de VRT wat haar opdrachten dienaangaande betreft. Als men alle hoorzittingen naast elkaar zou zetten over wat de VRT voor alle cultuursectoren zou moeten doen, dan zouden we een vierde net moeten oprichten om dat allemaal te verwerken. Het verraste mij in het verhaal van de muzieksector dat de schotten niet weg moesten. Ik begreep uit uw verhaal dat de schotten tussen de verschillende muziekgenres beter zouden blijven bestaan of dat die er beter zouden zijn. In de memorie wordt gesteld dat er een grotere link is met de commerciële sector. U zegt dat dit niet klopt. Ik

ben het daar in grote mate mee eens. Zoals in het boekenwezen is er natuurlijk altijd wel een link met de commerciële sector.

De opmerking van de heer Missotten dat de interactieve mediakunsten tussen de stoelen dreigen te vallen omdat het niet duidelijk is wat er ressorteert onder het Vlaams Audiovisueel Fonds en wat onder het ontwerp van kunstendecreet, is belangrijk. We moeten daarmee rekening houden bij de bespreking van het ontwerp.

De heer Jan Loones : De heer Dirk Rombaut is in zijn opsomming in verband met de tekortkomingen in het kader van muziekproducties gestopt bij twee (van de tien). Het zou interessant zijn om te weten welke andere acht zaken niet in het ontwerp staan. Wat de audiovisuele creaties betreft heb ik ooit een dossier gekregen van een jonge videokunstenaar. Het dossier op zich was een kunstwerk. Ik kan zeer goed begrijpen dat men tegen muren loopt. Ik sluit me aan bij de suggestie van de heer Vandenbossche om duidelijk aan te tonen wat onder welk subsidiekanaal valt.

De heer Stefan De Ruyck heeft gesproken over de beroepsmogelijkheden (de Raad van State). Tamelijk verontrustend is eveneens de bestraffingsmogelijkheid. Men wijkt in dit ontwerp af van de normale bestraffing van het niet-naleven van de subsidievoorwaarden. Dat is normaal de terugvordering van de subsidie. Men wijkt daarvan af en men stelt het voor als een uitwijkmogelijkheid. Soms kan men vanwege materiële mogelijkheden niet voldoen aan de subsidievoorwaarden, maar men last opnieuw een politieke appreciatie in. Kan de politiek alleen beslissen of appreciëren in verband met het terugvorderen van subsidies ? Wat is uw mening daarover ?

De heer Stefan De Ruyck : Wat betreft de flexibiliteit boekt men met dit ontwerp van decreet winst. Waar het podiumkunstendecreet voorzag in een subsidiëring van vier jaar, is er de tweejaarlijkse bijgekomen. We zijn er voorstander van om projecten niet alleen als projecten te bekijken, maar eventueel als structurele projecten. Als men een structureel projectmatige ondersteuning geeft, kan dat een tussenvorm zijn.

Mevrouw Mieke Van Hecke : De aanvraag naar een tweejaarlijkse kan niet meer, maar men kan het herleiden naar twee jaar. Men kan toch niet starten met een subsidie voor twee jaar te vragen.

De heer Stefan De Ruyck : Volgens onze interpretatie kan men een subsidie voor twee jaar aanvra-

gen. Eind jaren '80, begin jaren '90 zijn een aantal organisaties zeer snel beginnen groeien. Die hebben een grote impact gekregen op de podiumkunsten in Vlaanderen. Met het ontwerp van kunsten-decreet maakt men een dergelijke snelle evolutie opnieuw beter mogelijk. Daarnaast kunnen nog bijkomende inspanningen worden gedaan. Wat flexibiliteit betreft zijn er een aantal mogelijkheden. Die kan nooit zo volledig zijn als men hoopt. De flexibiliteit kan wel worden doorkruist door de langetermijnplanning. Een beroepsprocedure binnen de procedures van Vlaamse Gemeenschap bijvoorbeeld werkt zeer vertragend. Men heeft extra tijd nodig om die eventuele klachten te behandelen. Men kan in een beroepsprocedure voorzien, die zich afspeelt nadat in eerste instantie al is beslist. Dat is mogelijk omdat men organisatie per organisatie bekijkt.

Volgens de VDP is de timing voor het indienen van de plannen per 1 september een haalbare kaart. De beslissingstermijn tussen 1 september 2004 en 30 juni 2005 is de normale termijn die in het verleden werd gehanteerd en ook werkbaar bleek te zijn. Dat hangt voor een stuk af van het aantal dossiers. De vraag van mevrouw Mieke Van Hecke of dat voor de administratie haalbaar is, is een terechte bekommernis maar ik denk dat men het beste de timing handhaaft.

Verder zal het eigen beleidsplan meer en meer de basis worden van de overeenkomst tussen de overheid en de gesubsidieerde organisatie. Er ontstaat meer en meer een specifieke benadering. Vaak ontstaan ook mengvormen die men niet allemaal kan vatten in een decreet. Binnen het algemene kader van het decreet wordt het concrete dossier dat een organisatie indient en dat ook de basis is waarop gesubsidieerd wordt, een belangrijk instrument. De beleidsplannen winnen aan gewicht en zijn niet alleen maar een administratieve rompslomp.

We zijn vragende partij voor een beoordelingsperiode van vier jaar. Het heeft geen zin om een rigide systeem te hanteren waarbij jaar na jaar wordt gekeken of de normen wel gehaald zijn. Zowel de administratie als het kabinet bekijken dit op die manier. Bij Ten Oorlog bijvoorbeeld is er een jaar niet gespeeld om die productie het volgende jaar te kunnen uitbrengen.

De tien procent in onze berekening is de normale indexatie a rato van een indexsprong per jaar, die tot een stijging van 12,6 procent leidt, plus een procent baremieke stijging per jaar en nog een paar bijkomende kosten gecompenseerd met een subsidiëring. Een en ander komt ongeveer op tien pro-

cent uit. Dat is pure status quo. De vakbonden zijn vragende partij om de lonen substantieel te verhogen. Dat is niet in de tien procent inbegrepen. Het gaat er alleen om de bestaande situatie voort te zetten zonder verlies aan koopkracht.

Bij de verhouding tussen gesubsidieerd en commercieel theater vraagt de heer Vandenbossche of er geen definiëringprobleem ontstaat. Er is geen behoefte aan een definitie. Als de overheid verschillende mogelijke systemen aanbiedt (een gesubsidieerd systeem met een aantal door de overheid bepaalde voorwaarden en een commercieel systeem met een aantal voorwaarden door de overheid bepaald), kan de sector zelf kiezen. Als er een entertainmentbeleid komt en er een aantal mogelijkheden zijn, bijvoorbeeld op het vlak van tax shelter, de verlaging van de socialezekerheidsbijdrage enzovoort, kunnen een aantal organisaties zelf kiezen welk format het best past bij de eigen werking. De overheid moet niet op voorhand bepalen wie commercieel is en wie een gesubsidieerde instelling. Voor mij is een entertainmentbeleid niet automatisch een subsidiëringbeleid. Er zijn mogelijkheden dat de sector zich zelf ontwikkelt, mits er een voldoende interessant aanbod is en men kan kiezen voor een commerciële benadering met behoud van de winsten.

Het procedureprobleem blijft inderdaad voortduren. Ik haal dat aan als leemte in het ontwerp.

Wat de bestraffingmogelijkheden betreft is er een bestraffing op basis van technische normen. We vragen dat er duidelijkheid komt zodat iedereen zeer goed weet wat de normen precies inhouden zodat er geen rechtsonzekerheid is. Als het gaat over de artistieke invulling van de overeenkomst, dient de adviescommissie zijn rol te blijven spelen. We kunnen niet gewagen van een politieke beslissing die ontsnapt aan elke mogelijke vorm van advisering of controle. Er zijn constellaties mogelijk waarin een dergelijke situatie problematisch kan zijn, maar in een democratisch land ben ik daar niet bang voor.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Met de planwoede bedoelde ik dat men start met een meerjarenplan op basis van de enveloppe en dat men dan jaarlijks een geactualiseerd beleidsplan moet maken. Dat betekent dat men elk jaar plannen moet maken.

De heer Stefan De Ruyck : Dat is de bestaande praktijk. Dat schept geen problemen. Het zou problematischer zijn als men een vierjarenplan moet opstellen. Dat is veel moeilijker want men kan moeilijk zo ver in de toekomst kijken. Een geactu-

aliseerd beleidsplan is een eenvoudig document waarin men actualiseert wat men in het algemene plan heeft geschreven.

De heer Jan Jaspers : De beoordelingscriteria in artikel 8 van het ontwerp zijn vrij vaag gedefinieerd. Voor de beoordelaars en voor diegene die een dossier indienen, bieden ze weinig houvast over de wijze waarop die criteria gaan worden beoordeeld. In de praktijk zullen de beoordelaars achteraf bepalen hoe ze een bepaald criterium beoordelen. Bij het indienen van het dossier weet men dat niet. Dat is een probleem, vooral omdat in de memorie van toelichting geen bijkomende informatie wordt gegeven. Het is belangrijk dat men aan de sector meedeelt wat de precieze inhoud van de criteria is en op welke manier ze zullen worden beoordeeld.

Verder moet men niet zover gaan om voor iedere kunstsector te zeggen dat men voor elk klein aspectje tussenschotten moet gaan bepalen. De muzieksector is vooruitgegaan ten opzichte van 1999 ; in 2002 is er een ernstige verhoging gekomen die toe te schrijven is aan de toevoeging van internationale kredieten en aan de inhaaloperatie die is doorgevoerd voor de niet-klassieke sectoren. Die verworvenheid mag niet ongedaan worden gemaakt door een status quo te installeren. Als men dat doet, gaat men achteruit en is er binnen de sector geen enkele groei mogelijk. Het is belangrijk dat men er zich van bewust is dat, als er voor de tweejarige subsidietoekenning middelen moeten worden gezocht binnen die enveloppe, dit ten koste is van de projectsubsidie, tenzij men de structurele middelen gaat herschikken. Dat betekent eens te meer een verschraling van de muzieksector. Ik pleit ervoor dat men daarmee rekening houdt.

De heer Dirk Rombaut : Inhoudelijke kruisbestuiving kan interessant zijn. Wij raden alleen aan omzichtig tewerk te gaan. Alle tussenschotten ineens wegnemen zal tot overstromingen leiden.

De heer Jan Jaspers : De muzieksector heeft ernstige bedenkingen bij de timing. Wij willen dat het beslissingsmoment voor de hele kunstsector samenvalt. Het is niet goed één sector uit te sluiten. Moeten organisaties uit de muzieksector één jaar wachten om een dossier in te dienen ? Het gevaar dreigt dat het overzicht over de hele sector verloren gaat.

De heer Peter Misotten : Omdat videokunst onder het VHF valt, is er op dat vlak geen probleem. Interactieve mediakunst is echter een tak apart. Het principe dat bijzaak hoofdzaak volgt, is een perfect

onderscheidingsmechanisme om de projecten naar de gepaste commissie te sturen.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Zorg dragen voor het archief is een bijkomende opdracht. Hoe staan de organisaties daar tegenover ?

De heer Dany Vandenbossche : Waarom verwijst de heer De Ruyck naar het kerntakendebat ?

De heer Stefaan De Ruyck : Ik denk niet dat een van onze leden moeite heeft met die bijkomende opdracht. Alleen moet duidelijk bepaald worden wat men precies bedoelt met een archief.

Ik heb naar het kerntakendebat verwezen omdat het nog onduidelijk is hoe de verhouding tussen de subsidiërende overheden zal evolueren. Dat staat los van onze appreciatie over dit ontwerp van decreet.

II.21. Uiteenzetting door de heer Stefan Siffer, NICC

De heer Stefan Siffer : Het NICC heeft een uitgebreide studie over dit ontwerp van decreet op zijn website staan. Ik zal hier alleen de verschillende delen van deze studie toelichten.

Het NICC stemt in met de positieve opmerkingen over dit ontwerp van decreet omdat het de kans biedt de artistieke kwaliteit van de beeldende kunst te verhogen. Het ontwerp komt tegemoet aan onze behoeften. De manier waarop wij betrokken werden bij de voorbereiding is lovenswaardig. Maar zoals iedereen zijn wij van oordeel dat een eventueel gebrek aan middelen nefast wordt, zeker voor de beeldende kunst omdat die sector al met een achterstand kampt. De professionalisering in de beeldende kunst is vooral te danken aan de individuele inspanningen van vrijwilligers.

In de aanloop naar dit ontwerp van decreet zijn overgangsmaatregelen aangewezen. Dit ontwerp van decreet maakt het zakelijke beheer complexer en de administratie verplichtingen groter. In kleine organisaties zou dat ten koste van de artistieke werking kunnen gaan. Wij vrezen niet zozeer het verdwijnen van de tussenschotten, maar wel een valse start.

Kunstenaars zullen zich voortaan moeten organiseren en professionaliseren om aan alle vereisten te voldoen. Tijdens de overgangsperiode zouden kunstenaars begeleid moeten worden bij het indienen van hun dossier. Als niet voor begeleiding gezorgd

wordt, zullen maar weinig dossiers aan alle formele vereisten voldoen. De administratie kan die dossiers weigeren of naar de ontbrekende stukken vragen, wat voor heel wat werk zal zorgen. Een werkplaats voor de zakelijke begeleiding van kunstenaars is volgens ons aangewezen.

De professionalisering van het kunstenbedrijf moet de kunstenaars op twee vlakken ten goede komen : beloning en subsidiëring. Omdat het ontwerp van decreet het creatieproces wil stimuleren, is er een belangrijke rol weggelegd voor de kunstenaar. De presentatie, toeleiding en omkadering moet tot een goed einde gebracht worden door de professionalisering van de personele inzet. De subsidies worden bijgevolg ook gebruikt om personeel en medewerkers te betalen.

Het is geen slechte zaak dat de uitvoeringsbesluiten streven naar een 50-percentregeling voor de organisaties van beeldende kunstenaars. Dat zal de professionalisering zeker in de opstartfase stimuleren mits we medewerkers als alle medewerkers mogen interpreteren.

Het ontwerp van decreet biedt de organisaties ook meerdere stimulansen om kunstenaars te belonen. Het nieuwe statuut is een goede zaak, maar in de sector van de beeldende kunst is het nog niet vanzelfsprekend. Professionalisering zou kunnen leiden tot een versterking van het zakelijke beleid en de uitstraling van de organisatie. Men gaat er van uit dat de kunstenaar werkt voor het prestige. Gratis cultuur heeft in die zin een wrange bijmaak. Het NICC verzet zich niet tegen vrijwilligerswerk. In de beeldende kunst worden veel goede initiatieven genomen door vrijwilligers. Maar al te vaak gaat men ervan uit dat kunstenaars zich maar vrijwillig moeten inzetten voor de organisatie. Dat willen we aan de kaak stellen.

Nochtans zijn de verschillende tools om hier verandering in te brengen aanwezig. Het kunstenaarsstatuut is er, het kunstenloket is er bijna en het kunstendecreet zelf biedt verschillende openingen om dit toe te passen in de gesubsidieerde sector.

Het werken met modelcontracten zou stimulerend kunnen zijn. Het NICC heeft een nauwe samenwerking met de helpdesk Kunsten en het VOBK, en heeft een modelcontract gemaakt dat online staat. Dit is zeker een eerste stap in een bewustmaking van de werksituatie van kunstenaars. Wij zijn zeker vragende partij om desbetreffend een degelijk onderzoek te voeren, want er heerst veel onduidelijkheid en verwarring.

Subsidies aan de kunstenaars mogen naar onze mening nooit van sociale aard zijn. Zij moeten puur artistiek blijven. De maatschappelijk zwakke positie van een kunstenaar mag niet verzacht worden door subsidies. Daarom vinden wij het Vlaamse systeem, waar subsidies een artistiek karakter hebben, beter dan het Nederlandse, waar ze eerder een sociale maatregel zijn.

Het ontwerp van decreet omvat een zeer gedetailleerde regelgeving ; het valt daarbij op dat de regeling voor de beeldende kunsten in grote lijnen wordt toegepast op alle sectoren, waarschijnlijk omdat het subsidiëren van beeldende kunstenaars het gemakkelijkst is.

Het NICC heeft wel enkele tips ter verfijning van deze regelgeving. We denken ook dat de subsidie-regeling moet getoetst worden aan andere vormen van steun, zoals fondsen. Er zou een beter overleg moeten komen tussen het VAF en de beeldende kunsten : een betere afstemming van de procedure is nodig omdat kunstenaars nu niet weten waar ze terecht kunnen en dus maar op twee paarden wedden.

Qua indieningstermijn moet het voorstel veel soepeler worden : de mogelijkheid om 4 keer per jaar een subsidieaanvraag in te dienen is een minimum. Kunstenaars werken immers niet met jaarplannen. Anderzijds moet de afhandeling van de dossiers sneller kunnen : een kunstenaar kan niet zes maanden wachten op antwoord over de subsidiëring van een project dat hij wil opzetten.

Wij onderschrijven veel van wat hier reeds gezegd werd over de beoordelingscommissies. Zij spelen een zeer grote rol in de uitvoering van dit decreet. Het decreet zelf is slechts een structureel kader, maar de inhoudelijke artistieke discussie wordt in de beoordelingscommissies gevoerd. Het advies gaat niet enkel om verdeling van geld, maar het houdt ook een artistieke erkenning in. Het stuurt bovendien de creativiteit en de loopbaan van de kunstenaar.

Het NICC had, zeker wat de laatste commissie betreft, heel veel kritiek op de samenstelling ervan. Die publiceerden wij in de “Zeven goede redenen om kunstenaars niet te weren uit de beoordelingscommissie”. Uiteraard moeten de deskundigen onafhankelijk zijn en mogen zij geen belangengroep verdedigen, maar wij denken dat bij de verdeling van de beperkte middelen keuzes moeten gemaakt worden die niet over algemene regels gaan. Door-slaggevend bij die keuzes zijn vaak kleine details en een persoonlijk artistiek aanvoelen ; hierbij

moet vaak gedacht worden vanuit de concrete werksituatie van de kunstenaar. Wie kan dat beter dan iemand die zelf kunstenaar is ?

Ten slotte vinden wij dat er niet enkel van bovenuit moet beoordeeld worden, maar dat er ook plaats moet zijn voor feedback van onderuit. Een dialoog van beide kanten zou het vertrouwen tussen de kunstenaar en de overheid alleen maar ten goede komen. Dit zal de uitvoering van het kunstendecreet gemakkelijker maken.

II.22. Uiteenzetting door de heer Kris Motmans, Verenigde Organisaties Beeldende Kunst (VOBK), en de heer Luc Delrue, lid van de Raad van Bestuur VOBK

De heer Kris Motmans : Naast een algemene beschouwing over het kunstendecreet willen we acht punten toelichten waar wij kritisch tegenover het huidige ontwerpdecreet staan en die wij graag zouden gewijzigd zien.

Het VOBK is een belangenkoepel en een overlegplatform van organisaties voor beeldende kunsten. Daarin zitten zowel de grote musea als kleine organisaties, cultuurcentra, kunstencentra en kunsttijdschriften. Individuele kunstenaars kunnen geen lid worden. De organisaties moeten professioneel en niet commercieel zijn, en ze moeten werken ronde hedendaagse beeldende kunst.

De heer Luc Delrue : Een ongelooflijk voordeel van het Kunstendecreet is dat het door het samenvoegen van de verschillende kunstsectoren de diversiteit en de complexiteit van het kunstlandschap boeiender maakt.

De keerzijde is dat de diverse sectoren niet gelijk zijn. Er kan dus niet op gelijke voet gestart worden. Dat heeft zijn consequenties. De vertrekpositie beeldende kunsten is op organisatorisch en zakelijk vlak zeer zwak. Voor veel kleine eenmansorganisaties en losse initiatieven is het niet evident een plaats te verwerven.

Het subsidieaanvraagdossier is daarbij het sleutelbegrip. Daarom moeten daarover duidelijke afspraken gemaakt worden. Het moet duidelijke afmetingen krijgen. In Nederland wordt het aanvraagdossier bijvoorbeeld beperkt tot 30 bladzijden, en ik denk dat dit moet kunnen volstaan. Daarnaast zou het goed zijn mocht er een handleiding bestaan, zodat kleinere organisaties ook hun weg vinden in de zoektocht naar subsidiëring. We moeten er ons voor hoeden de vorm en de omvang

van een dossier te beoordelen in plaats van de inhoud van de kunst waarover het gaat.

De sector van de beeldende kunst is op dit moment zwaar ondergesubsidieerd. Iedereen is het daarover eens. De minister heeft het voldoende gezegd en ook studies wijzen het uit. Dit heeft zijn consequenties voor de zakelijke draagkracht van de organisaties. Het dossier moet een hanteerbaar en haalbaar instrument worden. Dat is één van de startpunten die ik wil aangeven.

We hebben 8 praktische punten. Het eerste puntje is de problematiek van de CAO. In het decreet staat dat de toepasselijke CAO moet nageleefd worden. We stellen vast dat er zich op dit vlak voor de beeldende kunst twee problemen stellen. Ten eerste is er de toepasbaarheid van de CAO, zowel inhoudelijk als financieel. De organisaties van de beeldende kunst zitten in de CAO 329. Die CAO is absoluut niet geschreven voor deze sector, laat staan voor de organisaties die met presentatie bezig zijn. Dat is een fundamenteel probleem. Als men naar die CAO kijkt en men moet een werking van een museum daarop gaan toepassen, dan is dat uitgesloten. Als we die CAO moeten toepassen in deze preciaire sector, zien we heel duidelijk dat dit tot een financiële spiraal zal leiden. Deze CAO is absoluut niet toepasbaar en niet vertaalbaar. In de meeste organisaties van beeldende kunst wordt hij dan ook niet toegepast. Als dat een verplichting is, dan is dit een fenomenaal probleem voor heel wat organisaties. Het toepassingsprobleem moet dus uitgeklaard worden. Wij pleiten er dus voor dat dit aspect van de CAO niet in aanmerking komt, tenzij waar een zeer duidelijke sectorspecifieke CAO is afgesloten, bijvoorbeeld bij de goed uitgebouwde podiumsector. Wij willen met onze sector daaraan gaan werken, maar wij wijzen erop dat dit een onhaalbaar aspect is van dit decreet.

De heer Kris Motmans : Een volgende punt is een gemist punt in het Kunstendecreet, namelijk een regeling voor exceptionele projecten. Structureel gesubsidieerde organisaties kunnen geen bijkomende projectsubsidie of subsidies voor internationale initiatieven verkrijgen. Voor kleinere organisaties wordt hier de deur op slot gedaan voor projecten die moeilijk te realiseren zijn met een structurele enveloppe. Wij bepleiten dat die deur voor exceptionele projecten op een kier wordt gezet.

De heer Luc Delrue : Als beeldende kunstsector moeten wij inzien dat de commerciële of private initiatieven van wezenlijk belang zijn. De vernieuwende kracht komt zeer vaak vanuit private initiatieven. Enerzijds vinden wij dat absoluut een be-

langrijke partner in het hele verhaal, anderzijds is er de beperkte subsidiëring. Wij willen hierin een zeer genuanceerde positie vertolken. Het is vrij duidelijk dat de commissie daar een belangrijke rol moet in spelen om de eenduidigheid en de helderheid te bekijken van organisaties waar middelen naartoe gaan. We pleiten er niet voor dat die private sector automatisch wordt uitgesloten voor occasionele projecten.

De heer Kris Motmans : Een vierde punt gaat over de subsidies voor internationale initiatieven. Die staan nu ingeschreven in het Kunstendecreet, maar wij vinden die nogal mager. Beeldende kunsten werken in se internationaal. We lezen in de toelichting bij het decreet bijvoorbeeld dat de reis-, verblijf- en transportkosten uitzonderlijk ook aan buitenlandse gasten die in Vlaanderen zijn uitgenodigd worden toegekend. Voor vertalingen geldt eenzelfde beperking. Er is nu wel subsidie voorzien voor vertalingen uit het Nederlands naar andere talen, we pleiten er voor om subsidies aan internationale initiatieven veel verder open te trekken en dus veel meer mogelijk te maken.

De heer Luc Delrue : Het is duidelijk dat er voor de structurele subsidiëring de mogelijkheid is om een soort verhaalrecht aan te tekenen. Dat is een heel belangrijk aspect. Voor de sector beeldende kunst, die vooral van projecten leeft, ontstaat daar een probleem, omdat zij dat verhaalrecht niet kunnen toepassen voor projecten. We beseffen dat het absoluut onmogelijk is om voor alle projecten een soort verhaalrecht te hebben, maar we vragen toch om ergens een verhaalrecht in te brengen in de projectsubsiëring, maar dan op een behoorlijk hoog niveau. We spreken dan bijvoorbeeld over projecten met een betoelaging van meer dan 25.000 euro. Voor de grote projecten zou er toch een lijn moeten getrokken worden die toelaat dat er een deel verhaalrecht komt.

Het zesde punt, uit de uitvoeringsbesluiten, gaat over de basisvoorwaarden en criteria voor structurele erkenning. Dit is het verhaal van de eigen inkomsten. Kunstencentra met een financieringsbudget groter dan 250.000 euro en festivals worden in de huidige regeling verplicht om eigen inkomsten te realiseren van 12,5 procent. Voor grote monodisciplinaire kunstencentra beeldende kunst en monodisciplinaire festivals beeldende kunst is dit onmogelijk gezien het gebrek aan een specifieke, substantiële inkomstenstructuur, zoals in andere sectoren. Bijvoorbeeld : heel veel tentoonstellingen zijn gratis. Men heeft dus een eigen soort inkomstenstructuur die niet kan vergeleken worden met andere sectoren. Daarom pleiten we heel duidelijk

om de 5 procent-regel te gaan toepassen die ook bestaat voor de beeldende kunst en de kleinere kunstencentra.

De heer Kris Motmans : Het zevende punt, ook uit de uitvoeringsbesluiten, gaat over het verplichte minimumpercentage van de financieringsenveloppe dat naar medewerkers moet vloeien. Momenteel moeten de organisaties beeldende kunst 50 procent van hun enveloppe voorzien voor medewerkers. De diversiteit van de organisaties zowel qua omvang als qua financiering en werking is zodanig, dat het vasthouden aan een lineaire 50 procent niet werkbaar is. Dat is zeker zo wanneer men tussen nu en 2010 ook nog een keer een groeiscenario op de sector projecteert. Ons voorstel is om die lineaire dogmatische 50 procent te laten vallen en terug te brengen tot 20 procent, wat volgens de berekeningen haalbaar is. Dan zitten we ook onmiddellijk op hetzelfde niveau als de kunstencentra, de muziekclubs, de werkplaatsen en de organisaties voor audiovisuele kunst. We kunnen de hele problematiek van de verloning beter regelen via een op de sector toegespitste CAO, waar dan ook in de functiedifferentiatie kunstenaars kunnen opgenomen worden. De 50 procent die er nu staat is niet haalbaar en garandeert de kunstenaars niets, want men kan het even goed aan het eigen personeelsbeleid spenderen. Een CAO-regeling is dus een veel betere optie.

Het laatste punt, ook uit de uitvoeringsbesluiten, gaat over de uitbetalingstermijnen voor de voorschotten van subsidies. Aan organisaties worden allerlei vormkenmerken en deadlines opgelegd en daar hebben we op zich geen problemen mee. We vragen wel dat de uitbetalingen van de voorschotten van subsidies ook gekoppeld worden aan heel concrete data. Nu is het zo dat de organisaties pas midden het lopende jaar vernemen wanneer ze hun structurele subsidie op zijn vroegst zullen ontvangen.

Hetzelfde geldt voor de voorschotten op projectsubsidies. Enkel het uitbetalingsmoment van de tweede schijf is bepaald : zes maanden na ondertekening van het besluit tot subsidiëring. De eerste en de laatste schijf worden op een onbepaald moment betaald, maar niets garandeert dat de organisaties die subsidies vroeg genoeg zullen ontvangen om hun artistieke werking te kunnen uitbreiden of om hun medewerkers en kunstenaars te kunnen betalen. Wij vragen dus concrete uitbetalingsdata.

Wij zullen de volledige tekst met een uitgebreider motivatie bezorgen.

II.23. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw Mieke Van Hecke : De heren Motmans en Delrue zijn tevreden met de vermelding van de beeldende kunst in het ontwerp van decreet, maar omdat de regelgeving voor hen volledig nieuw is vragen ze eventueel, maar gedurende een beperkte periode, begeleiding en aangepaste regels. Ik heb daar alle begrip voor omdat hun sector nog niet vertrouwd is met beleidsplannen. Zonder voorwaarden zullen zij de kans niet krijgen gebruik te maken van de inhaaloperatie. De tussentijdse begeleiding en evaluatie worden een zware opdracht voor de beoordelingscommissies.

De heer Kris Motmans : Wij vragen geen toestemming om af te wijken, wel een aantal overgangsmaatregelen voor een sector die jarenlang is achtergesteld. Misschien moeten we daarom op een iets positievere manier geholpen worden.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Overgangsmaatregelen en afwijking van een aantal algemene voorwaarden in een eerste periode volstaan dus.

De heer Kris Motmans : Wat de 5 procent eigen inkomsten betreft, zal de situatie in 2010 niet grondig verschillen. De beeldende kunst zal op dat moment nog altijd een afwijkende inkomstenstructuur hebben. Onze inkomstenstructuur zal blijven afwijken met die van de podiumkunsten omdat wij bijvoorbeeld geen zalen kunnen verhuren. Op dat vlak vragen wij een permanente afwijking voor alle sectoren, die zoals de beeldende kunst moeilijk eigen inkomsten kunnen genereren (bijvoorbeeld uit zaalverhuur).

Mevrouw Mieke Van Hecke : Dat onderscheid blijkt duidelijk uit uw teksten.

De voorzitter : Ik dank alle sprekers. Begin maart zal het ontwerp van decreet besproken worden. Iedereen kan deze besprekingen bijwonen.

De voorzitter : Ik dank de talrijke sprekers voor hun interessante bijdrage aan deze hoorzitting.

Deel III : Hoorzitting van 4 maart 2004 betreffende de toepassing van artikel 10 van voorliggend ontwerp van decreet, met VVSG, VVP en stadstheaters

De heer Jo Vermeulen, voorzitter : Vandaag houden we een hoorzitting met de VVSG, de VVP en de stadstheaters over de toepassing van artikel 10

van het Kunstendecreet. De VVSG heeft zich verontschuldigd, maar heeft wel een standpunt geformuleerd. Ik zal dat standpunt voorlezen, zodat dit in de discussie kan worden meegenomen.

III.1. Standpunt van de VVSG, zoals schriftelijk werd meegedeeld

– Algemene appreciatie van het decreet

In de sectorale wandelgangen vangt de VVSG vooral de instemming op van de betrokken sectoren met het voorliggende ontwerp van decreet. Het Kunstendecreet is dan ook vooral geënt en afgestemd op de sectorale noden. De aandacht voor sociaal-artistieke projecten en voor de archiefwerking van de kunsteninstellingen, die het decreet introduceert en integreert in de bundeling van de regelgeving voor de kunsten, onderschrijft de VVSG uitdrukkelijk als een gunstige evolutie.

– De lokale besturen in het decreet

Hoofdstuk II ‘Subsidiëring van kunstenorganisaties’ en met name artikel 10 legt het verband met de lokale besturen, in dit geval met de steden Antwerpen en Gent, waar de drie stadstheaters zich bevinden (het Paleis, het Toneelhuis en het Publiektheater). Artikel 10 van het ontwerp van decreet willen we graag becommentariëren vanwege de rechtstreekse betrokkenheid van de genoemde steden en vanwege de band met het bestuursakkoord dat voortvloeide uit het kerntakendebat. In onze commentaar geven we met andere woorden een aantal algemene opmerkingen mee als reflectie.

– Bespreking artikel 10

Het bewuste artikel 10 van het ontwerpdecreet veroorzaakte verbazing bij de VVSG. Onze verbazing betreft de volgende elementen :

- het bestuursakkoord dat als een resultaatsverbinde nis beschouwd mag worden voor de drie bestuursniveaus, stelt onder meer dat koppelsubsidies afgeschaft dienen te worden. De koppelsubsidie met betrekking tot restauratiepremies in de erfgoedzorg is daarbij als knelpunt genoteerd. Het verbaast ons dus ten eerste dat dit decreet een nieuwe koppelsubsidie wil invoeren ;
- de koppelsubsidie die artikel 10 aangeeft, staat haaks op de afspraak een convenant af te sluiten met de betrokken steden. Daarbij zou in de

onderhandeling rekening worden gehouden met het stedelijk cultuurbeleidsplan, met de aanwezigheid van instellingen met Vlaamse en/of internationale erkenning en uitgegaan worden van een nulmeting ;

- het gebruik van de term ‘ondergeschikte besturen’ is in de context van gelijkwaardig partnership en het subsidiariteitsprincipe ongelukkig en hopelijk enkel een gevolg van onzorgvuldigheid of onoplettendheid ;
- het voorliggende artikel 10 getuigt van het ‘oude’ wantrouwen van de Vlaamse overheid ten aanzien van de betrokken steden, met name inzake hun cultuurbeleid. Het belang van de betrokken stadstheaters in en voor dat stedelijke beleid en het culturele weefsel stellen de steden immers niet ter discussie. In de periode dat deze stadstheaters minder scoorden, bood het stedelijke engagement trouwens de houvast voor de overleving van deze instellingen en stond het Vlaamse engagement veeleer op de helling.

De VVSG vindt het voorliggende artikel om bovenstaande redenen onaanvaardbaar maar wil daarmee geen afbreuk doen aan het belang van de stadstheaters als eigentijdse instellingen met een eigen betekenis in het lokale cultuurbeleid.

De specifieke elementen die volgens de VVSG herzien en geherformuleerd dienen te worden, zijn art. 10, § 1, ‘de financiële bijdrage’ : het principe, de formulering en de periode en artikel 10, § 3, ‘de beheersovereenkomst met de organisaties bedoeld in artikel 3°, 1, k’.

Wat betreft art 10, § 1, ‘de financiële bijdrage’ : het principe, de formulering en de periode, is het principe van koppelsubsidie onaanvaardbaar, ook al is er begrip voor de feitelijke waarborg die men aan de stadstheaters wil geven. De voorgestelde verdeling in die koppelsubsidie is een louter mathematische benadering, waarbij de Vlaamse overheid beslist hoe groot het bedrag is en de helft van de rekening doorschuift en verdeelt naar de andere bestuursniveaus. Welk het beleidsmatig gewicht is dat de stad of provincie aan het behoud en de ontwikkeling van deze instellingen hecht, kan op geen enkele wijze en op geen enkel moment afgewogen of onderhandeld worden, noch met de betrokken instelling, noch met de andere overheden. De VVSG pleit voor de hantering van het principe en begrip ‘medefinanciering’. Dat benadrukt de verantwoordelijkheid van alle bestuursniveaus. De VVSG is immers van oordeel dat een gezamenlijke overeenkomst met de drie bestuursniveaus hier als formule

aangewezen is. Daarenboven laat het begrip medefinanciering een zekere onderhandelingsruimte toe, die in de context van een convenant vereist is. Voor de steden blijkt een garantie van het behoud van het huidige subsidiebedrag bespreekbaar als tijdelijke overgangsprocedure. Die overgangsperiode moet zo kort mogelijk zijn en eindigt zodra de cultuurconvenant een feit zou zijn. Volgens het vooropgestelde implementatietraject van het bestuursakkoord is dat 2005.

Wat betreft artikel 10, § 3, ‘de beheersovereenkomst met de organisaties bedoeld in art 3°, 1, k’, stelt de VVSG – als ze goed is ingelicht –, dat het hier gaat over de Vlaamse instellingen, zoals de Singel, VRO, Filharmonisch Orkest, KMSK, Muhka, Ballet van Vlaanderen en de Opera en gaat Vlaanderen een beheersovereenkomst aan over ‘werking en toezicht’ (artikel 5). De VVSG pleit voor een minimale inspraak bij het afsluiten van deze overeenkomst op grond van het algemeen aanvaarde principe : wie mee betaalt, heeft het recht mee te beslissen. In de context en geest van het afsluiten van een cultuurconvenant tussen Vlaamse en stedelijke overheid is het aangewezen dat de stad minstens informatief en reflectief betrokken wordt bij het totstandkomen van deze beheersovereenkomst (onverminderd artikel 4 t/m 8).

Mevrouw Mieke Van Hecke : In artikel 10 is er geen sprake van koppelsubsidie (de verplichting van steden en provincies ten opzichte van grote instellingen). Ik veronderstel dat deze opmerking van de VVSG verval.

De voorzitter : Dat klopt.

Ik stel voor dat nu de vertegenwoordigers van de stadstheaters hun mening over dit onderwerp toelichten.

III.2. Standpunt van de vertegenwoordigers van de stadstheaters

De heer Stefaan De Ruyck, zakelijk directeur Het Toneelhuis Antwerpen : De vertegenwoordigers van de vier stadstheaters zijn hier aanwezig : Danny Op de Beeck, zakelijk leider van KVS-De Bottelarij in Brussel, Dirk De Corte, algemeen directeur van Publiekstheater in Gent en Dirk Vanhaute, zakelijk leider van Het Paleis in Antwerpen. Zelf werk ik voor Het Toneelhuis in Antwerpen als zakelijk directeur.

Op vraag van de commissie voor Cultuur hebben we ons gebogen over het bewuste artikel 10. We

hebben er ook een gezamenlijk standpunt over uitgewerkt. We hebben deze tekst doorgegeven om hem aan de commissieleden te laten bezorgen.

Wij denken dat er een aantal goede redenen zijn om artikel 10, of de regeling die erin vervat is, te behouden. We hebben daar zes goede argumenten voor.

Vooreerst is er volgens ons een duidelijke historische verantwoordelijkheid. Steden en provincies waren mede-oprichter van de stadstheaters en dragen die verantwoordelijkheid nog steeds. In sommige gevallen is die verantwoordelijkheid nog zeer recent. In Antwerpen is de formele oprichting van de stichting voor openbaar nut Het Paleis en Het Toneelhuis bijvoorbeeld maar in 1998 gebeurd. Hetzelfde geldt voor de andere stadstheaters.

Er wordt vaak gezegd dat de steden en de provincies door het decreet als het ware gedwongen worden om die subsidie te betalen. Wij ontkennen dat. Steden en provincies zijn in de vier stadstheaters vertegenwoordigd binnen de raad van bestuur. Ze hebben dus volledige inzage in het beleid en kunnen er zeer sturend optreden, bijvoorbeeld door de aanwerving of het ontslag van directeurs. De steden en provincies sluiten ook steeds vaker beheersovereenkomsten af met de betrokken instellingen waarin bijkomende bepalingen worden vastgelegd. Die bepalingen hebben doorgaans te maken met de accenten die werden gelegd in het stedelijk cultuurplan, onder meer een streven naar gemeenschapsvorming. Als de steden een dergelijk accent willen leggen, moeten ze ook hun verantwoordelijkheid nemen.

De vier stadstheaters zijn beheerder van een belangrijke infrastructuur, die ook een belangrijke symboolwaarde heeft in de stad. We stellen vast dat de werking en de exploitatie van de infrastructuur in de praktijk niet van elkaar te scheiden zijn. De infrastructuur wordt voor een deel gebruikt om de eigen artistieke werking te ontwikkelen, maar ook voor andere doelstellingen die ons worden opgelegd door het lokale bestuursniveau. Waar de stadsgezelschappen vroeger nog repertoiretheaters waren in de oude zin van het woord, zijn ze nu meer en meer stadstheaters, vooral door de exploitatie van de infrastructuur.

Een vierde belangrijk argument is de schaalgrootte. In Vlaanderen zijn we uiteraard belangrijke spelers, maar op Europees vlak zijn we maar kleine structuren. Wij vrezen – en de tekst van de VVSG bevestigt ons in die vrees – dat men met het terugschroeven van artikel 10 een vorm van besparing

nastreeft. Dat zou bijzonder nefast zijn voor de aantrekkingskracht en de uitstraling van de stadstheaters, die tot voor enkele jaren eerder verstand waren, maar die nu een voortrekkersrol beginnen te spelen in het Vlaamse cultuurlandschap. Het is maar de vraag of steden en provincies gebaat zijn met een klein stadstheater met een beperkte uitstraling.

Een vijfde argument is dat de stadstheaters op stedelijk en regionaal vlak een belangrijk impulsbeleid voeren. Het zijn nog ongeveer de enige instellingen die echt grote zaalproducties maken. Ze stellen hun infrastructuur open voor andere gezelschappen en ontwikkelen aldus een belangrijke receptieve werking. Zo leveren ze een bijdrage aan het spreidingsbeleid. Ze bouwen belangrijke educatieve diensten uit en diensten die zich bezighouden met publiekswerking. Er wordt vooral een intensieve werking ontwikkeld naar de buurt, naar scholen en naar verenigingen. Ze hebben dus een belangrijke brugfunctie tussen gemeenschappen en bevolkingsgroepen. Ze spelen een rol in de cultuurcommunicatie op het stedelijke vlak, waardoor een zekere culturele interesse wordt gegenereerd. Ze zorgen voor een belangrijke doorstroming vanuit het kunstonderwijs. De grote instellingen zetten pas afgestudeerde acteurs en regisseurs aan het werk en geven kansen aan verschillende artistieke disciplines zoals stenografen, componisten of auteurs. We kunnen dus besluiten dat de stadstheaters inspanningen doen om het beeld van een creatieve stad en een creatieve regio te versterken.

Een laatste argument houdt verband met het kern-takendebat. We begrijpen dat er een debat moet worden gevoerd over de verantwoordelijkheden op de diverse niveaus. Dit debat is nog niet afgerond. Bij gebrek aan een duidelijke verdeling van de lasten en de lusten menen we dat het niet wenselijk is de bestaande toestand nu al te wijzigen. We menen dat een herverdeling van de inspanningen bespreekbaar is, maar dan alleen als er voldoende garanties zijn dat de werkingsmiddelen van de stadstheaters niet worden verminderd.

Uit de tekst van de VVSG blijkt een positieve attitude tegenover de stadstheaters. De vrees dat de schrapping van artikel 10 zal worden aangegrepen om een besparing door te voeren, wordt door deze tekst echter niet weggenomen. Wij menen dus dat er voldoende redenen zijn om het debat ten gronde te voeren. Indien artikel 10 wordt herzien, dan moeten er voldoende garanties worden ingebouwd.

De heer Dirk De Corte, algemeen directeur Publiektheater Gent : Er werd al gesproken over de

oprichtingsverantwoordelijkheid van de diverse openbare besturen. In de nota van de VVSG staat ook iets wat manifest onjuist is. Steden en gemeenten kunnen wel degelijk wegen op het beleid van de instelling omdat ze in de raad van bestuur jaarrekeningen en begrotingen kunnen goed- of afkeuren en directeuren kunnen benoemen en ontslaan. Een meer verregaande bevoegdheid kan ik me nauwelijks indenken.

De voorzitter : We zullen nu luisteren naar het standpunt van de VVP.

III.3. Standpunt van de VVP

De heer Johan Beke, VVP : Inzake de toepassing van artikel 10 van het Kunstendecreet pleiten we voor het invoeren van een amendement.

In artikel 10 van het huidige ontwerp staat dat er wordt voorzien dat de provincies moeten instaan voor 25 procent van de subsidiëring zodra ze actief zijn in de kunstensector. Dat is in de praktijk het geval in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Het huidige ontwerp houdt bijna een verplichte cofinanciering in. Het gaat dus om een koppelsubsidie. De Vlaamse overheid subsidieert en voorziet in het decreet in een provinciale bijdrage.

De provincies hebben de stadstheaters in het verleden mee gesubsidieerd en ze willen dat ook in de toekomst blijven doen. We hebben echter moeite met het principe van de koppelsubsidie. In dat verband verwijzen we naar het bestuursakkoord dat op 23 april 2003 werd afgesloten tussen de verschillende bestuursniveaus op basis van het kerntaken-debat. We citeren dit akkoord. Een aantal decreten bepalen dat provincies en gemeenten automatisch via subsidies mee moeten tussenkomen als Vlaanderen beslissingen neemt, bijvoorbeeld bij restauratie van monumenten of bij erkenning van bibliotheken. Deze regeling zal worden opgeheven daar ze strijdig is met principes als autonomie, subsidiariteit en eigen verantwoordelijkheid voor de gevolgen van de bestuurshandelingen.

Dit ontwerp van akkoord, dat tot stand is gekomen na het bestuursakkoord, bevat bepalingen die regelrecht in strijd zijn met deze overeenkomst. We pleiten ervoor dit recht te zetten conform de afspraken van het bestuursakkoord. De provincies zijn autonome besturen die met een eigen politieke verantwoordelijkheid beslissingen moeten kunnen nemen met betrekking tot de besteding van hun financiële middelen. In het decreet zou kunnen gestipuleerd worden dat er met de provincies be-

heersovereenkomsten worden afgesloten waarin de provincies zich engageren om de betrokken theaters ook in de komende jaren te subsidiëren.

III.4. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers en de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken

Mevrouw Mieke Van Hecke : Vooreerst wil ik mijn ongenoegen uiten over de afwezigheid van de VVSG. Ook van de VVP hebben we het niet gewaardeerd dat zij bij de vorige hoorzitting niet aanwezig was, en dat ze liever rechtstreeks met het kabinet onderhandelde. Zij had op de hoorzitting kritiek kunnen uiten en tegelijkertijd ook onderhandelen met de minister, het kabinet of de meerderheid. Ik neem aan dat de vertegenwoordigster van de VVSG geldige redenen voor haar afwezigheid heeft, maar het gaat niet om een eenmansorganisatie : iemand had op zijn minst de tekst kunnen komen voorlezen.

Mijn eerste vraag om uitleg richt zich tot de vier mensen van de stadstheaters. Kan het artikel 10 niet naar veel meer andere gezelschappen verwijzen ? Er staat in dat ze ofwel gevestigd moeten zijn, ofwel opgericht moeten zijn, ofwel mede opgericht moeten zijn, en dat het gaat over alle podiumkunsten.

De heer Dirk De Corte : Het gaat om een inclusief “of”.

Mevrouw Mieke Van Hecke : “Of” moet dus “en” zijn. De drie voorwaarden moeten samen vervuld zijn.

De heer Dirk De Corte : Inderdaad. Op dit moment gaat het enkel over de stadstheaters.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Mijn volgende vraag gaat in op de suggestie van de VVSG, die mij niet ongenegen is. In het lokaal cultuurbeleid heeft men voorzien dat de middelen van Vlaanderen naar de grootsteden (Brussel, Antwerpen en Gent) in samspraak tussen overheid en steden zouden georiënteerd worden rond een convenant waar men rechten en plichten kon inschrijven. Vindt u het een onvoldoende verankering als in dat convenant deze verplichting tot subsidiëring van de stadstheaters zou worden opgenomen ?

De heer Stefaan De Ruyck : We moeten niet per se artikel 10 als enige zaligmakende oplossing zien. Er

is uiteraard ruimte voor andere technieken om de subsidiëring te verankeren.

Mevrouw Mieke Van Hecke : Er mogen geen misverstanden ontstaan. Net zoals de minister en uzelf ben ik voor deze verplichting. Ik vraag alleen naar het alternatief.

De heer Stefaan De Ruyck : Als dat alternatief even valabel is en even veel bescherming biedt, zijn wij daar zeker niet tegen. De ervaring heeft echter geleerd dat een verzet tegen artikel 10 vaak neerkwam op een poging om de subsidie aanzienlijk te verlagen. Wij zouden een degelijke verankering dus zeker appreciëren. Er zijn zeker alternatieve technieken mogelijk ; het hoeft niet absoluut artikel 10 te zijn.

Mevrouw Mieke Van Hecke : In dit kunstendecreet is een verdeling van de subsidies voorzien tussen de Vlaamse overheid en de gemeenten en provincies, in die zin, dat voor elke euro van de Vlaamse overheid, ook een euro lokale subsidie wordt verleend (waarvan 3/4 door de gemeente en 1/4 door de provincie). Beantwoordt deze verdeling aan de huidige realiteit of is dit een nieuwe verdeling ? En betekend dit een stijging of een daling van de subsidiemiddelen van de stadstheaters ?

De heer Stefaan De Ruyck : De bepaling in het podiumkunstendecreet laat, net zoals artikel 10, toe dat er afwijkingen zijn ten aanzien van de strikte verdeling 75/25. We moeten naar de situatie van de verschillende huizen apart kijken.

De heer Danny Op de Beeck, zakelijk leider KVS-De Bottelarij Brussel : In Brussel werd tot en met het jaar 2003 de 75/25-regeling gevolgd. Vanaf het begrotingsjaar 2004 mag de stad van die 75 procent 300.000 euro afkomen. In plaats van 1.207.000 euro komen wij nu op 907.000 euro voor de stad Brussel. In Brussel is sowieso voorzien dat altijd een convenant moet afgesloten zijn. De besprekingen daarvoor zijn lopende.

Mevrouw Ann Olaerts, medewerker van de minister : Het totale bedrag bleef ongewijzigd : het aandeel van de stad zakte, terwijl dat van de VGC steeg.

De heer Danny Op de Beeck : De verhouding is daardoor bijna 50/50 geworden.

De heer Stefaan De Ruyck : De stedelijke overheid voldoet ruimschoots aan haar verplichtingen ten aanzien van het Toneelhuis. Maar wij zijn een fusiegezelschap, waardoor het initiële bedrag van de

Vlaamse Gemeenschap dat aan de KNS gegeven werd, vermeerderd werd met dat van Blauwe Maandag, waardoor plotseling een grotere verplichting ontstond voor stad en provincie. De stad voldoet ten volle aan die verplichting, terwijl de provincie een afwijking kreeg en 100.000 euro minder betaalt dan ze eigenlijk zou moeten. Dat hebben wij aanvaard. Ook de Vlaamse regering aanvaardde dat.

De heer Dirk De Corte : In Gent zit de stad volledig op het decretale bedrag, dus drie vierden van het bedrag van de Vlaamse Gemeenschap. Er is een aparte beheersovereenkomst die niet verwijst naar het decreet. Maar volgens de erfpachtovereenkomst, krachtens dewelke wij de schouwburg bespelen, geeft de stad een additionele subsidie ten bedrage van 246.000 euro. De provincie betaalt substantieel meer dan waartoe zij decretaal verplicht is. Dat doet zij enerzijds omdat zij de gewoonte heeft de bedragen naar boven af te ronden, en anderzijds omdat er met de provincie een aparte beheersovereenkomst afgesloten werd waardoor wij heel specifieke taken toegewezen krijgen, vooral op het vlak van de educatieve werking. Daarvoor krijgen wij een bedrag van 248.000 euro, wat ongeveer 30 procent van het decretale betekent.

De heer Dirk Vanhaute, zakelijk leider Het Paleis Antwerpen : Bij ons voldoet de provincie netjes aan de 25-procentregeling ; de stad doet meer. Dat heeft te maken met de overgang van het oude stadsgezelschap, met overdracht van stadspersoneel, vooral technici, en met het beheer van de infrastructuur. Wij zitten in de stadsschouwburg, wat een complexe verdeling van de kosten met zich meebrengt.

De voorzitter : De VVP pleit om verschillende redenen voor het opmaken van een beheersovereenkomst. Hoe reëel is de zorg van de stadstheaters dat het afschaffen van een koppelsubsidie een verdoken besparing betekent ? Welke garanties zijn er dat men via een beheersovereenkomst in voldoende middelen zal voorzien ?

Is het denkbaar dat men aan een beheersovereenkomst werkt, en de koppelsubsidie toch overeind houdt ?

De heer Johan Beke : Wij pleiten voor een volwassen politieke benadering. Het zou wel eens kunnen dat men in minder gunstige tijden terugvalt op de wettelijke verplichtingen zonder meer, hoewel de praktijk aantoont dat de provincie vandaag meer initiatieven aan de dag legt omdat zij het belang ervan inziet. Dit is een perfecte illustratie van hoe

we het eigen beleid mee inhoud willen geven. Het zou getuigen van een zeker respect voor de autonomie van dit bestuur om dit via een bestuursovereenkomst te regelen. Dit zou voor de betrokken actoren een garantie kunnen zijn.

De heer Dany Vandenbossche : Ik steun de opmerking van mevrouw Van Hecke : het is niet correct niet naar een hoorzitting te komen omdat men rechtstreeks met de minister of het kabinet wil onderhandelen.

De heer Beke verwijst naar een bestuursakkoord over een mogelijke afschaffing van koppelsubsidies, maar het kerntakendebat is niet afgelopen. De koppelsubsidies zijn nog niet afgeschaft ; men zou dus evengoed kunnen beslissen ze in het decreet te houden.

De heer Johan Beke : Op 23 april 2003 hebben wij een akkoord ondertekend waarin het principe van de afschaffing van de koppelsubsidie aangenomen wordt.

Minister Paul Van Grembergen : Ik ben een van de mede-ondertekenaars van dat akkoord. Het ene deel daarvan is het principiële deel : het bepaalt wat op welk niveau moet uitgevoerd worden. Maar over het tweede deel zwijgt men in alle talen : het bepaalt lusten en lasten. Het bepaalt hoe het ene niveau lasten overneemt, en op welke wijze die vroegere lasten van het andere niveau gecompenseerd worden. Het was natuurlijk niet zo dat door een verschuiving van verantwoordelijkheden naar het Vlaamse niveau, Vlaanderen ook voor alle financiële lasten moet instaan, en dat daar geen enkele compensatie zou tegenover staan.

In samenhang met de vele middelen die uit de verschillende regionale fondsen aan de steden en de gemeenten worden verstrekt, wordt hun ook telkens mee verantwoordelijkheid gegeven voor bepaalde taken. Cultuur is een van die domeinen. Het is precies daarom dat de centrumsteden bijvoorbeeld meer geld uit het Stedenfonds konden putten. De discussies over de verschuiving van overheidstaken en de verschuiving van geldstromen hangen samen. Maar zij zijn niet afgerond. Toch willen de VVSG en de VVP een voorafname. De last mag niet gekoppeld op hen gelegd worden. Zij willen zich wel welwillend opstellen ten aanzien van een beheersovereenkomst, maar niet daartoe verplicht worden. Dat is een eenzijdige interpretatie van het bestuursakkoord. Ik wijs erop dat dit akkoord een geheel vormt.

De heer Johan Beke : Wij zijn het eens over het principe, maar stellen vast dat het voorliggende ontwerp een termijn vastlegt, met name tot 2009. Als wij morgen het kerntakendebat voortzetten, zijn wij ook voor dat aspect gehypothekeerd tot die termijn is afgelopen. Daarom aanvaarden wij het principe dat wij ons ertoe verbinden om mee de lasten te dragen, maar pleiten wij er tegelijk voor om dat te regelen in een gezamenlijke overeenkomst. Die moet het mogelijk maken dat, afhankelijk van de politieke evolutie van de komende jaren en de evolutie van het kerntakendebat, gemakkelijk bijstellingen mogelijk zijn.

De verslaggever,

Dany VANDENBOSSCHE

De voorzitter,

Jo VERMEULEN
